

Riksdagens protokoll

2007/08:23

Tisdagen den 13 november

Kl. 13.30 – 15.57
18.00 – 22.00

Protokoll
2007/08:23

1 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Jan Björkman* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Tone Tingsgård* som suppleant i konstitutionsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet
Tone Tingsgård (s)

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:89

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:89 Rätten till skydd undan väpnad konflikt
av *Kalle Larsson* (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 november 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 30 oktober 2007

Justitiedepartementet

Tobias Billström (m)

Enligt uppdrag

Ola Henrikson

Planeringschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:94 Nedläggning av Norrsundets massabruk av Raimo Pärssinen (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 november 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa utomlands.

Stockholm den 5 november 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

Interpellation 2007/08:126

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:126 Tilldelning av utsläppsrätter och klimatmål

av Per Bolund (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 november 2007. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 november 2007

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2007/08:81 om begränsningar i avtalsförsäkringarna

Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Tomas Eneroth har frågat mig om jag avser att fullfölja förslaget om att begränsa gällande avtalsförsäkringar. Frågan har sin utgångspunkt i regeringens avisering i budgetpropositionen för 2008 att den samlade ersättningsnivån för sjukpenning och eventuella kompletterande avtalsförsäkringar efter ett år ska utgöra 75 procent av beräkningsunderlaget och att en minskningsregel som reglerar detta kommer att införas.

Sedan den 1 mars 1991 gäller inom sjukpenningförsäkringen att om en person av sin arbetsgivare får lön under sjukdom för samma tid som sjukpenningen avser ska sjukpenningen minskas med det belopp som överstiger 10 procent av vad personen skulle ha fått i lön om han eller hon varit i arbete. För inkomster som överstiger högsta sjukpenninggrundande inkomst, det så kallade inkomsttaket, gäller att minskningen ska ske med belopp som överstiger 90 procent av lönen.

Statsmakterna har genom den så kallade minskningsregeln infört vissa ramar som bör gälla för ersättningen inom sjukförsäkringen. De avtalsslutande parterna är i och för sig inte förhindrade att avtala om högre ersättningsnivåer vid sjukdom, men om detta sker minskas sjukpenningen med ett belopp motsvarande den för mycket utgivna ersättningen. I de förarbeten som finns till den nu under drygt 15 år gällande minskningsregeln sägs att denna reduktion av sjukpenningen inte innebär något ingrepp i avtalen på arbetsmarknaden och att träffade avtal sålunda är giltiga.

Jag vill även särskilt uppmärksamma frågan om den nu aktuella minskningsregeln strider mot ILO-konventionen, vilket har hävdats i debatten. Jag kan för egen del konstatera att redan Sjuk- och arbetsskadekommittén i sitt betänkande 1996 föreslog att minskningsregeln borde finnas kvar. Vidare kan jag konstatera att ILO:s expertkommitté vid ett flertal tillfällen har prövat frågan om minskningsregeln strider mot konventionen men funnit att så inte är fallet.

Frågan om minskningsregelns utformning bereds nu inom Regeringskansliet, och möjlighet att lämna synpunkter kommer att ges i samband med att förslaget sänds ut på remiss.

Anf. 2 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Regeringen fortsätter att tro att sänkta ersättningar gör människor friskare. Man började regeringsperioden med att sänka taken i sjukförsäkringen så att 1,6 miljoner löntagare nu får kraftigt försämrade ersättningar när de är sjuka. Därefter har man gått vidare med sänkt sjukpenninggrundande inkomst. 0,97 procent räknade man upp den med, så nu är det inte 80 procent längre, utan det är 77 procent. Nu går regeringen vidare och tar sig också an avtalsförsäkringarna och föreslår att det ska sättas ett tak för hur mycket man ska kunna kompenseras för när man är sjuk.

Den minskningsregel vi här talar om har två tydliga effekter. Jag tänker hålla mig till detta.

Först och främst får det direkta ekonomiska effekter. Vi har låtit riksdagens utredningstjänst räkna på dessa effekter. För en banktjänsteman som tjänar 21 000 kronor i månaden innebär detta ungefär 3 100 kronor mindre – i stället för 18 396 kronor blir det 15 278 kronor i månaden under perioden man är sjuk, det vill säga 3 000 kronor mindre i månaden. För en egenföretagare som har en inkomstförsäkring – jag talar då om organisationen Företagarnas inkomstförsäkring – kan detta innebära uppemot 2 000 kronor i månaden i sänkta ersättningar.

Den grundläggande frågan är då om det är någon som tror att företagaren eller banktjänstemannen i detta fall tidigare kommer tillbaka i arbete bara på grund av att man nu sänker ersättningarna så kraftigt.

Det är lite oklart om alla privata försäkringar kommer att omfattas av detta eller om det bara gäller de kollektivt avtalade försäkringarna. Vi kanske i statsrådets nästa inlägg kan få svar på vilka avtal det är som egentligen avses.

Det handlar om tydliga sänkningar av ersättningsnivåerna, och grundfrågan är givetvis: Kommer detta att innebära att man kommer tillbaka snabbare?

Den andra effekten som minskningsregeln har är den rent principiella. Detta är ett ingrepp i avtalsrörelsen. Jag hörde en facklig företrädare säga att detta är en retroaktiv lönesänkning, och jag förstår hur han menar, för i en avtalsförhandling är det ändå så att parterna säger att vissa saker lägger vi på lön och andra saker förhandlar vi oss till – våra kompletterande försäkringar. Det som nu händer är att man i efterhand går in och säger: Nja, de där pengarna som ni lade på era avtalade försäkringar gäller inte. Vi sätter ett tak för detta.

Det innebär att man i efterhand har gått in och förändrat utfallet i de avtalsuppställningar som har gjorts på arbetsmarknaden. Det skapar en osäkerhet, vilket de fackliga organisationerna tydligt säger. TCO:s ordförande Sture Nordh ställde frågan: Vågar vi sluta avtal framöver eller kan vi lita på att regeringen inte återkommer med andra förändringar?

Det är också min fråga: Planerar regeringen att också – om man nu genomför detta – göra ytterligare ingrepp i de avtal som parterna sluter på arbetsmarknaden? Vi tillhör ett land där man tycker att det är viktigt med trepartsuppgörelser och att parterna kan sluta avtal som är stabila på arbetsmarknaden. Nu riskerar man att urholka förtroendet för detta genom att gå in och göra den här typen av förändringar.

När det sedan gäller ILO-konventionen är det uppenbart att olika uppgifter föreligger. Jag har talat med jurister, inte minst på TCO, som tydligt säger att ILO:s expertkommitté inte alls har uttalat ett stöd för detta, utan snarare kan man se deras utlåtande som en prickning, en stark kritik, mot att man griper in i avtalslösningar.

Vi får väl i efterhand efterforska vad ILO egentligen avser i så fall. Det viktigaste i detta måste vara att vi slår fast att de avtal som finns på arbetsmarknaden ska hålla. Man ska inte i efterhand gå in och politiskt korrigera dem.

Bliar man friskare med lägre ersättningar? Kommer regeringen att ytterligare planera eller föredra ingrepp i de lösningar som finns mellan arbetsmarknadens parter?

Anf. 3 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! I dag hade vi i arbetsmarknadsutskottet ett så kallat saksamråd beträffande *flexicurity*, som är ett sådant där begrepp som man kan tolka på många olika sätt. Den lovsång som regeringsföreträdarna i utskottet sjöng handlade om att man inte skulle lagstifta utan man skulle låta parterna ta ansvar för en rad olika frågor. De pekade på att man avtalar, gör upp så att säga, i samband med löneförhandlingar eller i andra förhandlingar och löser frågor på bästa sätt så att man får en smidig arbetsmarknad.

Det här har gått till på det sättet att parterna vid löneförhandlingar har avsatt rena lönepengar från löneutrymmet för att man har velat göra sig en försäkring för att ha en större trygghet vid händelse av sjukdom som i det här fallet. Det har också skett i andra sammanhang i samband med arbetslöshet också. Om det nu är lagligt eller inte får vi väl i och för sig se i och med att en centralorganisation har anmält det här för prövning av Europarätten. Där får vi väl ett utslag så småningom.

Bortsett från detta tycker jag att det av ren praxis är ett ingrepp i avtalsförhandlingarna som på så sätt egentligen motsäger det regeringen själv står och säger när man pratar om *flexicurity*, att man vill att parterna

ska ta större ansvar för flera saker. Så gör regeringen, och med den andra handen förintar man de försäkringar som finns eller gör att de blir verkningsslösa. Ja, de faller ut, men man drar tillbaka det kollektiva skydd som finns i den gemensamma försäkringen. Det blir mindre, och på så sätt spar också staten resurser, och så får försäkringen betala. De avsatta löneresurser som man valt att göra en försäkring av får på så sätt ingen effekt för de medlemmar som faktiskt har gjort det här.

Jag tycker till och med att det kan finnas fog att fråga: Om man gör på det här sättet, på vilket sätt får då löntagarna tillbaka de pengar som de ändå har avstått? Med tanke på hur regeringen agerar i den här frågan och i det här fallet kan man säga att om man skulle ha kunnat vrida tillbaka klockan så skulle man inte ha gjort en försäkring. Man skulle ha tagit ut det här i lönepengar i stället, och så hade man fått pengarna varje månad i sitt lönekuvert. På det här sättet försvinner ju pengarna.

Har statsrådet haft någon tanke på detta: Bör inte folk kompenseras? Bör man inte ta upp en diskussion om detta? Eller ska man bara notera att om man tydligen har varit så korkad att man har gjort en försäkring så får man skylla sig själv? Är det så man ska tolka det ingrepp som regeringen faktiskt gör?

När vi ställde frågan i *flexicurity*-debatten sade regeringsföreträdaren: Ja, men vi säger ju att det är så här.

Jag måste säga att i opposition törs man inte lita på vad regeringen säger. Hur ska jag kunna lita på att man tycker att parterna ska ta ansvar när det gäller *flexicurity* och hur man ska hantera det här när man samtidigt säger att parterna inte ska göra det här utan att man i stället drar bort vad parterna har gjort? Jag tycker att det här rimmar väldigt illa på det sättet.

Det här skapar en osäkerhet på svensk arbetsmarknad där parterna egentligen inte vet om man törs ge sig in i det här eller om regeringen kommer att lägga sig i, trots det fagra talet om att parterna ska ha större ansvar.

Det som är olyckligt med det här är att vi får en osäkerhet. Jag är också en stark vän av att parterna ska lösa flera frågor. Vi behöver inte lagstifta i allt. Vi har bra parter i Sverige som kan ta ansvar. De kan ta mera ansvar i flera frågor också. Men det här är faktiskt en käpp i hjulet, och det skapar en osäkerhet som är väldigt olycklig.

Det fordras en rad olika klarlägganden om det här, och framför allt en viktig signal till löntagarna som har avsatt sina lönepengar till en försäkring. Ska de bara försvinna rätt ut i luften? Tycker statsrådet att det är riktigt?

Anf. 4 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Tomas Eneroth inledde sitt anförande med att prata om vad regeringen gör. Då skulle jag också vilja påminna om att tre månader före valet försökte Socialdemokraterna köpa sig väljare med att höja taket i sjukpenningen. I stället har vi sänkt det för att ge dem med låga inkomster och medelinkomster en sänkt skatt för att man ska få mer pengar i plånboken. Vi strävar också efter historiska sjukpenninggrundande inkomster, därför att det är mer rättvist att uppge vad man har tjänat än att uppge vad man möjligtvis kan komma att tjäna nästa år.

Det hade varit på sin plats om Tomas Eneroth också hade talat om vad man själv har gjort för att öka denna ohälsa till gigantiska tal i Sverige under de senaste åren. 140 personer om dagen de senaste tio åren har förtdspensionerats utanför rehabilitering, företagshälsovård och arbetsmarknad med 64-procentiga ersättningsnivåer. Räkna ut, Tomas Eneroth, vad det ger för effekt för de olika yrkesarbetande du gav exempel på med 64 procent.

Moderaterna föreslår i stället en 75-procentig ersättning och dessutom kontakter med företagshälsovård, rehabilitering och arbetsmarknad. Det är stor skillnad mellan detta och att förtdspensionera människor, som ni har gjort de senaste åren.

Det är rätt så märkvärdigt, fru talman, att Socialdemokraterna står här och förfasar sig över regeringens förslag i budgetpropositionen om att eventuellt införa en minskningsregel. Precis detsamma införde Socialdemokraterna 1996, då ni sänkte ersättningsnivån till 75 procent och införde en begränsningsregel som gällde efter tre månader, också på 75 procent. Det var under en socialdemokratisk regering som ni sänkte ersättningsnivån till 75 procent och införde en begränsningsregel till 75 procent. Vad är det för skillnad, Tomas Eneroth?

Vi har i stället sänkt taket för ersättningsnivåerna så att vi får pengar över för att ge personer som har låga inkomster en skattesänkning. Vi kommer också att införa en rehabiliteringskedja med möjligheter till rehabilitering. Vi satsar 3,4 miljarder kronor de kommande åren på detta.

Jag tycker också att det är lite märkvärdigt om Socialdemokraternas representanter, till exempel Sven-Erik Österberg, inte har läst budgetpropositionen. Där säger vi att vi nu bereder frågan i Regeringskansliet, och vi kommer att låta alla parter få sin röst hörd. Vi har redan haft kontakt med fackliga företrädare. Det finns alltså alla möjligheter att ta den diskussionen, men därför tycker jag att det är ganska rimligt att jag inte här i dag föregår vad den beredningen kommer att innebära och vad resultatet kommer att bli eftersom jag är beredd på att lyssna på parterna.

Men säg mig i stället en annan sak, Tomas Eneroth. Ni införde ju 1996 75 procenters ersättningsnivå, vilket var en sänkning. Ni införde också en begränsningsregel. Ni införde den redan efter tre månader. Vi inför den efter ett år. Vad är skillnaden, Tomas Eneroth?

Anf. 5 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Skillnaden är att vi var väldigt snabba med att rätta till misstaget också och ta tillbaka den minskning som det innebar därför att vi såg att det kom en väldigt tydlig reaktion från parterna. Vi ser nödvändigheten av att träffa breda uppgörelser med arbetsmarknadens parter. Det är det som har varit viktigt för lönebildningen i Sverige men också för att vi ska kunna ha lugn och ro på den svenska arbetsmarknaden.

Det regeringen nu planerar är att gripa in i en avtalsrörelse som för svensk del har varit oerhört lyckad, men man griper in i efterhand och går in och korrigerar utfallet genom att nu sätta ett tak för det förhandlingsutrymme man har att röra sig med och dessutom korrigerar man utfallet av det.

Sven-Erik Österbergs fråga här är ju alldeles befogad: Kommer regeringen att kompensera parterna eller de löntagare som nu inte får det som

man förhandlat sig till, det löneutrymme som man avstod ifrån för att i stället lägga det på att få en förbättrad trygghet när man är sjuk?

Det är uppenbart att regeringen är så blind i sin iver att försämra ersättningsarna för människor som är sjuka att man inte bara börjar mandatperioden med att kraftigt sänka ersättningsnivåerna utan att man dessutom griper in i det som är avtal på arbetsmarknaden.

Jag noterar att i regeringens agenda har de aktiva insatserna lyst med sin frånvaro. Det som regeringen faktiskt gör – inte bara pratar om – handlar i störst utsträckning om att sänka ersättningar, införa tidsgränser och sänka taken. Allt tal om aktiva insatser är ju ännu så länge bara tal. I stället ser vi en skarp besparing på 1,5 miljoner i sänkta rehabiliteringsanslag hos Försäkringskassan. Det blir inte mer rehabilitering av det.

Vi hade medfinansiering, vilket vi i dagens utfrågning i socialförsäkringsutskottet fick forskares tydliga bevis på var väldigt effektivt. Men regeringen var snabb med att avskaffa den typen av insatser som innebär att arbetsgivarna ska ta ansvar för att människor får chansen att komma tillbaka till arbete.

Men jag går tillbaka till sakfrågan. Jag tycker att statsrådet behöver svara på de frågor jag ställer. Kommer företagaren eller banktjänstemannen att komma snabbare tillbaka till arbetet om han blir av med 2 000 kronor i månaden? Vad är den inneboende logiken i det?

Jag kan förstå att det, när vi hade medfinansiering, blev ett incitament för arbetsgivaren att hjälpa människor tillbaka, eftersom man fick betala dyrt för långtidssjukskrivningar. Det tycker jag var ganska bra. Det innebär att man tog ansvar för att rehabilitera och synliggöra människor som varit sjuka under lång tid.

Men nu vänder man på det och gör enbart insatser som riktar in sig på att den människa som är sjuk – drabbas av cancer, ms eller utslitningsjukdomar – ska få en kraftigt försämrad privatekonomi. Vad är den grundläggande tanken? Jag kan ibland inte tro annat än att det verkar finnas en tro att människor som är sjuka egentligen bara inbillar sig. Och vi vet, inte minst efter dagens utfrågning i utskottet, att så inte är fallet. Människor som drabbas av utmattningssyndrom är allvarligt sjuka och behöver stöd och hjälp att komma tillbaka. Att bli av med den ekonomiska tryggheten underlättar knappast förutsättningarna. Det är min första fråga.

Den andra frågan är: Planerar regeringen att göra ytterligare ingrepp i de avtal som parterna träffar?

Jag är varm anhängare av att parterna på arbetsmarknaden sluter omställningsavtal om rehabilitering. Jag tycker att det vore viktigt att få heltäckande avtal på arbetsmarknaden. Jag vet dock att många fackliga företrädare nu drar öronen åt sig eftersom de inte riktigt vet om vi har en regering som i efterhand går in och korrigerar utfallet av sådana avtal.

Det är illa nog att regeringen planerar att gripa in i avtalsförsäkringarna, men frågan är om man även planerar att göra ytterligare försämringar framöver. Det skulle jag vilja ha svar på. Eller för att vara ännu tydligare: Kan statsrådet i dag i kammaren garantera att regeringen inte kommer att föreslå ytterligare ingrepp i de avtal som parterna sluter på arbetsmarknaden?

Anf. 6 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Statsrådets tal om att köpa sig väljare i valrörelsens slutskede skulle jag vilja säga är att kasta sten i glashus. Det var ju något som borgerligheten verkligen förde fram. Dessbättre verkar det, om man ska tro opinionsmätningarna, som om väljarna inte riktigt gillar löftena nu när de ska verkställas.

Vad gäller förtidspensioneringarna såg jag nyss uppgifter om att de inte trappats av över huvud taget. Antalet förtidspensionerade fortsätter att öka.

Att påstå att vi inte gjorde någonting åt sjukskrivningarna är en ren lögn. Hasse Karlsson lade fram en rad olika program för hur vi skulle få ned sjukskrivningarna som rusade i höjden. Till viss del berodde det på effekterna av den stora ekonomiska nedgången, som var ett resultat av den förra borgerliga regeringens politik 1991–1994 när 500 000 personer på två år förlorade jobbet.

I det läget sade vi från den socialdemokratiska regeringen att alla skulle bära bördan av krisen, även de välbeställda. Det räckte emellertid inte, och därför infördes detta under en kort period. Men som Tomas Eneroth mycket riktigt påpekade rättade vi snart till det. I dag går Sveriges ekonomi på högvarv, och då prioriterar ni de välbeställda genom att ge dem ordentliga skattesänkningar. Inte minst gäller det fastighetsskatten i välbeställda områden i Stockholmsregionen. Samtidigt trycker ni med er riktade politik till dem som är sjuka och arbetslösa eftersom ni tror att de på så sätt blir friskare och bättre på att söka jobb. Det är er politik.

När det gäller parterna vore det kanske på sin plats att tala med dem innan man bestämmer sig, går ut med en budgetproposition och flaggar för vad man ska göra. De kanske hade åsikter om detta. För övrigt tror jag att det, åtminstone vad gäller den ena parten, nog är ganska klart vad den tycker när man annullerar försäkringar som folk använt sina pengar till att betala. Det kanske inte är så mycket att fråga efter. Jag tror inte att det behövs någon längre diskussion för att ta reda på vad de tycker om det hela.

Anf. 7 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera vad Sven-Erik Österberg sade. Även antalet förtidspensionerade eller de med sjuk- och aktivitetsersättning sjunker. Detta sade Curt Malmborg i en hearing så sent som för någon timme sedan. Det Sven-Erik Österberg sade är alltså fel.

Anledningen till att sjukfrånvaron och ohälsan kraftigt ökade under er tid vid makten var att det inte fanns arbete. Nu ser vi att sysselsättningen ökar, arbetsmarknaden växer, ohälsotalen går ned. Curt Malmborg sade vid hearingen att det var fråga om ett trendbrott. För första gången ser vi att i takt med att sysselsättningen ökar så minskar den korta sjukfrånvaron. Det är ett trendbrott som vi inte sett på fyrtio år.

Sedan är det ganska roligt, Tomas Eneroth, att du står i kammaren och erkänner att ni 1996 sänkte sjukpenningen till 75 procent och införde en begränsningsregel på 75 procent redan efter tre månader. Du sade också att ni var snara med att ändra på det, men det tog trots allt ett par år, till 1998. Det tog alltså lång tid innan ni ändrade på detta, och så har

du mage att stå och anklaga regeringen för att göra precis det som ni gjorde 1996. Det tycker jag är ganska så magstarkt.

Dessutom får alla de personer, de 140 om dagen som under tio år fick sjuk- och aktivitetsersättning, 64 procent i ersättning. De står utanför arbetsmarknaden, utanför företagshälsovården och utanför andra typer av insatser. Det sägs att en procent av dem kommer tillbaka. De flesta av dem avlider eller går i ålderspension. Nästan noll kommer tillbaka från det ni gjorde under den tiden.

Vi vill i stället satsa på dessa personer och hålla dem kvar i en sjukpenning på 75 procent. Räkna ut vad skillnaden mellan 75 procent och 64 procent blir! Dessutom satsar vi aktivt på stöd och hjälp i form av mångmiljardsatsningar på rehabiliteringen.

Det är riktigt att Pilaprojektet på Försäkringskassan åter upp mycket av insatserna och utredningarna, men nu försvinner Pilaprojektet. Det kommer att ingå i det normala arbetet som de ska utföra, och övrig rehabilitering läggs på hälso- och sjukvården. Det är därför pengarna försvinner från Försäkringskassan. De har själva bett att få slippa vara aktörer i detta arbete, och det ska de också slippa. Det kommer att finnas mycket pengar kvar till arbetslivsinriktade insatser, men själva rehabiliteringen ska i första hand ligga på en aktör. Då får vi inte glappet mellan två aktörer.

Regeringen gör inte någonting, säger Tomas Eneroth. Regeringen lade redan för ett par månader sedan fram den största sjukförsäkringsreformen på kanske femton år, alltså sedan Rehabiliteringsutredningen. Det gjorde vi redan efter knappt ett år vid makten. Vi ser också att ohälsotalen går ned, både de korta och de långa sjukskrivningarna, och nu även förtidspensioneringarna eller de med sjuk- och aktivitetsersättning.

Tyvär ser vi inte att förtidspensioneringarna eller sjuk- och aktivitetsersättningen bland kvinnor minskar i samma utsträckning, men regeringen kommer att satsa även på dem. Vi kommer att ha en hearing som handlar om kvinnor och ohälsa. Vi kommer att ha fokusgrupper på kvinnor och ohälsa. Vi jobbar hårt med detta. Inte minst jobbar vi hårt när det gäller ungdomarna. Nu ser vi att ungdomarnas situation förbättras i takt med att ungdomsarbetslösheten minskar dramatiskt.

Den nuvarande regeringen gör kraftfulla insatser för att hjälpa människor att vara kvar på arbetsmarknaden genom att ge dem rehabilitering i stället för att förtidspensionera dem till ett bestående utanförskap.

Anf. 8 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är fantastiskt hur olika bild man kan ha av verkligheten, men det är väl vad politik handlar om.

Den statistik vi fick över ohälsan visar att trendbrottet skedde 2003. Då gick ohälsotalen ned. Den utveckling som skedde, där både arbetslösheten och ohälsotalen sjönk, ägde rum 2005. Den borgerliga regeringen tillträdde inte förrän 2007, och effekterna av den politik som bedrivs tar ytterligare ett tag. Därför är det lite väl magstarkt av regeringen att försöka ta åt sig äran av att den socialdemokratiska regeringen pressade ned ohälsotalen, den regering som bland annat införde medfinansieringen och lade ett ökat ansvar på arbetsgivarna till exempel för att göra rehabiliteringsutredningar. Den nuvarande regeringen gör precis tvärtom. Signalen

till arbetslivet och arbetsgivarna är: Ta inget ansvar. Ta bort medfinansieringen. Ta bort arbetsgivarnas rehabiliteringsansvar.

Försäkringskassan blir av med 1 700 tjänster. Det är klart att de sjuk-skrivna blir oroliga. De lämnas i sticket. De har ingen att vända sig till. Dessutom drar man ned köpet av rehabiliteringstjänster med 1,5 miljarder. Det är knappast den största rehabiliteringsreform som görs. Möjligtvis är det ett av de större systemskiptena i bemärkelsen stora nedskärningar. Det är väl det som statsrådet riskerar att gå till historien för, alltså som den som gjorde de kanske största besparingarna i sjukförsäkringen eller de största nedskärningarna.

Jag noterar att jag inte får några svar på mina frågor. Kommer regeringen att göra ytterligare ingrepp i avtalsrörelsen? Ska parterna framöver vara medvetna om att de kan komma överens om saker men att regeringen i efterhand går in och ändrar på dem? En viktig signal att ge till arbetsmarknadens parter är att säga att det är bra att de gör upp. Det är bra att de hittar lösningar som kan vara viktiga både för medlemmarna och för stabiliteten på arbetsmarknaden.

Kan statsrådet garantera att regeringen inte gör ytterligare ingrepp i avtalsförsäkringarna?

Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Vi har olika bild av verkligheten, ja, men Tomas Eneroth erkänner att de 1996 sänkte ersättningsnivån till 75 procent och införde en begränsningsregel på 75 procent efter tre månader. Det vi nu diskuterar är möjligtvis efter ett år.

Dessutom förtidspensionerades 140 personer om dagen. Vi har i dag ett stort antal människor som trots att de har arbetsförmåga har fått sjuk- och aktivitetsersättning. Insatser har inte gjorts i tid. De har inte fått stöd och hjälp i tid. Företagshälsovården fick inget utrymme av Socialdemokraterna fast den dåvarande oppositionen i det längsta försökte förmå regeringen att införa en förstärkt företagshälsovård.

Många är långtidssjukskrivna. Att 550 000 personer i dag har sjuk- och aktivitetsersättning beror på att ingenting gjordes. Insatserna gjordes inte, och framför allt gjordes de inte i tid.

Vad beträffar medfinansieringen är den tack och lov borta. Regeringen fick ett pressmeddelande från den dåvarande socialdemokratiska ledningen för Sveriges Kommuner och Landsting där de tackade för att vi tog bort medfinansieringen. Den innebar nämligen att arbetsgivare drog sig för att anställa personer som hade varit sjuka. Vi fick ett A- och ett B-lag. Det kom ett pressmeddelande med ett tack och ett erkännande att det var en viktig väg att gå att ta bort det.

Människor vill arbeta, Tomas Eneroth. De vill inte ha en sjuk- och aktivitetsersättning. Det har de fått med Socialdemokraternas tidigare politik. Det har funnits en regel – och den finns tyvärr ännu i dag, fastän jag kommer att göra allt jag kan för att ta bort den – att de per automatik efter ett år har blivit förtidspensionerade, att man prövat förtidspension inom ett år.

Det har skett på grund av att ingenting har gjorts. Det har inte funnits någon rehabilitering. På grund av att ingenting har gjorts i tid har människor blivit förtidspensionerade.

Fru talman! Jag kommer att göra allt jag kan för att se till att människor inte förtidspensioneras och tvingas leva på 64 procents ersättning utan har kontakt med arbetsmarknad och rehabilitering.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:23
13 november

Svar på
interpellationer

5 § Svar på interpellation 2007/08:103 om förutsättningar för utveckling av den finansiella samordningen

Anf. 10 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Kurt Kvarnström har frågat mig vad jag avser att göra för att tillförsäkra att den finansiella samordningen blir viktig och kan utvecklas och att resurser medföljer för detta.

Låt mig inledningsvis slå fast att finansiell samordning är en viktig verksamhet för att minska utanförskapet och ge fler människor möjlighet att återgå i arbete. Samtidigt är det angeläget att förbättra samarbetet mellan olika huvudmän och göra den finansiella samordningen mer flexibel.

Redan i våras lämnade regeringen en proposition med förslag som förenklar revisionen av finansiell samordning. I budgetpropositionen för 2008 har regeringen aviserat ytterligare förenklingar av regelverket för finansiell samordning. Den så kallade Finsamlagen bör ändras så att det inte är nödvändigt att parterna bidrar med lika mycket av resurserna till de finansiella samordningsförbunden. Det bör underlätta för parterna att komma överens och möjliggöra mer kraftfulla satsningar utifrån lokala förutsättningar.

Regeringen vill dessutom möjliggöra finansiell samordning mellan sjukförsäkringen och hälso- och sjukvården. Försäkringskassan och landstingen ska kunna göra regionala satsningar för att förbättra behandling och rehabilitering. Det är särskilt viktigt med förstärkta insatser för personer med psykiska besvär eller smärtor i rörelseorganen.

Regeringen har prioriterat dessa båda former av finansiell samordning när det gäller hur de tillgängliga medlen ska kunna användas för 2008. Denna prioritering är viktig för att tillräckligt med resurser ska kunna avsättas för att kunna bedriva finansiell samordning.

Kurt Kvarnström kritiserar att merparten av medlen för finansiell samordning används för utredningar och arbetsförmågebedömningar. Detta är dock inte korrekt. Medel för sådana utredningar och bedömningar finansieras via Försäkringskassans medel för köp av arbetslivsinriktade rehabiliteringstjänster.

Finansiell samordning förutsätter också att det ges legitimitet för insatser som kräver samarbete över sektorsgränserna. De centrala myndigheterna har därför i uppdrag att stödja utvecklingen av finansiell samordning. I detta uppdrag ingår till exempel att informera och sprida erfarenheter samt vara ett stöd i administrativa, ekonomiska och juridiska frågor. Detta betonar regeringen i budgetpropositionen för 2008. Detta är också en prioriterad fråga i dialogen med bland annat Försäkringskassan.

Avslutningsvis kan jag således konstatera att regeringen har vidtagit en rad åtgärder som kommer att bidra till att stödja och utveckla finansiell samordning. Det är min fasta övertygelse att dessa åtgärder, i kombi-

nation med regeringens övriga åtgärder, kommer att bryta det utanförskap som alltför länge har präglat alltför många människors liv.

Anf. 11 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern så mycket för svaret. Jag delar inte alla förslag till åtgärder som du presenterar. Min utgångspunkt är det riksdagsbeslut som fattades om finansiell samordning.

Det gäller den grupp som man bedömde utgör 5 procent av befolkningen och som behöver extra mycket hjälp och stöd för att finnas på ett bra sätt på en arbetsmarknad i framtiden. Pengarna var mot den bakgrunden riktade till den grupp som verkligen är i ett långt utanförskap. Det är bakgrunden som är viktig att hålla sig fast vid när det gäller den finansiella samordningen.

Regeringen och ministern säger här i sitt svar att alla parter inte ska behöva vara med i den fortsatta finansiella samordningen, utan det räcker om färre är med. Jag delar inte riktigt den uppfattningen.

Jag har en praktisk erfarenhet sedan något år tillbaka med att jobba med de här frågorna. När man på det lokala planet talar om detta intygar många att det är viktigt att alla fyra parterna finns med och att samhällets olika gemensamma resurser samordnas på ett bättre sätt i det utanförskap jag talar om.

Jag tror att det är fel väg att gå. Det hörde vi inte minst vid den förra utfrågningen som vi hade om rehabiliteringen. Vid den utfrågningen blev landstingen svartepetter eftersom de inte fanns med i rehabiliteringsdiskussionen. Risker är att de blir det också i fortsättningen.

Jag är därför lite tveksam på den punkten. Jag har en fråga i sammanhanget. Ministern säger att man kan ge olika former av stöd. Om det nu förhåller sig så att det är väldigt angeläget att komma i gång med detta, skulle man kunna tänka sig att staten – Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen – ensamma finansierar en sådan verksamhet i fortsättningen när kommuner och landsting av ekonomiska skäl inte ser en möjlighet till det?

Det är väldigt viktigt, precis som man pekar på här, att psykiska sjukdomar och belastningssjukdomar är sådant som ska prioriteras. Då är vi tillbaka på arbetsplatserna. Vi har på förmiddagen hört mycket om att det är väldigt viktigt att arbetsplatserna tar hand om dem som finns där.

De här insatserna hamnar väldigt mycket hos dem som är utanför statet. De finns naturligtvis med. Min erfarenhet är att det inte är sjukvården som är den trånga sektorn i de här sammanhangen, utan många av dessa människor behöver ett stöd i vardagen.

De behöver inte ha de djupa bedömningarna. Inte alla i den här gruppen har ens en diagnos. När man har socialt bistånd blir man inte sjukskrivna av sjukvården.

Jag påstår fortfarande när det gäller utredningar att en väldigt liten del av de 5 procenten har använts för finansiell samordning. Det är mindre än 1 procent av de 5 procenten som använts.

Om jag ska vara väldigt tydlig lägger Pilaprojektet väldigt mycket pengar av de 5 procenten just på att köpa utredningar. Där har jag uppfattningen att det svar jag har fått inte stämmer.

Jag skulle vilja ställa en konkret fråga. Vi är snart framme i en tid där regeringen kommer att påverka detta med ett regleringsbrev. Man ska ta

ställning mellan en fortsatt Finsamutbyggnad och resurser till Pila. Vilket kommer att vara prioriterat i det regleringsbrev som kassan kommer att få?

Prot. 2007/08:23
13 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 12 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! För bara en timme sedan avslutade vi hearingen om rehabiliteringen. Där sade statsrådet Husmark Pehrsson att vi måste välkomna alla i arbetslivet.

Fru talman! Jag ställer upp på den retoriken. Jag kan tänka mig att gå några steg längre än så och göra någonting konkret åt det. Riksdagen har redan fattat beslut om Finsam, finansiell samordning. Alla samhällsresurser från Försäkringskassan, arbetsförmedlingen, landstinget och kommunen ska samordnas så att ingen ska behöva hamna mellan stolarna. Det ska omfatta alla.

I dag har vi 550 000 förtidspensionärer. Den siffran är känd. När man tittar på vilka behov de har ser man att de kan passa in i Finsammodellen. De har inte längre någon arbetsgivare utan ofta är det är samhällets ansvar.

Frågan är varför regeringen inte följer det beslut som riksdagen har fattat om 5 procent. Varför skriver regeringen inte in i regleringsbrevet att man ska avsätta 5 procent till Finsam? Därmed skulle fler få en chans att komma in i arbetslivet. Fler förtidspensionerade och fler sjukskrivna ungdomar skulle få chans att komma tillbaka.

Om man tittar bara på förtidspensionärerna ser man att av 550 000 är det nästan 35 procent som har grundskola eller lägre utbildning. Vad är det då som krävs? Statsrådet påpekar när det gäller de åtgärder som man har vidtagit för Finsam att andra åtgärder som regeringen vidtar kommer att leda till fler in i arbete.

Om man tittar på de här personerna kan man undra vad de kan behöva. Vad kan de här 35 procenten behöva? De kanske kan behöva en utbildning på komvux. Där är det färre platser. De kanske kan behöva en arbetsmarknadsutbildning. Det finns färre sådana utbildningar. Hur ska regeringen få ihop det här? Det är en fråga.

Statsrådet nämner också rehabiliteringsinsatser. Det man har gjort är att i budgeten beskriva så jättefint att det är 3,4 miljarder som man satsar under de kommande tre åren. Men egentligen ommöblerar man i budgeten så att man flyttar 1,5 miljarder från Försäkringskassan till företagshälsovården. Återigen är det så att de här personerna inte omfattas av företagshälsovården. Det är ingen företagare som kommer att ta ansvar för de här personerna. Det är en samhällsförpliktelse att satsa för att få tillbaka de individerna i jobb om vi ska vara överens om detta inte bara retoriskt utan också praktiskt och i praktiskt arbete. Vi måste välkomna alla in i arbetslivet. Därför är frågan: Tänker regeringen satsa de 5 procent som riksdagen beslutar om till finansiell samordning?

Anf. 13 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! När vi stod här och debatterade Finsam förra gången, Kurt Kvarnström, pratade vi om ett besök i Dalarna. Jag har nu kollat upp i almanackan, och om jag inte har helt fel står där ett datum utsatt redan nu i januari. Vi kan väl återkomma till detta; det ser jag verkligen fram emot.

Jag tror nämligen att vi allihop som deltar i diskussionen är besjälade av att se till att vi ska ta vara på arbetsförmågan hos människor som har någon arbetsförmåga. Vi ska göra det i tid, och vi ska samla samhällets resurser och olika aktörer för att få de bästa möjligheterna att ge de människorna ett redskap så att de kan gå tillbaka till så god hälsa som möjligt, men förhoppningsvis också arbete. Vi har olika lösningar på detta.

När det gäller det senaste inlägget om ifall Finsam skulle kunna vara en lösning för alla förstår jag intentionerna. Men jag tror inte att alla behöver en samordnad insats av alla aktörer. Det står ju också att Finsam ska arbeta med samordnade insatser. En del kommer att behöva detta, men inte alla. En del behöver ha rent medicinska insatser och rehabilitering. Andra kommer att behöva stöd och hjälp för utbildning och så vidare. Jag tror att Finsam är en viktig aktör. De 5 procenten av sjukpenningkostnaden ska naturligtvis användas på allra bästa sätt.

Nu ser vi att ohälsan minskar dramatiskt. Folk blir mycket friskare. Långtidssjukfrånvaron, korttidsfrånvaron och även förtidspensionerna minskar. Då minskar naturligtvis även de 5 procenten av det anslaget. Jag tror att vi kan hitta många olika lösningar för att se till att alla ska vara med.

När det gäller de fyra aktörerna finns det naturligtvis farhågor. Det är därför regeringen har sagt att vi helst ser att alla fyra aktörerna är med. Men det vi har gjort innebär en möjlighet att satsa olika mycket pengar i samordningsförbunden beroende på vilka projekt som ska göras. Vi har också lagt fram ett förslag om att underlätta revisionen, som har varit en mycket irriterande del i samordningsförbundens vardag eftersom de har behövt ha olika revisorer. Nu gör vi det enklare, och det applåderas också från samordningsförbunden.

Av de pengar som har varit avsatta till rehabiliteringstjänster på Försäkringskassan har en allt mindre andel använts för aktiva insatser. Men det handlar om att Pilaprojektet, som startades under den förra regeringens tid som försöksprojekt, har tagit en stor del av de kostnaderna för att göra arbetsförmågebedömningar.

I takt med att Pilaprojektet nästa år avvecklas som projekt och ingår i den ordinarie verksamheten på Försäkringskassan blir det också mer pengar över till arbetslivsinriktade utredningar. Däremot kommer själva rehabiliteringsinsatserna att läggas över på rehabiliteringsgarantin på 3,4 miljarder. Det är därför vi ser att en del av summan går från Försäkringskassan in i rehabiliteringsgarantin. Trots allt handlar det om en försumbart liten del som tas av Försäkringskassan. Nettot blir ändå plus 3,2 miljarder kronor. Det är bara 200 miljoner kronor som går över av Försäkringskassans medel. Det är alltså väldigt lite pengar. Den stora potten av rehabiliteringsgarantin kommer att innehålla långt över 3 miljarder kronor.

Det handlar också om sjukvårdsmiljarden och sjukvårdens insatser. Sjukvården får del av den kostnadsbesparingen från samhället i takt med att den gör goda insatser så att människor blir friska. Det är kopplat till rehabiliteringsansvar också för sjukvården.

Det görs alltså mycket. Regleringsbrevens ska börja diskuteras. Låt oss återkomma till den diskussionen med myndigheterna.

Anf. 14 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Det är många frågor i det här som vi behöver ha betydligt längre tid för att diskutera. Jag ska försöka lösa det här med den 14 januari. Vi har faktiskt satt av en dag för Finsam i Dalarna tillsammans med ett viktigt ungdomsprojekt i Hedemora, men det går säkert att flytta på. Det löser vi!

Min oro gäller – och det är också anledningen till diskussionen – att vi har sett ett ännu större behov hos grupper som står utanför i dag. Därför började jag tidigt, under försommaren, att arbeta för att utveckla detta ytterligare. Vi har i första hand jobbat med personer mellan 20 och 40 år som står helt utanför arbetsmarknaden. Men vi ser ett stort behov av att vi lyfter blicken mot grupper som är över 40 år och upp emot pensionsåldern. Kanske 40–55 år är en grupp att jobba med. Det kommer sådana signaler från de olika verksamheterna. Då måste vi jobba på ett anorlunda sätt.

I den första diskussionen var man positiv i den styrelse som vi har i Avesta–Hedemora från Försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Sedan har vi fått ett formellt brev som svar där man säger att man är tveksam till om det finns resurser för att gå vidare och möta de här nya grupperna. Man måste avvakta och se hur regeringen prioriterar, säger man.

Trots att det är skrivet någorlunda tydligt, som jag uppfattar det, i budgeten uppfattar man från myndigheterna att också Pila måste ha ett utrymme. I första hand måste man klara den verksamheten och de personer som jobbar där från arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, tycker man. Jag ser kanske detta i ett bredare perspektiv.

När det gäller pengarna är det klart att jag är orolig när jag ser summeringen. Vi flyttar pengar här; det är en fantastisk beräkning på hur man flyttar pengar. Landstingsmiljarden är på väg att försvinna. Vi är på väg att gå ur med Pila. Men egentligen använder man pengarna och säger att det blir 3,4 miljarder. Det är inte direkt några nya pengar som jag hittar när jag tittar på den ekvationen. Det oroar mig lite grann att det är på det sättet med tanke på de behov som finns. Jag känner att det kommer att vara en rätt så trög övergång. Pila har ju inte gett det resultat som alla vi förväntade oss. Det har inte blivit den inriktningen, utan det har handlat mycket om köpta tjänster.

Jag ställde några frågor. När vi kommer i den här brydsamma situationen och vill gå vidare – är ministern då beredd att säga ja till en fortsättning där bara staten går in med pengar för en ytterligare grupp när kommuner och landsting säger nej? Det var en av mina konkreta frågor.

Nu ligger prioriteringen rätt så nära. Hur ser man egentligen på prioriteringen när man ska ställa Pila mot Finsam? Det är ju praktiskt det som händer ute i vårt län. Hur ser det ut då? Kommer regeringen att vara så tydlig att man ser en mycket bredare samverkan som viktig i förhållande till att två parter försöker hitta varandra när det gäller de här viktiga frågorna?

Jag tycker fortfarande att det finns en grupp som behöver mer hjälp och stöd än flertalet. Då pratar jag inte om projekt, utan om långsiktighet. Jag tror att det är det som vi behöver och som många av de här människorna behöver. Det handlar om långsiktighet, och inte om projekt som en del har valt att köpa. Jag tror att det är fel väg. Jag tror att de enskilda

individerna i många av de här fallen behöver ett långsiktigt stöd för att hitta sin tillvaro. När vi har tittat på detta har vi sett att det handlar väldigt mycket om ett stöd i vardagen.

Sunt bondförnuft och stöd i vardagen är kanske det allra viktigaste för många av de här människorna. Det gäller att hitta en tillvaro i vardagen så att de faktiskt har förutsättningar att komma tillbaka. Det handlar om att hitta sin egen identitet, och man måste se individerna för att kunna hjälpa dem vidare. Det är oerhört viktigt att man har det som utgångspunkt.

Anf. 15 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Statsrådet sade att jag har sagt att jag vill att alla ska omfattas av Finsam. Jag vill att alla ska komma tillbaka till arbetslivet även om de har en restförmåga på 10 procent, men vi har inte en arbetsmarknad som tar emot dem. Där finns det en del problem.

Men låt oss fokusera på finansiell samordning. Oavsett om det är tre eller fyra parter som är inblandade finns det ett behov av rehabilitering. Om man konstaterar att det finns färre kan man gå vidare i den riktning där man kan söka vidare hjälp eftersom behoven ligger inom det området. Nu har vi 550 000 förtidspensionärer och många ungdomar som inte har klarat av gymnasieskolan som har fått svårigheter. De hittar inget jobb eller är långtidssjukskrivna. Där behöver vi få in resurser. Därför vill jag få ett svar från ministern. Kommer regeringen att anslå dessa 5 procent till Finsam? Och hur kommer regeringen i så fall att förhålla sig till riksdagsbeslutet om 5 procent?

När det gäller att möblera om i budgeten för företagshälsovården nämner statsrådet att det bara är 200 miljoner. Ja, det är 200 miljoner nästa år, men under treårsperioden handlar det om 3,4 miljarder. Det blir 1,5 miljarder från Försäkringskassan.

Anf. 16 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Låt mig först säga till Jasenko Omanovic att från och med den 1 januari 2003 får årligen 5 procent av anslagsposten för sjukpenning användas som samverkansmedel. Sedan är det frågan om det sker fullt ut. Men det är helt riktigt att vi har det beslutet och att vi använder de pengarna.

Kurt Kvarnström sade att projekt inte var bra. Många gånger börjar en bra verksamhet med ett försöksprojekt innan man går ut i hela landet och misslyckas. Pilprojektet var ett sådant projekt som startades under den förra regeringens tid, och man bedömde att det skulle gå ut. Det handlar alltså om att uppsöka de personer som har en tidsbegränsad sjuk- och aktivitetsersättning. Inom tre år ska man uppsöka dem.

Problemet är att nu lägger vi mångmiljonbelopp på att uppsöka de personer som kanske har haft en sjuk- och aktivitetsersättning under ett, två eller tre år. Den arbetsförmåga som fanns i början av deras sjukskrivningsperiod är kanske tillspillogiven nu. Vi satsar pengarna för sent så att säga, men inte för alla. En del kommer att kunna komma tillbaka, men det är ytterst få. I stället måste vi i tid använda alla medel vi kan. Det handlar om regeringens förslag om att satsa på företagshälsovård, rehabiliteringsgarantin med över 3 miljarder kronor, om att göra rätt saker under sjukskrivningstiden, om att Försäkringskassan gör rätt saker och

om att vi inte förtidspensionerar personer på 64 procent på grund av att ingenting har gjorts eller på grund av att fel saker har gjorts. I stället ska vi se till att vi behåller personerna inom arbetsmarknadens, inom rehabiliteringens och inom företagshälsovårdens ramar.

Kurt Kvarnström sade en sak som jag tyckte var lite fel, nämligen att landstingsmiljarden håller på att försvinna. Regeringen har tvärtom satsat inte bara en sjukvårdsmiljard i budgeten utan också sagt att landstingen inte får den om man inte garanterar att rehabiliteringsinsatser görs. Vi har kopplat ett forskningsinstitut, IFAU, till detta för att utvärdera om det faktiskt görs. Sjukvårdsmiljarden har varit mycket lyckosam. Den har resulterat i att många har fått en aktivare sjukskrivningsprocess med mer rehabilitering.

Jag är också väldigt orolig för alla ungdomar. Jag har under den senaste tiden träffat två ungdomar som blev förtidspensionerade eller fick en aktivitetsersättning vid 23 års ålder. De är 30 år i dag. De har haft en lång sjukskrivningstid och ingenting gjordes. De har haft en lång tid av ungdomsarbetslöshet. De kunde inte få jobb. Tack och lov ser vi nu att jobben för ungdomar kommer. Därför har de börjat kunna komma tillbaka. Vad är det för sätt att välkomna unga människor in i vuxenlivet att ge dem en aktivitetsersättning när de är 23 år utan att de har ett reellt funktionshinder?

Jag tror att alla vi som har ett ansvar och på något sätt finns som aktörer runt människor som är sjukskrivna med alla medel ska se till att rätt saker görs i rätt tid.

En av de grupper som jag också tycker att vi ska jobba med – Kurt Kvarnström berättade att man satsar på olika saker nu – är kvinnor. Andelen kvinnor med ohälsa, sjukskrivningar och sjuk- och aktivitetsersättningar är mycket högre än andelen män. Därför kommer regeringen nu också att satsa dels på ett socialt råd, dels på fokusgrupper där kvinnor med utmattningssyndrom kommer att kunna tala om vad vi ska göra och vad som kunde ha hjälpt dem. Vi kommer att ha en hearing här den 11 december som handlar om kvinnor och ohälsa.

Låt oss hjälpas åt att med alla medel se till att vi gör rätt saker i tid. Rehabilitering är någonting som ska börja dag ett om den över huvud taget behövs. Jag hoppas att vi ska ha goda förebyggande insatser så att man inte ens ska behöva vara sjuk.

Anf. 17 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Det görs en hel del, och det har gjorts en hel del också förresten. Men det finns mycket mer att göra. Visst startade Pilaprojektet under den förra mandatperioden. Jag är inte nöjd med det arbetssätt som Pilaprojektet har jobbat med och inte med de resultat som man har uppnått. Jag tror mer på att individen sätts i centrum när man ska vidta åtgärder. Det har gått åt alltför mycket pengar för att på något sätt uppdatera sig på människors nivå i dag och göra bedömningar av om de har rätt till ersättningar i stället för att ge hjälp och stöd. Jag hade förutsatt att dessa 5 procent i första hand skulle användas till att nå individerna. Det var min målsättning så länge jag hade ett inflytande i länet i Dalarna. Det är faktiskt människorna som måste nås av insatserna. Det ska inte vara en massa administrativa koveser och papper som produceras. Jag tycker att

det tyvärr har blivit alltför mycket av den varan i hela Pilaprojektet. Det beklagar jag verkligen.

Jag har fortfarande inte fått något svar på de två frågor jag har ställt som gäller statens, Försäkringskassans och arbetsförmedlingens insats i en vällovlig, behövlig verksamhet framigenom där kommuner och lands-ting backar. Är man beredd att gå vidare och säga att då går Försäkringskassan och arbetsförmedlingen in med pengar för att stödja och hjälpa dessa behövande grupper, de människor som faktiskt står ordentligt utanför? De flesta som vi har nått hittills och som vi kommer att jobba med fortsättningsvis är de som står allra längst ifrån när det gäller Finsamverksamheten. De som står närmare har bland annat Pilaprojektet börjat jobba med för att kunna visa ett resultat. Vi jobbar med dem som står längst ifrån.

Min andra fråga handlar om den prioritering som man kommer att göra mellan Pila och Finsam. Kommer det att finnas resurser för att gå vidare med Finsam nu efter årsskiftet?

Anf. 18 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag tror att vi är överens om mycket. Jag antecknade intensivt här. Det har gjorts en hel del, men det finns mer att göra. Jag instämmer i det. Vi är helt överens om att individen ska sättas i centrum och att dessa 5 procent ska användas på ett rätt och riktigt sätt.

Jag har inte svarat på Kurt Kvarnströms fråga om att ställa Pila och Finsam mot varandra därför att Pilaprojektet läggs ned nu. Det kommer att ingå i den ordinarie verksamheten. Det har varit en försöksperiod där man skulle lära sig hur vi ska göra för att inte människor som har en arbetsförmåga ska ställas utanför med 64 procent i ersättning och sedan har väldigt liten möjlighet att komma tillbaka.

Jag ser Finsam som en möjlighet att arbeta aktivt, speciellt med ungdomar, och se till att personen i fråga får insatser från olika kompetenser. Där har både arbetsmarknadsministern och jag haft möten med arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och sagt att samverkan dem emellan är kollosalt viktig.

Jag ser att man på många ställen nu börjar arbeta inifrån samma lokal. Det är en viktig förutsättning för att hitta varandras arbetsklimat, synsätt och sätt att umgås och prata för att sätta individen i centrum och ha de olika aktörerna runt omkring för att se vad individen behöver för stöd och hjälp. Där kommer vi att gå ännu mycket vidare.

När det gäller att hjälpa personer tillbaka till arbetslivet kommer nu regeringen att lägga ett antal förslag. Vi tar bort det stelbenta med 75, 50 och 25 procenters förtidspensioneringar. Låt en person med reumatism kunna arbeta heltid en dag, inte alls den andra dagen och 10 procent den tredje dagen! Vi kommer att göra det möjligt att få pröva arbete och förtidspension, inte under tre månader utan under ett år. Man ska kunna arbeta på halvfart på jobbet och ha tryggheten att ha en förtidspension. De personer som inte alls har en arbetsförmåga och som man inte räknar med ska kunna gå ut i det ordinarie arbetslivet ska kunna få möjlighet att arbeta i Röda Korsets bikupeaffär eller göra andra samhällsnyttiga insatser för att de ska känna att de ändå har en social gemenskap.

Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jacob Johnson har frågat mig om jag inom ramen för hälsokontrollen ämnar föreslå konkreta tidsatta förändringar av EU:s jordbrukspolitik för att minska jordbrukets utsläpp av närsalter till Östersjön respektive minska köttproduktionens bidrag till utsläpp av växthusgaser.

Låt mig först framhålla att hälsokontrollen framför allt kommer att handla om att se över de jordbrukspolitiska instrument som infördes i samband med reformen 2003. Det är i det sammanhanget svårt att utlova några specifikt utmejslade åtgärder med avseende på just Östersjön eller växthusgasutsläpp i samband med nötköttsproduktion. Men jag hyser ändå gott hopp om att vi ska kunna bidra till att minska jordbrukets negativa verkningar på klimat och miljö genom att finslipa de verktyg som redan finns tillgängliga. Låt mig nämna några exempel.

Det samlade gårdsstödet som infördes 2003 innebär att stödet till lantbrukaren inte längre är knutet till en viss typ av produktion eller sektor. Lantbrukaren kan därmed fritt välja vad och hur mycket eller litet som ska produceras utan att detta inverkar på stödbeloppet. Det har visat sig att denna frikopplade form av stöd bidrar till att minska intensiteten i jordbruksproduktionen. Hälsokontrollen gör det möjligt att driva på processen för att fullt ut frikoppla alla nuvarande kopplade stöd och införliva dem i det samlade gårdsstödet. Det gäller givetvis även det stöd som i dag är knutet till köttproduktion.

Ett andra exempel är tvärvillkoren. Varje lantbrukare med rätt till direktstöd måste, för att få hela stödet utbetalat, uppfylla vissa krav som bland annat inkluderar grundläggande normer för miljöskydd. Viss rättmätig kritik har riktats mot de prioriteringar som gjordes 2003 när tvärvillkoren utformades. Hälsokontrollen kommer därför att omfatta en grundlig översyn av reglernas räckvidd och syften. Irrelevanta krav ska rensas ut, och nya krav kan läggas till så att tvärvillkoren blir bättre lämpade att uppfylla samhällets förväntningar. Jordbrukets utsläpp till både luft och vatten kan förväntas hamna i fokus. För att dessa aspekter ska kunna inkluderas i tvärvillkoren måste de dock kunna knytas till klara och konkreta regler som är möjliga att uppfylla för lantbrukaren.

För det tredje omfattar det landsbygdsprogram som utformats för Sverige en rad miljöersättningar som bland annat har till syfte att minska utsläppen av kväve och fosfor till våra vatten. Landsbygdsprogrammet gör det även möjligt att stödja insatser som kan minska lantbrukets utsläpp av växthusgaser. Som exempel kan nämnas investeringsstöd för gårdsbaserade biogasanläggningar och möjlighet till rådgivning i foderfrågor. Det satsas också på information och rådgivning om vilka åtgärder som kan vidtas för att hantera problemet med närsalter, till exempel inom ramen för samarbetsprojektet Greppa näringen. Landsbygdsprogrammet är samtidigt ägnat att främja betesbaserad och extensiv köttproduktion som tillgodoser andra viktiga miljöintressen, till exempel bevarande av öppna landskap och biologisk mångfald. Sammanlagt används i dag 70 procent av landsbygdsprogrammets medel till miljöförbättrande åtgärder.

För övrigt har kommissionen i diskussionen om hälsokontrollen aviserat att man överväger att föreslå utökad modulering. Modulering som

*Svar på
interpellationer*

instrument innebär i sin nuvarande utformning att direktstöden varje år minskas med en viss procentsats och att motsvarande belopp används för åtgärder inom programmen för landsbygdsutveckling. Procentsatsen för modulering är i dag satt till 5 procent. Regeringen kommer att ta ställning i denna fråga när kommissionen har presenterat sitt förslag.

Sammanfattningsvis bör det sägas att det är frågan om hur den gemensamma jordbrukspolitiken ska utformas under nästa gemensamma period 2013 till 2020 som öppnar möjligheter till verkligt genomgripande förändringar. Denna fråga ska debatteras i samband med översynen av EU:s budget, och det kommer här att finnas utrymme för en öppen och förbehållslös diskussion kring jordbrukspolitikens inriktning och omfattning. Regeringens utgångspunkt är att EU:s jordbrukspolitik, som i dag tar en tredjedel av budgeten i anspråk, bör minska i omfattning samt utvecklas mot ökad marknadsorientering, förenklat regelverk och minskade utgifter.

Anf. 20 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag har i denna interpellation tagit upp möjligheten att inom ramen för den så kallade hälsokontroll av EU:s jordbrukspolitik som nu står på dagordningen driva konkreta krav på förändringar för att minska jordbrukets negativa miljöpåverkan exemplifierat med övergödningen av Östersjön och köttproduktionens klimatpåverkan. Jag tackar ministern inledningsvis för hans svar.

Bakgrunden till min interpellation kan sägas vara mångfasetterad. Man skulle kunna säga att jag tycker att jordbruksministern borde utnyttja detta tillfälle, det *window of opportunity* som man säger på engelska, som jag anser har öppnats för en vidare omprövning av EU:s jordbrukspolitik.

För det har inträffat att i takt med stigande priser på livsmedel, till exempel spannmål – priset på vete har stigit med 100 procent på ett år och priset på soja med 75 procent under samma period – ökar möjligheten till en reell förändring av EU:s jordbrukspolitik. Det är något som även Frankrikes president nu säger sig vara beredd att diskutera. I det läget anser jag att Sverige måste vara aktivt och pådrivande och driva på i riktning för ett hållbart miljöanpassat jordbruk och dito livsmedelspolitik.

En annan anledning till min interpellation är att jag deltog vid det Östersjöseminarium som Världsnaturfonden anordnade i augusti och där fonden redovisade sin så kallade Östersjöbarometer vilket var en sammanställning av i vilken grad Östersjöländerna levt upp till sina åtaganden inom ramen för det så kallade Helcomarbetet. En av de faktorer som studerades var just övergödningen.

Övergödningen var enligt de flestas bedömning vid konferensen det allvarligaste problemet för Östersjön. Alla Östersjöländer fick underkänt i den barometer som presenterades på grund av dålig implementering av EU:s vattendirektiv samt låg minskning av utsläppen av kväve och fosfor.

Världsnaturfonden har också visat att via EU:s gemensamma jordbrukspolitik CAP betalas varje år ut 11,6 miljarder euro till jordbrukare i EU:s Östersjöstater. Det innebär att vi svenskar via våra skattepengar bidrar till att göda Östersjön. En inkomst på 20 000 kronor i månaden beräknas via skatterna bidra med ca 1 600 kronor till algblomningen. De

näringsämnen som orsakar algbloomingen kommer från många källor, men den största källan är jordbruket som står för ungefär hälften av de tillförda näringsämnena.

Ett krav som både Världsnaturfonden och Vänsterpartiet driver är beskattningen av konstgödningen. Vi föreslår en ökning av befintlig beskattning, intäkter som ska gå till ett mer miljöanpassat och förbättrat jordbruk.

Vid konferensen i augusti representerades regeringen av EU-minister Cecilia Malmström. Hon uttalade många vackra ord om regeringens ambitioner vad gäller Östersjöpolitiken. Hon pekade bland annat på den särskilda ambassadören för Östersjön och att Sverige nu driver fosfatförbud för tvättmedel och bättre fosforering från avloppsvattenverk. Detta är åtgärder som även har Vänsterpartiets stöd. Men hon sade också att hälsoöversynen av EU:s jordbrukspolitik måste beakta effekterna på Östersjön.

Detta nämner inte ministern i sitt svar. Är ni inte överens i regeringen? Jag vill återigen fråga jordbruksministern om han är beredd att aktivt driva en omställning av EU:s jordbrukspolitik för Östersjöns bästa.

Anf. 21 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka för interpellationen. Jag tycker att det är en angelägen och viktig sak vi debatterar vid det här tillfället.

Låt mig också som svar på den konkret framställda frågan säga att fördelningen av kompetenser mellan EU:s institutioner såsom den föreskrivs i det fördrag vi arbetar efter är att rådet och parlamentet beslutar på grundval av de förslag som läggs fram av kommissionen. Medlemsstaterna har inte någon möjlighet att själva föreslå lagstiftningsåtgärder, eftersom denna rätt till initiativ är förbehållen just kommissionen. Varje medlemsstat, och det inkluderar ju Sverige, kan däremot sträva efter att påverka innehållet i kommissionens förslag. Det gör vi i detta sammanhang, och det gör vi, ska interpellanten veta, i alla andra sammanhang också.

Jag nämnde i mitt svar tre saker som jag tyckte var angelägna att tala om i den här debatten, där vi försöker att påverka det innehåll från kommissionen vad gäller översynen av EU:s jordbrukspolitik som vi förväntar oss att få del av inom närtid – den så kallade hälsokontrollen.

Tre konkreta förslag nämnde jag i mitt svar. Vi är bra på att vårda våra vatten i Sverige, och det tycker jag är angeläget att nämna. Jag skulle önska att vi kunde få samma synsätt i andra länder runt Östersjön. Ett exempel utöver dem jag redan har nämnt och som jag gärna vill nämna i sammanhanget är att vi i Sverige har en skatt på handelsgödsel vilket man inte har någon annanstans. Jag tycker att interpellanten borde hedra oss för att vi håller fast vid denna skatt och även försöker att introducera den i andra delar av vår omvärld, till exempel Europeiska unionen.

Låt mig också återigen nämna att vi strävar efter en full frikoppling vilket ju minskar intensiteten i jordbruket. Vi kämpar just nu med en frågeställning som berör ett av våra grannländer, där min och regeringens inställning är att den typ av stöd som har funnits i detta grannland inte ska finnas längre. Jag talar om det finska så kallade 141-stödet.

Anf. 22 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag är lite förvånad över den passiva inställning som jag tycker att jordbruksministerns svar visar på. Ministern talar om att se över de jordbrukspolitiska instrumenten, finslipa verktyg, öka frikopplingen och att göra en grundlig översyn av tvärvillkoren. Visserligen säger ministern när det gäller den grundliga översynen av tvärvillkoren att jordbrukets utsläpp till både luft och vatten förväntas hamna i fokus, men han trycker enligt mig mer på behovet av att rensa ut irrelevanta krav. Och det kan man ju per definition knappast invända emot. Men jag vill att jordbruksministern förtydligar sig. Avser ministern att själv aktivt driva att jordbrukets utsläpp till luft och vatten ska komma i fokus vid översynen av tvärvillkoren, eller avser ministern att överlåta till andra att driva denna fråga?

Jordbruksministern avslutar sitt svar med att poängtera att det är för nästa period, 2013–2020, som en mer genomgripande förändring kan påbörjas. Frågan är om vi, EU, miljön och klimatet kan vänta så länge. Regeringen brukar ju vara väldigt noga med att påpeka hur bra EU-samarbetet är för miljön. Det är därför illavarslande att ministern avslutar sitt svar med att säga att regeringens utgångspunkt är att EU:s jordbrukspolitik bör minska i omfattning samt utvecklas mot ökad marknadsorientering, ett förenklat regelverk och minskade utgifter. Ministern säger ingenting i sin slutkläm om jordbrukets behov av miljö- och klimathänsyn.

Fru talman! En tredje anledning till min interpellation som jag inte utvecklade inledningsvis är problemen kopplade till produktion och konsumtion av kött. Här finns minst tre goda skäl att verka för en förändring.

För det första innebär den stigande köttkonsumtionen – sedan EU-inträdet har den stigit med ca 25 procent i Sverige och är i huvudsak genomförd via import från Irland, Brasilien och andra länder – en utveckling som globalt sett är helt ohållbar. Ganska nyligen publicerade ett antal forskare en rapport i tidskriften *The Lancet* som pekar på att vi globalt sett måste minska köttkonsumtionen per capita framför allt i de industrialiserade länderna. För det andra är köttkonsumtionen en folkhälsofråga. Det har visat sig att framför allt processat kött kan leda till olika sjukdomar. För det tredje är dagens industriella köttproduktion och transporter av slaktboskap ej etiskt försvarbar.

Jag är ledamot av EU-nämnden, och jag uppskattade att jordbruksministern där redovisade inför ministerrådet att han avsåg att ta upp denna fråga. Det vill jag passa på att säga även i den här debatten. Men hela problematiken med köttproduktionens olika delar är så viktig att den enskilt förtjänar, för att inte säga kräver, en förändring av EU:s jordbrukspolitik – en förändring som bör kunna få en kraftig signal redan under hälsoöversynen.

Jag vill därför fråga ministern om han avser att fortsätta driva frågan om djurtransporterna inom hälsoöversynen och om han kan gå vidare och agera för att minska köttproduktionens utsläpp av växthusgaser och förhoppningsvis även ta initiativ till en långsiktig strategi för att minska köttkonsumtionen per capita i vårt land.

Anf. 23 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig för kammaren göra klart en sak: Denna regerings avsikt är att vi, det vill säga Sverige, ska tillhöra kärnan i det europeiska samarbetet. Vi ska aktivt ta del i den politik som utformas och ska utformas på Europeanivå. Det inkluderar det område som jag har ansvar för vilket i sak innebär att vi försöker ta de initiativ som vi tycker är lämpliga att ta för att vinna de saker som vi vill uppnå. En av de saker vi vill uppnå är en bättre miljö i vår del av världen. Vi vill ha en bättre miljö i de vatten som omger vår kontinent.

Av det skälet utarbetade regeringen under våren en skrivelse till kommissionen i vilken vi angav den färdriktning som vi anser att EU:s jordbrukspolitik ska ha. Vi gjorde detta därför att vi ville vara med och påverka i inledningsskedet av de två viktiga processer som nu är för handen: dels hälsokontrollen, dels översynen av EU:s budget som alltså till åtminstone en tredjedel omfattar jordbruket och de pengar som går till vår gemensamma jordbrukspolitik.

Låt mig också repetera att vi har en modulering. Det kommer förmodligen förslag om att moduleringen ska bli större. Vi kommer att ta ställning till hur vi ska tycka i den frågan om ett sådant förslag kommer, men vi har alltså redan i dag det instrumentet för att styra över mer pengar till miljöåtgärder och till landsbygdsutveckling.

Jag vill också påpeka att det är viktigt att alla länder runt Östersjön gör vad som är möjligt för att minska utsläppen. Vi ser det alltså som verkligt prioriterat att vi utvecklar samarbete mellan länderna i Östersjöregionen så att vi gemensamt kan angripa de problem som vi har.

Bara som ett exempel kan jag meddela kammaren att vi anordnade en internationell havsmiljökonferens i Saltsjöbaden i april månad innevarande år, där representanter för såväl jordbruks- som miljödepartementen från länderna runt Östersjön samlades för att utveckla samarbete och för att se vilka insatser som är möjliga att göra för att minska övergödningen av Östersjön.

Avslutningsvis tycker jag, fru talman, att det är glädjande att kunna konstatera att de insatser som vi har gjort nationellt men också i form av samarbete inom unionen har inneburit att jordbrukets utsläpp av kväve till vatten har minskat med 38 procent mellan 1985 och 2005 och att fosforutsläppen har minskat med ungefär 20 procent mellan 1995 och 2005. Detta sagt som exempel på att åtgärder lönar sig.

Låt oss nu fortsätta det här arbetet nationellt, men också internationellt, och låt oss lära ut de knep som vi har använt till dem som vi har runt omkring oss så att de också kan dra nytta av den erfarenhet vi har dragit i det här arbetet.

Anf. 24 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Naturligtvis är det glädjande att tidigare vidtagna åtgärder nu ger resultat vad gäller minskningen av utsläppen av både kväve och fosfor. Vi måste naturligtvis fortsätta på den här vägen.

Regeringen vill ju tillhöra kärnan i EU-samarbetet, som ministern säger. Tillhör man kärnan och tar ansvar för miljön måste man driva de här frågorna väldigt hårt. Jag är orolig för att det, med den tidsplan som gäller, är först inför översynen av nästa perspektiv, 2013–2020, som genomgripande förändringar kan genomföras. Vi vet ju av klimatdebatten

att ska vi vända den här stora skutan måste kraftfulla åtgärder vidtas kanske inom en tioårsperiod. Det behöver planeras och förberedas. När nu också de omvärldspolitiska förutsättningarna för jordbrukspolitiken har förbättrats genom högre priser, så att jordbrukarna inte är så beroende av stöd – och det är min poäng här – måste man också öka trycket på en omställning för en hållbar miljöpolitik och en hållbar livsmedelspolitik.

Från Vänsterpartiets sida kommer vi att återkomma i den här frågan och följa den. Med det vill jag tacka ministern för dagens debatt.

Anf. 25 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Även jag vill jättegärna tacka för den här debatten, därför att det är en angelägen fråga som har debatterats.

Låt mig avslutningsvis ändå säga att det är viktigt att vi vidtar åtgärder gemensamt. Med det vill jag ha sagt att jag inte tycker att vi ska exportera miljöproblem. Det är oerhört lätt när man diskuterar de här sakerna att säga att vi avstår från att använda något. Vad gör man då? Man exporterar egentligen möjligheterna att producera och ta fram en vara och en produkt, om vi inte har gemensamma åtgärder och gemensamma möjligheter. Därav min angelägna hållning att saker och ting vad beträffar det som är gemensamt inom EU ska vara gemensamt och ingenting annat så att vi inte exporterar miljöfaror och miljörisiker.

Låt mig också allra sist säga att de här frågorna intresserar mig väldigt mycket, liksom EU-samarbetet totalt sett. Interpellanten behöver inte vara rädd för att den nuvarande svenska regeringen kommer att göra annat än att följa de här frågorna och spela in möjligheter för att utveckla alla typer av åtgärder som behövs för att vi ska komma till rätta med de miljöstörningar som vi i dag kan se bland annat i Östersjön.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:80 om ekologisk produktion av livsmedel

Anf. 26 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jacob Johnson har frågat mig genom vilka ekonomiska åtgärder jag avser att verka för att den jordbruksmark på vilken certifierad ekologisk produktion bedrivs ska öka från 7 till 20 procent till år 2010 samt att 25 procent av den offentliga konsumtionen ska utgöras av ekologiska livsmedel. Jacob Johnson har dessutom frågat mig hur jag anser att omfördelningen av medel från anslag 44:6 Åtgärder för att främja ekologisk produktion till anslag 43:14 Konkurrenskraftig livsmedelssektor samt anslag 44:3 Miljöförbättrande åtgärder gynnar omställning av det svenska jordbruket till ekologisk produktion.

Den kraftigaste stimulansåtgärden för ekologisk produktion som vi har i dag är den miljöersättning för ekologiska produktionsformer som finns inom ramen för landsbygdsprogrammet. Här betalar vi varje år ut ca ½ miljard kronor till jordbrukare som bedriver ekologisk produktion. Om produktionen är certifierad som ekologisk är ersättningen högre.

För offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel är det främst offentliga aktörer som har ett ansvar att ställa krav i samband med upphandlingar. Det är viktigt att beslutsfattare på lokal och regional nivå ger sina tjänstemän mandat och medel att köpa in ekologiska livsmedel. Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 föreslagit att anslag 43:14 ska finansiera åtgärder inom ramen för en livsmedelsstrategi för hela Sverige. Regeringen arbetar för närvarande med den närmare innebörden i förslaget.

Regeringen ser dock inte att det bara är genom statliga ekonomiska åtgärder som man kan och ska verka för en ökad produktion och konsumtion av ekologiska produkter. Enbart statliga medel kan inte driva på utvecklingen. Utvecklingen måste komma från de aktörer som verkar på marknaden, och konsumenternas efterfrågan är helt avgörande för utvecklingen. Arbetet med regelförenklingar, dialog med näringen, konsumenternas påverkan och initiativ från näringen själv är viktiga medel för att nå de uppsatta målen. En ekologisk produktion som är baserad på statliga stöd är inte hållbar i längden.

Det huvudsakliga syftet med medlen inom anslag 44:6 har varit dels att främja utvecklingen av marknaden för ekologiska livsmedel, inklusive offentlig konsumtion, dels att försöks- och utvecklingsverksamhet med ekologiskt jordbruk ska kunna bedrivas för att uppnå miljö kvalitetsmålen. Denna typ av verksamhet kommer även fortsättningsvis i stor utsträckning att kunna bedrivas, men med finansiering från andra anslag.

Anf. 27 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag har frågat jordbruksministern hur han vill främja ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel samt om motivet till att regeringen väljer att ta bort öronmärkt stöd för ekologisk produktion i statsbudgeten. Jag vill inledningsvis tacka för hans svar, även om jag inte är särskilt nöjd med innehållet.

Ekologisk odling innebär jordbruk i samspel med naturen. Genom att utnyttja naturliga processer ersätter man användningen av kemiska insatsmedel som bekämpningsmedel eller konstgödsel. Ekologiskt lantbruk är ett sätt att nå en uthållig produktion genom kretsloppssträvan och genom att utnyttja naturliga processer för att bevara jordens bördighet och motverka skadeangrepp, till exempel via växelbruk. Den biologiska mångfalden gynnas också av ekologisk odling. I det ekologiska jordbruket ingår också att djur ska få utlopp för sina naturliga beteenden, bland annat genom att få gå fritt och vistas ute.

Låt mig inledningsvis understryka att det knappast saknas motiv för att främja ekologisk produktion och konsumtion av våra livsmedel. Vi får dagligt rapporter om det konventionella jordbrukets påverkan på miljö och klimat samt dess bidrag till övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Det gäller också hur vår stigande köttkonsumtion leder till miljö- och hälsoproblem samtidigt som djurtransporterna ter sig alltmer orimliga och rent av oacceptabla.

Olika försök i Sverige och Finland har visat att kväveförlusterna till grundvattnet från ekologisk odling kan minska med så mycket som 70–75 procent jämfört med konventionell odling. Vidare kan lantbrukets påverkan på klimatet i form av utsläpp av växthusgaser minska från det konventionella jordbrukets ca 900 kilo per capita och år till drygt hälften,

ca 500 kilo per capita och år, om man kombinerar ekologisk odling med en övergång till mer grönsaker i kosten samt lokal produktion och distribution. Jag är övertygad om att det är i den riktningen vi måste gå vid en omställning av lantbruket.

Ändå är det bara en liten del av det svenska jordbruket som är ekologiskt odlat och certifierat. Vi måste verka för att nå målen om minst 20 procent. Även produktionen av griskött, matfågel, mjölk, ägg och kött ska öka. För att stimulera utvecklingen av marknaden och en hållbar utveckling är målet att 25 procent av livsmedelsproduktionen i offentlig sektor ska vara ekologisk till 2010.

Samtidigt sker det en ökad efterfrågan på ekologiska livsmedel så att ekologiska livsmedel måste importeras. Att handeln med ekologiska produkter blir alltmer globaliserad strider egentligen mot en av grundtankarna, nämligen att de ekologiska produkterna ska vara regionalt producerade och inte belastas med långa transporter.

Nu har regeringen dragit in anslag för att stödja ekologisk produktion. Jag vill ställa några mer precisa frågor till Eskil Erlandsson. Menar Eskil Erlandsson att den ekologiska produktionen sammantaget får ökade anslag via statsbudgeten eller samma anslag som tidigare, eller är det en neddragning totalt sett? Om det är så, hur tänker sig jordbruksministern att ekologisk produktion gynnas av denna neddragning? Vilka ytterligare metoder vill ministern använda för att stimulera ekologisk produktion och konsumtion?

Anf. 28 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Även den här interpellationen är en angelägen fråga att diskutera. Låt mig konstatera att det inte går att kommandera fram vare sig produktion eller konsumtion. Det *måste* bygga på ett intresse från producenter att producera men också ett intresse från en konsumentgrupp att konsumera en producerad vara eller produkt.

Samhället kan ställa upp med lite smörjmedel. Det gör samhället i den här frågan på flera olika sätt. Bland annat finns, som jag nämnde i mitt interpellationssvar, en mycket stor mängd pengar avsatt för producenter att användas vid produktion enligt ekologiska metoder. Det är över ½ miljard kronor, fru talman. Därtill har vi i budgetpropositionen föreslagit att vi för Sverige ska plocka fram en samlad livsmedelsstrategi där de stora, men framför allt de små och medelstora, företagen ska kunna presentera sig och sin produktion. Men vi ska också involvera de organisationer, föreningar och sammanslutningar som finns i olika produktionsinriktningar – däribland de som företräder den ekologiska produktionen.

Därtill kan vi konstatera att vi för inte alltför länge sedan hade en besvikelse på marknaden. Besvikelsen gällde att konsumenternas intresse för att konsumera det som var ekologiskt framställt inte var så stort som produktionen. Nu har vi det omvända förhållandet, vilket är roligt och glädjande på alla sätt som tänkas kan. Det innebär i sin tur att marknaden tar tag i detta. Som exempel kan jag nämna, Jacob Johnson, att Arla höjde sin merbetalning för ekologiskt producerad mjölk i januari innevarande år då den var 50 öre till 77 öre. Det är ganska mycket pengar för en mjölkproducent. Möjligheterna finns.

Gör vi något på den konventionella sidan? Ja, vi har faktiskt gjort något mycket ovanligt i vår gemensamma jordbrukspolitik i Europa. Vi har infört skatt på produktionsmedel. Vi har skatt på handelsgödsel, Jacob Johnson, och vi har skatt på bekämpningsmedel! Vi straffar alltså den konventionella produktionen medan vi gynnar med ½ miljard den ekologiska produktionen.

Anf. 29 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag hävdar fortfarande att det är anmärkningsvärt att regeringen tar bort örönmärkningen av anslaget att främja ekologisk produktion. Det innebär bland annat att främja marknaden, som just ska driva fram en ökad efterfrågan och därmed en ökad produktion.

Jordbruksministern säger vidare att medlen behövs för att utarbeta – omprioritera – en livsmedelsstrategi för hela Sverige. Det är marknaden och konsumenterna som är viktiga aktörer när det gäller ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel.

Fru talman! Inte heller vi från Vänsterpartiet hävdar att det enbart är statliga medel som ska driva på utvecklingen. Givetvis måste marknadens aktörer ta sitt ansvar. Men ett minskat statligt stöd till ekologisk produktion tycker vi knappast gynnar möjligheterna att nå målet till 2010.

Det kan vara på sin plats att i den här debatten peka på den offentliga sektorns ansvar som marknadsaktör – inte minst den statliga sektorn som vi representerar. Det här är något som vi diskuterade i kammaren under förra riksmötet i samband med behandlingen av handlingsplanen för miljöanpassad offentlig upphandling. Det är en handlingsplan som grundar sig på Naturvårdsverkets rapport från några år tidigare. Det framkom där att 60 procent av de upphandlingsansvariga alltid eller oftast ställer miljökrav vid offentlig upphandling. Enligt den statistiken hamnar de statliga myndigheterna betydligt efter de övriga aktörerna, 40 procent jämfört med kommunernas 70 procent och landstingens 80 procent. De statliga myndigheterna hamnar efter i statistiken även när det gäller andelen utbildad personal i miljöanpassad offentlig upphandling, 19 procent jämfört med kommunernas 43 procent och landstingens 86 procent.

Här krävs särskilda insatser så att även de statliga myndigheterna ska ta sitt ansvar. Det är något som jordbruksministern och hans regeringskolleger har möjlighet att påverka. Man borde kunna kräva att de statliga myndigheterna ska ligga längst fram av de tre stora offentliga aktörerna, vilket alltså till exempel skulle innebära att andelen myndigheter som använder miljökrav vid upphandling borde fördubblas jämfört med läget 2004.

Ministern hänvisar till den kommande livsmedelsstrategin, och han berörde i sitt anförande vilken inriktning den kan komma att få. Det gäller båda stora och medelstora företag och olika intressenter, till exempel den ekologiska produktionen.

Kommer frågan om ekologisk produktion och konsumtion att vara en central del i regeringens kommande livsmedelsstrategi? Kommer regeringens strategi att lyfta fram frågorna för att ytterligare påskynda den ekologiska produktionen och konsumtionen för att vi ska nå de miljöeffekter vi debatterar i dag?

Anf. 30 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag måste igen inför kammaren poängtera att det på produktionssidan icke är fråga om att ändra, dra ned på eller minska möjligheterna att få bedriva ekologisk jordbruksproduktion i Sverige. Det är exakt samma möjligheter kommande år som har funnits sedan några år tillbaka. De möjligheterna omfattar alltså så mycket som ½ miljard kronor.

I landsbygdssammanhang räknar vi det så att 70 procent av pengarna i landsbygdsprogrammet är avsatta till miljöåtgärder av olika slag, inkluderande möjligheter för ekologisk produktion i jordbruket. Med det är vi Europaledande. Det finns inget annat land som har lagt en så stor andel av sitt landsbygdsprogram på den här saken som Sverige har gjort.

På den andra sidan, alltså möjligheterna att utbilda inköpare och att få upp intresset i tillverkningsled, förädlingsled och så vidare, har vi lagt samman de pengar som tidigare fanns till en pott för att kunna ta fram en samlad strategi vad gäller livsmedel i Sverige och för Sverige. Vi har gjort det med de pengar som står till vårt förfogande på det här området. Vi har gjort det därför att vi är angelägna om att särskilt gynna småskaligt, närproducerat och ekoproduktion.

Vi tror att det här arbetssättet kan leda till synergieffekter så att vi får än mer fart på den verksamhet som både Jacob Johnson och jag är angelägna om att vi ska fortsätta att utveckla. Här finns en utvecklingsmöjlighet för såväl producentledet som förädlingsledet och industriledet.

Låt mig därtill konstatera, då jag tycker att det är intressant i sammanhanget, att den här regeringen har valt att i sin budgetproposition lägga 9 nya miljoner kronor på att få fram möjligheter till mer småskalig slakt så att djuren inte får så långt att åka och så att det blir möjligt att ta till vara den nischproduktion som bland annat handlar om att producera ekologiskt eller närproducerat, lokalframställt och lokalförädlat.

Låt mig allra sist, fru talman, konstatera att vi i dag importerar ekologiska produkter. Det är alltså inte fråga om att vi nu behöver tända så mycket mer eld på några brasor, för brasorna är redan tända. Nu gäller det att få fart på produktionen så att vi kan tillgodose den efterfrågan som finns i det svenska folkhushållet.

Anf. 31 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Ja, ministern, det finns ett relativt omfattande produktionsstöd för ekologisk produktion. Men vad regeringen har gjort är att ta bort stödet för marknadsbefrämjande åtgärder med motivet att det ska utarbetas en livsmedelsstrategi. Om en sådan livsmedelsstrategi kommer att innehålla – det svarade inte ministern på – åtgärder för ekologisk produktion och konsumtion och vilken roll den kommer att ha i livsmedelsstrategin är det lite konstigt att man då tar bort de särskilda pengar som fanns för de marknadsbefrämjande åtgärderna.

Vi är från Vänsterpartiet besvikna på regeringens prioritering i den här frågan. Vi anser att det här är viktigt. Inte minst gäller det vad vi har talat om tidigare, alltså bristerna inom statens och den offentliga sektorns upphandling av miljöprodukter.

Ministern pratade om stödet till den småskaliga slakten, och det är naturligtvis någonting som vi i Vänsterpartiet också värnar om, att vi kan utveckla den lokala produktionen. Det är en del av en omställning för att

minska jordbrukets negativa miljöpåverkan på olika sätt, framför allt naturligtvis att minska långa transporter.

Vi får återkomma till frågan. Jag tackar även denna gång ministern för debatten.

Anf. 32 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Även jag vill tacka för debatten. Det är alltid trevligt att debattera över huvud taget och speciellt med Jacob Johnson.

Jag måste återigen repetera att den livsmedelsstrategi för Sverige som vi nu ska ta fram kommer till väldigt stora delar att handla om understödjande åtgärder och marknadsbefrämjande åtgärder för ekologisk produktion, för småskalig livsmedelsförädling, för närodlat och för lokalt framställda produkter i vårt land, därför att vi har möjligheter att utöka vår produktion. Det är detta som jag vill uppnå, nämligen att vi ska kunna producera det som marknaden efterfrågar.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:30 om svenskt kärnbränsle till Sellafield

Anf. 33 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Wiwi-Anne Johansson har ställt flera frågor till mig om hanteringen av det historiska kärnavfall som vi nu äntligen funnit en slutlig lösning för. Jag ska i denna debatt besvara alla frågorna.

Låt mig börja med att vara väldigt tydlig på några punkter. Transporten från Studsvik till Sellafield för en dryg månad sedan är inte början på något nytt – den markerar dessbättre ett slut på något gammalt. Den svenska politiken sedan över 20 år ligger fast. Sverige ska inte upparbeta använt kärnbränsle, och Sverige ska ta hand om sitt eget kärnavfall. För att försäkra oss om detta har vi skrivit till Statens kärnkraftinspektion, SKI, och Statens strålskyddsinstitut, SSI, och bett dem komma med en redovisning över allt det radioaktiva material som finns i landet som på ett eller annat sätt inte passar in i det svenska avfallsprogrammet och därför kan komma att kräva särskild behandling. Det var för att kunna fullfölja våra åtaganden i alla dessa avseenden som vi skickade det så kallade R 1-bränslet till Sellafield.

Jag ska kort beskriva bakgrunden till detta avfall. R 1-bränslet är ett kärnbränsle om totalt 4,8 ton och kommer från den nedlagda forskningsreaktorn R 1 vid Kungl. Tekniska högskolan, KTH, på Drottning Kristinas väg. Detta bränsle är ett arv från 50- och 60-talet och det dåvarande svenska kärntekniska forskningsprogram som AB Atomenergi bedrev tillsammans med FOA och KTH. Det är alltså lämningar av statlig verksamhet från en tid då det svenska kärntekniska programmet hade andra ambitioner än i dag. AB Svafo, som ägs av Studsvik Nuclear AB, har åtagit sig att omhänderta detta avfall åt staten.

Det svenska avfallsprogrammet kan inte ta hand om R 1-bränslet i sin nuvarande form. Detta har varit känt länge. Många regeringar innan den nuvarande har vetat om detta utan att göra särskilt mycket åt saken.

Prot. 2007/08:23
13 november

*Svar på
interpellationer*

Bränslet är nu också i dålig kondition, och att fortsätta mellanlagra är inte en hållbar och långsiktig lösning. SKI har i ett yttrande till regeringen påtalat det olämpliga i en fortsatt lagring av bränslet. Regeringskansliet har tidigare undersökt olika tänkbara möjligheter att slutligt ta om hand detta historiska arv och kommit fram till att den enda säkerhetsmässigt acceptabla lösningen är att skicka materialet för bearbetning till Sellafield. Motsvarande mängd material återförs efter bearbetning till Sverige för slutförvar här.

Som jag sade i min inledning är den svenska hållningen i dessa frågor sedan många år tillbaka att vi inte ska upparbeta svenskt använt kärnbränsle samt att vi ska ta hand om och slutförvara vårt eget kärnavfall. Dessa principer ligger fast. Det avfall vi nu skickar till Sellafield utgör mindre än en promille av den totala mängd använt kärnbränsle som det svenska kärnkraftsprogrammet kommer att generera. Det är alltså en mycket liten andel som dessutom kräver en speciell sorts hantering.

Det har varit känt under hela prövningsprocessen att det inte är samma atomer som kommer tillbaka till Sverige efter bearbetningen. Det vore i många stycken processtekniskt omöjligt. Dessutom måste restprodukterna passa in i systemen för avfallshantering såväl i Storbritannien som i Sverige. Av dessa anledningar görs ett visst byte av material. De avfallsprodukter som Sverige tar hem motsvarar det material vi skickar iväg vad avser mängd och aktivitet. Detta regleras i avtalet mellan Sellafield och AB Svafo och har varit centralt i tillståndsprövningen. Wiwi-Anne Johansson menar att vi bryter mot lagen då vi lämnar kvar avfall som det inte finns ett slutligt förvar för i Storbritannien. I strålskyddslagen finns skrivningar om i vilka fall en utförsel av radioaktivt avfall inte är tillåten men eftersom Sverige tar hem motsvarande mängd avfall som vi skickar till Sellafield är det inte fråga om en utförsel av avfall.

Wiwi-Anne Johansson undrar också om jag avser att förhindra att detta ärende blir prejudicerande och liknande transporter inte upprepas. På denna punkt råder ingen tvekan från min sida. Det svenska kärnavfallet ska tas om hand inom landet. Det här är ett sätt att avsluta att svenskt kärnavfall transporteras utomlands.

Att Sellafield har en problematisk historia är jag den förste att skriva under på. Jag och flera av mina företrädare och nordiska kolleger har riktat skarp kritik bland annat mot de utsläpp som sker vid anläggningen. Men vi ska också vara medvetna om att denna kritik har lett till flera säkerhetshöjande åtgärder vid Sellafieldanläggningen som kraftigt reducerat utsläppen av bland annat teknetium-99.

Anf. 34 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Äntligen stod miljöministern i talarstolen. Det var ett tag sedan. Jag har förståelse för att det är många resor, men det var innan bränslet var utskeppat som interpellationen skrevs. Nu är det uttjänta bränslet redan framme i Sellafield, den upparbetningsanläggning i England som har – det kan man väl säga – ett mycket tvivelaktigt rykte. Det är inte så att problemet har hunnit lösas, vilket skulle ha varit trevligt, under de sex veckor som har gått sedan interpellationen skrevs. Tyvärr kvarstår problemet i dag.

Det har ju varit på tal att skeppa ut detta bränsle tidigare, men den dåvarande miljöministern stoppade utförseln därför att Sellafield inte an-

sågs säkert i spåren av alla skandaler och utsläpp som hade kommit därför. Det har gått några år sedan dess, och nu säger vår nuvarande miljöminister att den svenska politiken sedan 20 år ligger fast. Den svenska politiken på det här området har byggt på principen att använt kärnbränsle inte ska upparbetas utan att varje land ska ta hand om sitt eget avfall. Är då inte utskeppningen till Sellafield ny svensk politik på området? Det undrar jag. Kan vår nuvarande miljöminister verkligen garantera att anläggningen i England är säker i dag?

Miljöministerkollegerna i Norge och på Island är inte säkra på det. De har försökt att få utskeppningen stoppad. Det är ju bland annat i Norge och på Island som läckage av radioaktiva ämnen och material hamnar. Därför undrar jag om vår miljöminister har andra uppgifter om säkerheten än de nordiska kollegerna har.

Jag hörde dig säga att flera säkerhetshöjande åtgärder vid Sellafieldanläggningen har vidtagits som kraftigt reducerar utsläppen av bland annat teknetium-99. Just ordet ”reducerar” betyder att anläggningen fortfarande släpper ut bland annat teknetium-99.

Inledningsvis sade miljöministern också att vi äntligen har nått en slutlig lösning för det historiska avfallet. Jag undrar: Hur då? Vilken slutlig lösning? Har jag fel information när jag säger att det enligt brittisk lag är förbjudet att göra MOX-bränsle av plutonium som upparbetas i Magnoxanläggningen dit det svenska avfallet skickas? Om jag inte har fel innebär det att vårt utbrända kärnbränsle inte kommer att skickas tillbaka till Sverige. Antingen blir det kvar i England eller så skickas det vidare till tredjeland. Det kan läggas på hög, men det kan också bli kärnvapen. Kan du garantera att det inte blir så?

Eftersom vi inte får hem samma avfall som vi har skickat i väg tycker i alla fall jag att det liknar handel med kärnavfall. Jag undrar om vi ska ägna oss åt sådant och om det i så fall är tillåtet enligt svensk lag. Därför vill jag igen ställa frågan till miljöministern: Kan England ta hand om detta avfall på ett säkert sätt, och har England en slutförvaring för avfallet? I annat fall är min tolkning att vi bryter mot svensk lag.

Anf. 35 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Vi i Miljöpartiet oroas mycket av det som vi anser vara en omvändning av den svenska hållningen i kärnavfallsfrågan. Genom att man skickar i väg kärnavfall till Sellafield för upparbetning bryter regeringen både mot hållningen att Sverige inte ska upparbeta kärnavfall och mot hållningen att vi själva ska ta hand om vårt eget avfall.

Miljöministern säger i sitt svar att den svenska politiken sedan över 20 år ligger fast, men det är en sanning med modifikation. Ministern bortser då från att lagen faktiskt har ändrats under denna 20-årsperiod så att myndigheterna nu är bemyndigade att fatta beslut om utförsel på egen hand. I dag finns det alltså inget politiskt organ som hindrar utförsel av använt kärnbränsle, utan det är helt upp till myndigheterna själva att besluta om det.

Jag undrar därför hur miljöministern kan säga i medierna att han garanterar att det här var den sista transporten av kärnavfall som kommer att göras när regeringen inte ens får upp frågan på sitt bord, utan det är myndigheterna som hanterar den på egen hand. Ska man göra sådana utfästelser om att detta är sista gången måste man också som konsekvens

se till att lagen ändras och att regeringen faktiskt får full kontroll över hanteringen.

Enligt ett pm från oktober i år som vi har beställt från riksdagens utredningstjänst framgår det mycket tydligt att om en ny ansökan om utförsel av svenskt använt kärnbränsle kom i dag skulle den genomgå samma prövning som utförseln av R 1-bränslet. För att ändra på förfarandet så att det finns en möjlighet att säga nej till en transport måste faktiskt lagstiftningen ändras.

Det självklara förslaget från vår sida är att man konstaterar att utförsel av kärnämnen åter ska omfattas av begreppet ”kärnteknisk verksamhet”, så att det därmed också blir tillståndspliktigt enligt kärntekniklagen. På det sättet blir det i slutändan regeringen som avgör om en transport får äga rum. Då, och först då, kan Andreas Carlgren hävda i medierna att den sista transporten till Sellafield har gjorts. Utan lagändring är sådana uttalanden faktiskt bara politiska pamfletter.

Det yttrande från SKI som ministern hänvisar till är inte på något sätt nytt. Det kom redan 1999 och är alltså åtta år gammalt. Vi tycker att det är självklart att om man gör en seriös hantering av ett ärende måste regeringen gå tillbaka och ifrågasätta om det här behovet fortfarande kvarstår. Vi har hunnit med åtta år av teknikutveckling. Därför måste man självklart ifrågasätta om detta fortfarande är relevant, men så har inte skett.

Ministern hänvisar i svaret till att avfallet är i dåligt skick och att det därför inte kan transporteras i Sverige. Enligt uppgifter som vi har fått fick miljöministern så sent som i juni information om att de skadade delarna av kärnmaterialet, som alltså är i allra sämst skick, kommer att behandlas i Sverige och slutförvaras här. Uppenbarligen är det alltså inte omöjligt att hantera kärnavfallet i Sverige.

Då är frågan: Vad hindrar då att man hanterar även det övriga materialet i Sverige utan att blanda in Sellafield? Misstanken växer om att det snarare handlar om en kostnadsbesparing för kärnindustrin än om relevanta säkerhetsrisker.

Frågan kvarstår alltså: Tänker ministern återta bemyndigandena, som har getts till SSI och SKI, som i dag gör det möjligt att utan någon som helst politisk inblandning föra ut kärnmaterial ur landet? Utan sådana åtgärder finns det ju en risk att även införsel av kärnmaterial till Sverige kan ske utan regeringens medgivande. Det är väl ändå en utveckling som vi inte vill se?

Nu har det också kommit väldigt oroande signaler om att verksamheten i Sellafield till och med kan förlängas efter 2012 fram till 2016 eller senare. Det är Nuclear Decommissioning Authority som i sin plan pratar om att man kommer att förlänga arbetet på Sellafield, med ytterligare utsläpp i havsmiljön och ytterligare föroreningar av våra hav som följd.

Det är tyvärr klart tänkbart att de svenska leveranserna av kärnavfall har medverkat till att brittiska myndigheter nu diskuterar en utökad livslängd för Sellafieldanläggningen. Det är väldigt sorgligt att de misstankarna behöver finnas över huvud taget.

Sammanfattningsvis kan man säga att det är tydligt att den svenska hållningen i kärnkraftsfrågan markant har ändrats. Med Centern i regeringen pågår det en storskalig utbyggnad av kärnkraften genom effektutbyggnaden. Forskningspengar slussas till forskning om kärnkraftsut-

Anf. 36 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det här var sannerligen några inlägg för att sprida så många missförstånd som möjligt. Per Bolund älskar konspirationsteorier, och nu hörde vi ytterligare några.

Låt mig göra några saker helt klara. Först och främst är det tveklöst så att den svenska politiken på det här området inte har ändrats. Vi har tveklöst fortsatt hållningen att Sverige inte ska uppjobba använt kärnbränsle. Vi ska ta hand om vårt eget kärnavfall. Det som blir en del av det lite bisarra i den här diskussionen är att alla regeringar har haft den politiken i medvetande om att denna lilla rest från en tidigare kärnkraftsepok fortfarande måste åtgärdas.

Då är en fråga: Hur kan du veta att detta verkligen är en avslutning, som jag nu säger? Svaret är mycket enkelt. Just för att säkerställa det har vi gjort en formell förfrågan till SKI och SSI om att de ska redogöra för detta, så att vi vet att det är en avslutning. På det sättet kan vi också skapa en öppenhet och kanske undanröja den här typen av spekulationer och delvis ryktesspridning som annars skulle pågå.

Sedan vill jag också klargöra att detta naturligtvis inte har stoppats av en tidigare miljöminister. Det finns inget sådant regeringsärende. Det hade också krävt ett ingripande gentemot myndighetsbeslut i Storbritannien. Det har inte skett. Det är helt och hållet ett myndighetsbeslut och var det också under tidigare regering.

Frågan var: Har jag en i grunden annan säkerhetsbedömning än mina nordiska kolleger? Svaret är självklart nej. Den svenska regeringen har nu, liksom tidigare, samma bedömning av Sellafield. Men frågan går ändå tillbaka. Säg vad alternativet skulle vara om vi inte skulle tillåta myndigheterna att ta det här beslutet! Skulle man fortsätta med tillfällig lagring i Sverige med de ökande säkerhetsproblem som det hade inneburit? Hade det varit bättre för miljön? Hade det varit bättre för säkerheten? Eller skulle vi ha skickat det, som var det andra alternativet, till en anläggning i Ryssland? Hade det varit bättre?

Det är inte så att man bara kan säga nej till det som är negativt. Ibland tvingas man göra val. Regeringen har inte aktivt ingripit i den här frågan, men vi har valt att inte ingripa och förhindra detta därför att alternativen ur säkerhets- och miljösynpunkt vore klart sämre.

När jag då har klargjort att detta inte är en ny politik, att det är detta som är säkerhetsmässigt riktigt och att vi vet att detta nu är ett sätt att avsluta transporter och vi klarlägger det ytterligare genom förfrågan till myndigheterna vill jag också säga att det är alldeles självklart att detta inte påverkas av den långa tid som gått sedan SKI anmälde frågan. Det har bara ökat behovet av att myndigheten ska få verkställa ett nödvändigt beslut. Men det är en mindre restprodukt av en tidigare kärnteknikform som vi nu inte går tillbaka till. Det är ren spekulation att detta skulle öppna dörrarna för någonting nytt. Det gör det inte vare sig i praktiken eller lagligt, eftersom vi inte ändrar några lagliga förutsättningar.

Tanken att detta också skulle förlänga livslängden på Sellafield är – ursäkta – helt befängd. Den här behandlingen kommer att processas på några dagar. Ingen myndighet i Storbritannien kan ta det till intäkt för att

Svar på
interpellationer

förlänga Sellafieldsbeslutet, och Sverige verkar som tidigare för att den anläggningen ska stängas.

Anf. 37 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Miljöministern menar att jag har missförstått. När jag frågar om regeringen har ändrat politik, då man skeppar i väg det här avfallet, får jag en försäkran om att det inte är någon ny politik, vilket vi från Vänsterpartiets sida inte riktigt kan hålla med om.

Miljöministern säger också att det är en liten rest. Det beror ju på hur man ser det, men det är inte vilken rest som helst. Det är 4,8 ton av kraftigt nedsmutsat radioaktivt avfall som vi skeppar i väg till en anläggning i England där vi vet att det läcker ut teknetium-99, bland annat, även om anläggningen har förbättrats sedan några år tillbaka då den var riktigt skandalomsusad.

Det är väl ingen hemlighet att det är många länder runt omkring som vill medverka till att anläggningen stängs. Det är väl också så att miljöministerns nordiska kolleger verkligen vill att den ska stängas. Och de tycker att det här kanske försvårar arbetet, de nordiska länderna emellan, när det gäller att trycka på att man ska stänga Sellafield.

Att miljöministern har gjort en formell förfrågan har jag också sett. Jag har läst att informationschefen har sagt: Ja, det finns bara lite snuttar kvar. Om 4,8 ton är väldigt lite, vad är då några snuttar? Och vad ska vi göra med de här snuttarna, som finns? Det undrar jag.

Det har inte gjorts någon annan bedömning än tidigare, men avfallet har ju varit kvar. Det måste vara en ny bedömning. Avfallet har i alla fall åkt i väg till Sellafield och ligger där i avvaktan på att det ska upparbetas. Jag vet fortfarande inte om miljöministern kan försäkra någon av oss här att detta aldrig händer igen, att det avfall som vi har skeppat ut inte kommer att ligga i någon hög någonstans i England. De har inget slutförvar. Eller finns det ny information som jag har missat? Då vill jag gärna få reda på det. Och kan vi vara säkra på att det inte tillverkas några kärnvapen av det plutonium som vi har skeppat i väg? Det är väl 100 kilo jättesmutsigt avfall som har blivit kvar. Vad ska vi göra med det? Det svaret tycker jag inte riktigt att jag fick, men jag ser fram emot det nu.

Anf. 38 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Miljöministern säger att det inte går att hantera avfallet i Sverige. Faktum är att det som står i papperen är att kärnbränslet inte passar in i det svenska systemet för avfallslagring. Det är en helt annan sak. Det svenska systemet för avfallslagring bygger på att man förvarar det i vått tillstånd, medan det i andra länder mycket väl kan vara en torr lagring av kärnavfall. Det är inte alls självklart att det inte går att hantera det här kärnavfallet i Sverige. Tvärtom framgår det av de dokument som vi har fått att det finns planer på att man skulle ta en del av det här avfallet och förvara det i Sverige utan att blanda in Sellafield. Då är det inte alls självklart att det inte går att hantera resten.

Sedan tycker miljöministern uppenbarligen att det är lite besvärande att Sellafield nu håller på att få ett förlängt tillstånd, och det är förstäligt att han tycker det. Faktum kvarstår att verksamheten vid Sellafield faktiskt är på väg att förlängas. Det finns förslag från brittiska myndigheter på det.

Då är frågan: Underlättas eller försvåras en stängning av Sellafield av att man skickar dit svenskt kärnavfall för bearbetning?

Om miljöministern kan säga att man underlättar en stängning av Sellafield genom att de hanterar svenskt kärnavfall vore det intressant att få det klargjort i debatten. Jag tror inte att någon delar den uppfattningen.

Ministern hänvisar till att det här är precis samma hantering som alla tidigare regeringar har haft. Om man tittar på anföranden av miljöminister Kjell Larsson ser man att han säger så här:

Utöver bolagets ansvar har även regeringen ett ansvar för att sådant material som härrör från det svenska kärnkraftsprogrammet och där regeringen tidigare har lämnat tillstånd till utförelse för upparbetning med mera tas om hand på ett säkerhetsmässigt tillfredsställande sätt och i enlighet med de principer för nationellt ansvar som regeringen har uttalat. Regeringen har uppmärksammat de oegentligheter kring säkerhetsövervakningen som avslöjats i Sellafield och följer hur företaget hanterar problemet med brister i säkerhetskulturen.

Det är uppenbart att den tidigare miljöministern har hanterat detta på ett ansvarsfullt sätt och också tagit avstånd från agerandet och hanteringen i Sellafield. Den här miljöministern skickar gladeligen vårt avfall till den anläggning som hans nordiska kolleger så hårt har kritiserat. Det är tråkigt.

Anf. 39 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Nu fortsätter missuppfattningarna att spridas. Det finns inget regeringsärende som styrker det som Per Bolund påstår om den tidigare ministerns hantering. Det är inte uttalanden som ingriper i myndighetshandling; det är beslut. Några sådana beslut finns inte.

Grundfrågan i detta är fortfarande: Vad vore alternativet? Ställd inför det säger Wiwi-Anne Johansson att det ändå har skett förbättringar i Sellafield. Jag noterar det. Per Bolund säger att det i själva verket kan förvaras i Sverige och hänvisar till en del som skulle förvaras här. Det gäller en mindre mängd rostprodukter som man har skrapat av från avfallet – självklart för att säkerställa att allt det som tekniskt kan tas om hand i Sverige kommer att tas om hand i Sverige.

I grunden är det alldeles klart. Politiken fortsätter som tidigare. Regeringen har inte ändrat inriktning och vill inte heller göra det. Då sägs det att jag skulle vara besvårad av att Sellafield förlänger tillståndet. Det är självklart mer än så. Jag är mycket negativ till det, men jag är helt övertygad om att den process som pågår några dagar på Sellafield inte har den minsta betydelse för att förlänga det. Sluta med att sprida det missförståndet; det blir lite fänigt.

När det gäller MOX-bränslet var frågan: Kan vi veta att det kommer att skickas tillbaka? Svaret är entydigt ja. Det är mycket strikt reglerat.

En annan fråga var: Finns det ingen risk för att det skulle kunna användas för kärnvapen och kanske till och med leda till handel med kärnavfall? Det är fullständigt orimligt. Sverige är helt och hållet både förpliktat och engagerat i att undvika det. Därför kräver vi att detta avfall ska komma hem till Sverige och därför avslutar man nu transporter till Sellafield. Den lilla transport som nu har gått är ett led i det arbetet.

Nu frågar man här: Hur ska vi kunna veta att det är så? Svaret är: Den här regeringen har, på mitt initiativ, sett till att man har skrivit till myn-

digheterna och bett dem redogöra för om det därefter finns någon del i hanteringen som inte passar in i den övriga hanteringen. Det är självklart viktigt att det redovisas för öppenhetens skull och för att inte skapa grund för spekulationer om att vi kanske är på väg att välja en ny väg. Det är vi inte. Det kanske finns mängder som myndigheterna inte har kontroll på. Självklart har de kontroll. Kanske skulle regeringen ändå vilja börja skicka detta utomlands. Nej, det vill vi inte. Vi vill att det ska bli svart på vitt på det så att det klarläggs.

Därmed tror jag att jag har svarat på de frågor som har ställts. Den fråga som ännu inte har besvarats är: Vilka alternativ hade det funnits? Om ni förespråkar att regeringen skulle ha ingripit i myndighetsbesluten och stoppat dem, på vilket sätt skulle detta avfall ha hanterats? Det är intressant också av den anledningen att det inte är obekant att jag självfallet skulle ha önskat att det här avfallet inte fanns. Det här är ett avfall som var färdigproducerat när jag var tolv år. Det är svårt att den dagen jag blir miljöminister bara blunda och hoppas att det inte är verkligt. Avfallet finns. Myndigheterna fattar beslut av säkerhetsskäl. Det vore direkt ansvarslost att i det läget ingripa och hindra det som ni innerst inne vet är säkerhetsmässigt och miljömässigt nödvändigt. Annars ska ni beskriva alternativen.

Anf. 40 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Jag tror definitivt inte att miljöministern som tolvåring var upphov till detta. Det är inte jag heller, även om jag var några år äldre vid den tidpunkten.

Ministern säger att det är ett missförstånd. Vad ska vi göra? Har man ändrat politik?

Man säger att den svenska politiken ligger fast sedan 20 år. I så fall ska använt kärnbränsle inte upparbetas. Varje land ska ta hand om sitt eget avfall. Då kvarstår frågan: Är inte utskeppningen till Sellafield ny svensk politik på området?

Miljöministern sade alldeles nyss att det inte är några problem. Det är samma avfall som kommer tillbaka. Nej, det är motsvarande mängd material som återförs. Då är det inte samma avfall. Då tycker jag att man kan tycka att det börjar likna handel med kärnavfall, något som Sverige tidigare har sagt sig inte vilja syssla med.

Jag sade, mycket riktigt, att Sellafield har blivit bättre. I miljöministerns svar fick jag veta att man har gjort ansträngningar och reducerat mängden utsläpp av teknetium-99. Det är väl bra att man har reducerat det, men inte en enda atom borde komma ut från någon enda upparbetningsanläggning. Andelen teknetium som förorenar våra kuster och grannländer har minskat.

Jag kan inte känna att jag har fått något säkert svar på att vi inte har en ny politik.

Anf. 41 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! När vi nu närmar oss avslutningen på den här diskussionen kan jag konstatera att vi trots allt är överens om viktiga bitar. Vi är helt klart överens om att Sverige inte ska upparbeta använt kärnbränsle och att Sverige ska ta hand om sitt eget kärnavfall.

Påståendet här har gällt att regeringen kanske i själva verket är på väg att ändra den politiken. Jag har klart och tydligt svarat på det. Det är belagt att vi inte gör det. Det som nu skickas ut är ett led i att avsluta transportererna. Varje regering har vetat om att detta måste göras. Det sker nu efter myndigheternas beslut och initiativ. Vi har inte stoppat det, men vi är överens om politiken.

Vi är överens om att det har blivit bättre i Sellafield. Alternativet vore i själva verket värre. Ingenting i den här debatten har dementerat det. Men vi är också helt överens om att vi från svensk sida inte är nöjda med den förbättringen. Därför fortsätter Sverige och den svenska regeringen att tillsammans med de nordiska grannländerna verka för att Sellafield ska stängas. Vi är också helt överens om att MOX-bränslet ska kontrolleras. Den mängd kärnavfall som har skickats från Sverige ska tas tillbaka med motsvarande aktivitetsnivå. När det gäller MOX-bränslet kommer allt bränsle som har tillverkats på tidigare regeringars initiativ och beslut att tas tillbaka till Sverige för att vi ska kunna ha den goda kontroll som vi är överens om.

När dimmorna har skingrats kring misstänkliggörandena kan vi se att vi är mycket ense om grunderna i detta. De fortsätter att gälla.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2007/08:54 om presstödet

Anf. 42 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Helene Petersson har frågat mig vilka direktiv jag har givit de tjänstemän som förhandlar med EU i presstödsfrågan, när jag beräknar att presstödsfrågan är färdigberedd och beslutsomogen samt vad jag kommer att göra i frågan om var beslutet om det framtida presstödet ska tas.

Helene Petersson hävdar att regeringen har sanktionerat att EU får ifrågasätta hela det svenska presstödssystemet. I samband med det skulle jag vilja förtydliga en sak. Europeiska kommissionen har enligt EG-fördraget skyldighet att i samarbete med medlemsstaterna fortlöpande granska alla befintliga stödprogram, oavsett om de sanktioneras av medlemsstaterna eller inte. I de fall en befintlig stödordning inte befinns vara förenlig med den gemensamma marknaden är kommissionen skyldig att föreslå förändringar av stödet eller att stödet upphävs.

När de nya presstödsreglerna anmälades till kommissionen förra hösten framkom att de inte kunde godkännas utan en så kallad fördjupad prövning eftersom förslaget preliminärt ansågs strida mot fördragets statsstödsregler. Kommissionens konkurrensdirektorat meddelade också att det befintliga stödets förenlighet med fördraget skulle prövas. Mot denna bakgrund valde min företrädare Cecilia Stegö Chilò att dra tillbaka notifieringen, och regeringen föreslog att riksdagen skulle skjuta ikraftträdandet av de nya reglerna på framtiden. Hur dessa beslut fattades är grundligt belyst av KU som har kommit fram till att det skedde helt enligt gällande bestämmelser. Jag tänker därför inte gå närmare in på den frågan.

Tjänstemän från Regeringskansliet och kommissionens konkurrensdirektorat har träffats vid några tillfällen för att klarlägga reglerna och omfattningen av det befintliga presstödet. Direktivet till tjänstemännen inför mötena har varit att redovisa fakta och att förmedla den svenska regeringens position i presstödsfrågan, det vill säga att presstödet är ett viktigt instrument för att främja mångfalden på mediemarknaden, men att regeringen också är öppen för möjligheten att modifiera delar av regelverket för att garantera att det stämmer överens med statsstödsreglerna. Kommissionen har å sin sida visat en god vilja att lyssna på beskrivningar och argument från svensk sida, men har samtidigt framfört principiella invändningar mot driftstödet som form. Att i ett sådant läge helt motsätta sig förändringar i presstödet skulle kunna leda till beslutet att hela presstödet måste upphävas. Detta informerade jag samtliga partier i konstitutionsutskottet om i juni, vid ett möte där även Helene Petersson deltog.

Dialogen om presstödet fortsätter på tjänstemannanivå så länge kommissionen behöver ytterligare information. Det är därför inte möjligt för mig att säga något i dag om när presstödsfrågan är färdigdiskuterad med kommissionen. Som jag har sagt tidigare kommer dialogen troligen att leda till ett beslut av kommissionen som innehåller förslag till förändringar i presstödet. Det slutliga beslutet om det framtida presstödet kommer dock att fattas av riksdagen.

Anf. 43 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Jag tackar kulturministern för svaret. Jag hade dock förväntat mig något mer av svaret i dag eftersom jag vet att tjänstemän var nere i Bryssel i går och att vi kommer att få en redogörelse i KU på torsdag. Antingen kommer ministern med lite mer senare i denna debatt, eller också får jag avvakta till torsdag för att höra vad som kommer.

Jag tycker ändå att det går för sakta. Ministern säger att KU har granskat denna fråga. Jag ska inte backa tillbaka eftersom vi, precis som det står i svaret, har haft en rejäl omgång med detta. Jag vill bara påpeka att KU inte var enigt. Vi är inte eniga om att hanterandet var korrekt, och Socialdemokraterna har också skrivit en reservation i denna fråga. Men jag tycker alltså att det går för sakta. Det känns fortfarande som att man lägger frågan i kommissionens knä och att det är ett sätt att förhålla processen. Det finns två vägar att gå om man vill genomföra något eller om man tvärtom inte vill genomföra något. Den ena är att säga ja eller nej. Den andra är, om man inte säger nej, att hitta på skäl för att fördröja detta.

Den 13 juni fick de politiska partierna, precis som ministern säger, information om vilka ståndpunkter som medarbetarna skulle framföra vid mötet i Bryssel. Vi fick också en kort rapport, som vi blev utlovade via mejl, och det är bra. Men kommissionen ville ha mer information. Departementet skulle analysera, och fler möten skulle äga rum under hösten. Det känns minst sagt segt. Det händer mycket på medieområdet och i väldigt snabb takt, vilket vi kommer att debattera i nästa omgång.

Vi socialdemokrater tycker att det är dags att ministern själv tar tag i frågan och inte helt och hållet låter den vara på tjänstemannanivå. Frågan måste komma framåt. Om det blir långdragna diskussioner med kommissionen, som det verkar ha blivit om presstödet, är det ministrarnas ansvar att lyfta fram frågan. Det är en viktig fråga för en stor del av den svenska pressen. 75 tidningars existens är hotad om driftsstödet upphör, det är alla överens om.

Professor Karl-Erik Gustafssons utredning visade tydligt, och även en annan medieekonom uttrycker, att vi bara kan konstatera att presstödet bidrar till att en del andratidningar överlever men som annars inte skulle ha gjort det. Om annonsintäkterna inte hade varit så höga under det senaste året tack vare högkonjunkturen hade det sett värre ut.

Vad som sker är att tidningarna ute i landet minskar sina upplagor och antalet utgivningsdagar. De enda som tillkommer och ökar är möjligtvis tidningar utgivna i rika områden som Lidingö och Täby. Tidningarna behöver den uppräkningsdag som riksdagen har beslutat om.

Under 2006 minskade 80 procent av flerdagarstidningarna sina upplagor. Nya endagstidningar kommer eventuellt att starta i Storstockholmsområdet – i Täby. I Lidingö diskuterar man en utökning till två dagar av en tidning. Men antalet sexdagarstidningar minskar. Under 2006 minskade två tidningar sin sexdagarsutgivning, och liknande förändringar förväntas under 2007.

Alla tidningar har höjt sina priser. Men det får också en negativ effekt för dem som har små inkomster. Tidningen är kanske det första som man väljer bort. Hur går det då med det demokratiska uppdraget om mångfald? Det blir få förunnat att läsa en dagstidning. Det blir förunnat dem med stora inkomster.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § (forts.) Svar på interpellation 2007/08:54 om presstödet

Anf. 44 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! För ungefär ett år sedan – nästan vid den här tiden – diskuterade vi också presstödet här i kammaren. Jag tror att det också då var en interpellationsdebatt. Debatten var rätt intressant.

Man får kanske, herr talman, inflika att de principiella argumenten inte har förändrats så värst mycket under det senaste året. Några av argumenten för presstödet bevarande räknade Helene Petersson i Stockaryd upp i sitt inlägg. Men några saker glömde hon – saker som jag tycker att det är rätt väsentligt att inflika i en presstödsdebatt.

För det första handlar det beträffande det svenska presstödet om en kostnad på drygt 500 miljoner kronor om året, alltså ½ miljard kronor. Åtminstone i min värld är det rätt mycket pengar.

För det andra finns en fara i att presstödet kan snedvrída konkurrensen, inte minst därför att det finns stora internationella mediehus som i dag äger svenska tidningar och som också får svenskt presstöd.

För det tredje kan man säga att presstödet, herr talman, kanske inte riktigt har haft önskad effekt. Vad vi sett under de senaste decennierna är ju i praktiken en tidningsdöd. För 20–25 år sedan var det rätt vanligt att de flesta svenska stora och mellanstora städerna hade minst två ortstidningar. I dag är det utomordentligt ovanligt på de flesta orter att det finns mer än en tidning.

Det som presstödet förhoppningsvis skulle kunna medverka till att bevara – nämligen en mångfald, många tidningar – har inte lett till det önskade. Däremot har det kostat skattebetalarna 500 miljoner kronor om året.

Helene Petersson hade en uppräknning i sitt inlägg och påpekade att två tidningar i närtid har avbrutit sin sexdagarsutgivning. Fastän vi har ett presstöd som nu är högre än någonsin tidigare har stödet inte haft avsedd effekt.

Herr talman! Jag tycker ändå att vår regering är väldigt tydlig i den här frågan. Det kan jag säga med visst beklagande. Själv är jag ju rätt tydlig i frågan och instämmer inte fullt ut beträffande den linje som alliansregeringen har. Men jag tycker inte att det råder någon större tvekan om att alliansregeringen med kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth så långt det är möjligt försvarar det svenska presstödet i relation till Europeiska unionen, till den europeiska gemenskapen.

Helene Petersson säger i sin interpellation:

”Regeringen har med andra ord sanktionerat att EU får ifrågasätta hela det svenska presstödssystemet” Men sanningen är ju att EU har reagerat på att Sverige flera gånger har ändrat i det svenska presstödet utan att meddela EU. Därför är den reaktion man nu visat lite grann att slå näven i bordet och att säga att det nu får vara nog. Därför tittar man nu på hela EU-presstödspolitiken. Det finger man nu pekar mot alliansregeringen är alltså ett finger som i ännu större utsträckning borde pekas mot de tidigare socialdemokratiska regeringarna.

Jag tycker, herr talman, att det är ett tveksamt statsstöd. Jag tror att hela medie- och tidningsbranschen håller på att förändras. När mina barn flyttar hemifrån kommer de nog inte att göra som jag, nämligen att som det första de gör skaffa ett telefonabonnemang och som det andra de gör skaffa ett tidningsabonnemang. Morgondagens generation kommer att använda sin mobiltelefon och i större utsträckning konsumera nyheter och medier på andra områden än på området papperstidningar. Detta kan jag som tidigare journalist och tidigare politisk redaktör på ett antal tidningar med visst beklagande säga.

Herr talman! Jag tror att man kan sammanfatta det här med att kulturministern från ett principiellt i grunden tveksamt presstödsparti ändå genom sin flexibilitet i förhållande till EU kan rädda ordningen. Ifall Helene Peterssons linje blev gällande skulle bristen på flexibilitet snarare leda till tveksamheter från EU:s sida och därmed hota hela ordningen.

Anf. 45 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Vi återupptar alltså debatten. Jag får väl tacka Hans Wallmark som ännu en gång har givit sig in i diskussionen och redogjort för situationen så som det faktiskt ser ut med de, kan vi säga, lite skilda utgångspunkter som Hans Wallmark och jag här har.

Helene Petersson sade före uppehållet att behandlingen av presstödet går för sakta. Jag skulle vilja kommentera det innan jag går in på gårdagens möte – detta med anledning av en fråga som Helene Petersson ställt.

Det här är ändå väl genomtänkta förändringar. Vi ser inte att det finns någon anledning att hasta igenom frågan, inte minst mot bakgrund av att det nuvarande systemet starkt har ifrågasatts inom EU, precis som Hans Wallmark redogjorde för.

Jag kan inte tänka mig att Helene Peterssons åsikt är att vi ska fatta politiska beslut som står i strid med de överenskommelser som vi faktiskt har när det gäller vårt medlemskap i Europeiska unionen.

Samtidigt måste vi med det beslut vi fattar se till att presstödet är förenligt med de regler som vi har för den inre marknaden. Jag kan försäkra att det absolut inte finns något skäl för regeringen eller för mig att förhålla i den här frågan. Jag kan säga att vi har tillräckligt många stora frågor på Kulturdepartementet, inte minst inom medieområdet, som vi känner att vi mycket tydligt måste jobba med; det gör vi också. Att ha den här frågan vilande är alltså ingenting som vi i så fall skulle se fram emot – absolut inte!

Svaret har, som ju reglerna är, skrivits en tid innan för att det skulle finnas till hands inför den här debatten. Då hade mötet i Bryssel inte ägt rum. Vi kan konstatera att dialogen fortfarande pågår och kommer att göra det ett tag till.

Mina medarbetare från Kulturdepartementet och även de som var med från Näringsdepartementet som var med kom hem sent i går kväll så jag har hittills bara hunnit få en snabb dragning av vad som sades. Några detaljer kan vi därför inte ännu gå in på. Vi måste nu analysera vad som faktiskt kom fram och de synpunkter och frågeställningar som Konkurrenskommissionen hade kring det här.

Det är välkänt att man ifrågasätter delar av presstödet. Men samtidigt finns det också en förståelse för motiven för våra argument när det handlar om grunderna för presstödet, inte minst när det gäller stödet till små och medelstora tidningar. Så mycket kan jag i dag säga.

Vår utgångspunkt är även fortlöpande att värna presstödet. Men då måste det vara utformat i enlighet med de regler som gäller – om vi nu inte vill riskera att alltihop så att säga klubbas bort. Som jag tidigare sagt kommer beslut naturligtvis att fattas i riksdagen.

Anf. 46 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Jag misstror inte ministern. Vi har ju haft debatter om det här så pass många gånger. Jag litar på att ministern jobbar med frå-

gan. Men jag kan också höra de argument som Hans Wallmark framför. Jag vet ju vilket parti ministern tillhör och känner till dess åsikt. Även Folkpartiet, som också är ett alliansparti, har nämnda åsikt så jag förstår vilka problem ministern brottas med. Sedan har vi ju Kristdemokraterna och Centern. Jag hoppas att ministern har ett ordentligt stöd i de partierna.

Anledningen till att jag har skrivit denna interpellation är att jag fortfarande tycker att det går för långsamt. Det är fem månader sedan vi i somras hade det möte då vi fick information. Ministern lovade att det skulle vara en bred information till de andra politiska partierna eftersom det fanns en fempartiöverenskommelse.

Vi får det sista i juni – vi får höra att tjänstemännen är där nere. Vi blir också kallade till departementet för en information som jag då uppfattade som icke heltäckande. Också det var jag lite kritisk till. Det fanns ju dokument som vi fick höra inte fanns men som pressen och medierna själva hade fått. Det var därför lite svårt att ta diskussionen när vi senare blev uppringda av medierna, men det är en annan fråga.

Det är fem månader sedan. Och det var ett möte i går. Det visste jag inte när jag skrev interpellationen. Jag kanske hade skrivit den i alla fall. Har det inte hänt något under tiden däremellan? Som jag sade skulle det analyseras och dokumenteras och man skulle gå igenom det som kommissionen påpekade.

Jag förstår också att vi ska leva upp till de regler som vi har förbundit oss till när vi gick med i EU. Men vi har hela tiden hävdade att presstödet inte är en europeisk utan en nationell fråga, och vi har gjort utredningar om det. Det är den ståndpunkten som vi måste hävda.

Vad som är det andra bekymret är att vi fortfarande diskuterar med kommissionen om det nuvarande presstödet. Vi har ett beslut i riksdagen om en annan, förändrad ordning med uppräknings bland annat, och vi har tittat på andra delar när det gäller driftsstödet.

Fråga nummer två är: Kommer det en proposition till riksdagen? Det måste ju komma någon form av förslag till förändringar tillbaka till riksdagen som jag uppfattar att regeringen i dag diskuterar med kommissionen. Är det då det gamla presstödet som ska in i förslaget, eller kommer ni att ta med de förändringar som riksdagen trots allt har beslutat om? Det här är jätteviktigt. Det är viktigt med den uppräknings och det är också viktigt med de förändringarna.

Fråga nummer tre gäller utredningen som omfattade mer än driftsstödet, till exempel distributionsstödet. Där var regeringen väldigt snabb med att plocka bort lördagsutdelningen, vilket jag tror kan ha varit en bidragande orsak till att man var tvungen att lägga ned sexdagarsutgivningen. Man får alltså inga pengar till den. Utredningen omfattade också minoritetsmedier och elektroniska nättidningar. Finns det några funderingar på att titta på detta också?

Anf. 47 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! När det gäller presstödet i förhållande till Europeiska gemenskapen och EU är det viktigt att säga att det inte är den sittande alliansregeringen som har skapat den irritation som nu finns i Bryssel. Men det har skett flera förändringar som inte var anmälda och som man till slut har reagerat mot. Det kunde vara lite klädsamt om man också

från det tidigare regeringsunderlaget tog ansvar för att vi nu befinner oss i den situation som vi befinner oss i.

Nu när Europeiska gemenskapen och Europeiska unionen diskuterar förhållandena i Sverige när det gäller presstödet är det viktigt att fundera igenom hur det fungerar med ett statsstöd och hur det fungerar med konkurrensen. Vi vet att det finns internationella mediehus som är verk-samma i mer än ett land och som i dag också äger svenska tidningar som får ta emot presstöd och vilken konsekvens det får för konkurrensen.

Herr talman! Precis som herr talman tror jag att jag är en av dem som saknar en av de presstödstidningar som fanns tidigare, nämligen tidning-en Arbetet som fanns nere i Skåne. Den påverkade väldigt mycket den sydsvenska debatten. Jag kan med beklagande säga att den socialdemo-kratiska tidningen inte längre finns.

Den fråga som jag måste ställa när vi diskuterar presstöd är: Är det så att Arbetet i Skåne inte längre finns tack vare presstödet, på grund av presstödet eller trots allt presstöd? Jag tycker att det finns all anledning att bredda och fördjupa presstödsdiskussionen.

Sedan har jag, Helene Petersson, samma åsikt. Jag litar också på mi-nistern i den här frågan. Det kan jag säga med lite beklagande därför att jag har en något annan åsikt än ministern och regeringen vad gäller synen på presstödet. Men jag tror att Helene Petersson gör rätt i att lita på mi-nistern, för det är min uppfattning att alliansregeringens arbete i förhål-lande till EU och EG är just för att kunna säkra huvuddragen i det svenska presstödet.

Anf. 48 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Tack för allt det förtroende som visas mig från olika håll och också från olika utgångspunkter!

Helene Petersson uppger att det går för långsamt. Det må man möj-ligen tycka, men den här processen *är* viktig. Det måste gå rätt till. Vi har också haft ett sommaruppehåll. Vi har semester vid en delvis annan tid-punkt än vad man har i stora delar av Europa, vilket kan ha bidragit till att det här tagit längre tid än det annars skulle ha gjort. Men vi har inte sinkat processen. Vi kan heller inte styra den process som pågår i Europa och i Bryssel.

Det är en nationell fråga säger Helene. Ja, det kan man tycka. Men dessa driftsstöd är inte en riktigt nationell fråga, om än något som skatte-betalarna står för, utan det är en angelägenhet för hela EU. Vi visste när vi gick med som medlemmar, och vi vet nu också, att EU med regelbun-denhet ser över de här stöden. EU tycker nämligen att det här är en EU-fråga och har haft principiella invändningar, precis som Hans Wallmark var inne på, vid ett flertal tillfällen när det gäller driftsstödet och har också reagerat över att man från svensk sida inte har kontaktat dem när man har gjort de här förändringarna. Det är väl möjligt att reaktionen därmed kanske blev lite häftigare än vad den annars skulle ha blivit. Det är något som vi bara kan spekulera i, och det tillhör historien.

Vi har från svensk sida hela tiden haft kontakter på tjänstemannanivå därför att vad man har velat ha är framför allt fakta. Man har velat ha statistik och ekonomisk bakgrund, och man har velat veta mer om sprid-ningsområden, upplagor och naturligtvis också om hur ekonomin ser ut på de olika tidningarna. Detta har vi också levererat från Regerings-

kansliets sida i den takt som vi har kunnat. Det är om detta som diskussionerna hittills har hållit sig.

Sedan vet jag att Maud Olofsson har träffat Nelly Kroes, konkurrenskommissionären, vid ett tidigare tillfälle i höstas och också lyft fram frågan. Därmed har den i någon mening också varit uppe på politisk nivå. Men att jag i den här processen skulle ta kontakt, vilket jag förstått att Helene Petersson önskar, med någon av kommissionärerna, Nelly Kroes eller någon annan, skulle se lite märkligt ut. Det är inte den feedback som man har efterfrågat från EU:s sida.

Vi gör vad vi kan för att driva frågan framåt. Att det kommer att bli någon form av krav på förändringar har vi förstått i och med mötet i går. Som vi tolkar det är det inte fråga om en total förändring av presstödet. Men vi är ännu inte klara med den slutliga analysen. Det kommer att ta ytterligare någon vecka, är jag rädd. Men det blir ett möte, vad jag förstår, som Helene Petersson ska delta i på torsdag. Möjligen har läget klarnat lite ytterligare då.

Anf. 49 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! När vi gick med i EU anmälde presstödet. EU har hela tiden varit medvetet om att det har funnits, och i och med att vi hade uppfattningen att det var ett nationellt angeläget stöd fanns det inte anledning att anmäla vissa förändringar.

Jag får fortfarande inte svar från ministern på frågan om vad man har tänkt sig i en förlängning och hur man har tänkt jobba vidare med de här förändringarna. Finns det en tidsplan? Jag har suttit och gått igenom bland annat Boxerärendet i dag och ser vilken kommunikation det är mellan departementen och kommissionen. Man tidsbestämmer när man vill ha svar på de frågor som man ställer. Det brukar vara en ganska snabb dialog i de här ärendena, men det är det som jag uppfattar att det inte har varit här. Det har varit en tystad, det har varit en stiltje.

Sedan har vi olika semesterperioder i Sverige och i övriga Europa, men jag har inte upplevt i samband med andra dialoger och andra frågor som vi har haft tillsammans med EU-kommissionen att det har varit en så pass lång period av stiltje. Det gjordes en utredning av Karl Erik Gustafsson i våras. Det tog tid innan den blev klar. Det går alltså månader, ministern. Detta måste snabbas på. Vi har, som Hans Wallmark berörde, en utveckling och en koncentration som är problematisk, i alla fall ur min synvinkel.

Jag vill än en gång be ministern att vi så snart som möjligt får ett slut på denna fråga. Jag förstår att ministern inte vill ha det på sitt bord. Jag hoppas att vi får det på vårt bord så att vi slutgiltigt kan se till att presstödet får den utveckling och förändring som riksdagen en gång har beslutat.

Anf. 50 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Nu är vi inne på tredje svängen om tidsplanen. Jag vet inte hur många gånger jag ska säga: Vi har inte kunnat göra detta snabbare. Det hade strängt taget inte varit möjligt. Vi har levererat underlag i precis den takt som man har önskat. Kommissionen har förmodligen behövt ta tid på sig för att studera materialet. Man har uppenbarligen gjort det mycket noggrant. Det framkom från tjänstemännens sida under

mötet som var i går. Man är väl insatt i det svenska presstödet. Vi kan hoppas att det är något som gagnar vår sak.

Förvisso är det så att vi hade anmält presstödet när vi gick in som medlem, men den inre marknaden är en process och inget slutet. Stöden utvecklas och kan ifrågasättas, det kan komma nya stöd, och stöd kan tas bort. Det är inte på något sätt någon garanti. Vi skulle ha anmält förändringar, vilket vi uppenbarligen inte har gjort.

Jag blir lite fundersam när Helene Petersson säger att utredningen som Karl Erik Gustafsson gjorde också tog tid. Men tänk om vi inte hade gjort den och inte haft underlaget med oss! Då hade vi kanske inte fått den förståelse som jag anar att man i dag ändå har när det handlar om stödet till de små och medelstora tidningarna. Då hade kanske alltihop riskerats. Vi ska nog vara tacksamma för att detta har tagit lite tid. Det är regeringens hållning, även om det inte riktigt är Hans Wallmarks, att vi härigenom kan garantera den mångfald på mediemarknaden som vi vill ha.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:92 om problem med mediekoncentration

Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Även detta gäller mediefrågor. Helene Petersson i Stockaryd har frågat om jag ser någon risk för att mångfalden och det demokratiska uppdraget blir åsidosatta när regeringen överlämnar hela mediepolitiken till marknaden och om jag avser att agera.

Först vill jag lämna en faktaupplysning. Regeringen lämnar inte över hela mediepolitiken till marknaden. Jag vill påminna om public service-företagen Sveriges Radio, Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio som spelar en mycket viktig roll för mångfalden i det svenska medielandskapet.

Helene Peterssons sätt att formulera sin fråga antyder att hon ser frihet och marknadsekonomi som ett hot mot mångfald och demokrati. För egen del betraktar jag snarare frihet och marknadsekonomi som nödvändiga villkor för att dessa värden ska kunna upprätthållas. Jag har inga problem med att företag inom medieområdet prövar nya sätt att närma sig medborgarna, startar nya verksamheter eller lägger ned projekt som inte har visat sig fungera och att de kan göra detta utan att fråga myndigheterna om lov.

I ett tidigare svar till Helene Petersson har jag konstaterat att det inom stora delar av medieområdet finns livskraftiga företag och att konkurrensen mellan dem är god. Även om det på vissa delmarknader finns tendenser till ägarkoncentration har samtidigt den tekniska utvecklingen med minskade kostnader för produktion och distribution gjort det möjligt för flera aktörer att etablera sig och konkurrera med de etablerade medieföretagen. Det är en glädjande utveckling.

Inom de delar av medieområdet där mediepolitiken har en tydligare roll har regeringen tagit initiativ för att säkerställa mångfalden.

För marksänd tv är frekvensutrymmet begränsat och ett urval måste ske mellan olika programtjänster. I den proposition (prop. 2007/08:8) som nyligen avlämnades till riksdagen föreslås att Radio- och TV-verket bland annat ska se till att programutbudet som helhet ska tilltala olika intressen och smakriktningar och att det finns programtjänster från av varandra oberoende företag. Det är en politik som gynnar mångfalden.

De problem som finns för den kommersiella radion beror i stor utsträckning på att reglerna har begränsat branschens utvecklingsmöjligheter och möjligheten att etablera nya radiostationer. Därför har regeringen tagit initiativ dels till ändrade regler för annonstid, dels till en utredning som ska se över villkoren. En målsättning för översynen är att skapa ett regelverk som främjar mångfald inom radion.

Presstödet utgår till dagstidningar i upplagemässigt underläge. Som vi alla vet granskas presstödet just nu av Europeiska kommissionen. Ett resultat av granskningen kan bli att stödformerna behöver ändras för att bli helt förenliga med EG-rätten. Regeringens utgångspunkt i den pågående dialogen är att det svenska presstödet är ett viktigt instrument för att främja mångfalden på mediemarknaden, men regeringen är också öppen för möjligheten att modifiera delar av regelverket för att garantera att det stämmer överens med statsstödsreglerna.

För att sammanfatta mitt svar på Helene Peterssons fråga ser jag marknadsekonomi som en av förutsättningarna för mångfald inom medieområdet. Regeringen har samtidigt inte tvekat att ta initiativ till mediepolitiska insatser där det behövs för att slå vakt om mångfalden.

Anf. 52 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Detta tangerar föregående debatt, men medierna är så otroligt viktiga för demokratin, för vår möjlighet att ha en mångfald, för att få många röster hörda och för att sprida det över hela landet.

Jag vill tacka kulturministern för svaret. Jag hade inte förväntat mig att ministern skulle komma med förslag om en ny lagstiftning rakt upp och ned. Men jag tycker ändå att kulturministern tar lite lättvindigt på frågan. Till och med EU-kommissionen har i ett arbetsdokument lyft fram frågan om risken för att nationella och internationella företag dominerar flera marknader. Det tycks inte bekymra kulturministern som inte heller verkar se det som ett problem eller början till ett problem.

Det krävs kapital för att driva en tidning, sade kulturministern i en intervju för ett tag sedan. Förvisso, men när kapitalet blir för starkt och inflytandet ensidigt inom mediesfären blir jag orolig för det demokratiska inflytandet, för granskningsuppdraget, för yttrandefriheten och mångfalden inom medierna. Man biter inte den hand som föder en.

Inte ens kulturministern kan väl förneka att det sker en ökad ägarkoncentration inom i stort sett alla områden som har med medierna att göra. Det är samma ägare inte bara till tidningar utan också till tryckerier, annonsförsäljningsbolag, radio- och tv-kanaler, biografier och filmproduktionsbolag. Några få företag har kontroll över den största delen av mediemarknaden, och de växer stadigt. Bonniers, som ett exempel, köpte hela TV 4 och Astoria Cinemas. Herenco-koncernen, som kommer från samma del av landet som jag, köpte Folkbladet i Jönköping och nättidningen J-nytt och äger därmed all dagspress i Jönköpings län och en bit in i Skaraborg.

Rådet för mångfald inom massmedierna gav under tiden det verkade, vilket var ungefär fram till 1999, ut en mängd rapporter. Man tittade på ägarförändringar, privat lokalradio, yttrandefrihet, mediekoncentration, journalisternas syn, musik, mångfald och mediekoncentration i utlandet. Det blev inga förslag till lagändringar då. Men det är tio år sedan. Det rullar på i samma spår, och det går bara fortare och fortare. Det har hänt mycket på dessa tio år. Det är dags att göra en djupdykning i frågan igen.

Kulturministern borde tillsätta ett nytt råd som kan göra en sammanlagd beskrivning av dagsläget och samtidigt ge förslag på eventuella förändringar. Radio- och TV-verket ger varje år ut en rapport om medieutvecklingen i Sverige. Det är jättebra. Men det är bara ett konstaterande av dagsläget. Det är en jätteviktig och intressant rapport, men rådet hade en vidare uppgift att också följa upp och föreslå åtgärder för att motverka mediekoncentrationen.

Det kanske är dags att tillsätta ett råd igen. I den sista rapporten, från 2007, skriver man just om en bredare verksamhet. Olika former kombineras, samverkar, smälter samman. Det sker en branschglidning, och det sker sammanslagningar för att bilda större medier.

Teknikutvecklingen har självklart bidragit till detta, men jag förstår också att det, sett från ministerns håll, är en ideologisk fråga. Ska vi på samma sätt som i Amerika ha medier fria från statligt ansvar och politiska beslut, den så kallade frihetliga ideologin? Eller ska det finnas ett ansvar för samhällsutvecklingen även inom massmedieområdet, den så kallade sociala ansvarsideologin? Riktigt samma syn har vi inte på detta, kulturministern.

Anf. 53 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Helene Petersson sade att vi nog inte är riktigt överens, och jag tror att det finns alla skäl att ge Helene Petersson rätt på den punkten. När jag läser interpellationen och lyssnar på Helene Peterssons inlägg tycker jag i grunden att själva frågeställningen är rätt intressant från ett slags filosofisk utgångspunkt. Men sedan måste man ställa sig nästa fråga: Vilka blir verktygen? Med vad är det man tänker åtgärda det man identifierar som problemet? Då lyssnar jag på Helene Petersson. Hon säger att det kan vara en utredning, kanske en form av kommission eller något annat. Men exakt vilka verktyg ska de använda sig av mer än att de i så fall ska bevaka, diskutera och prata? Det är det som jag ändå tycker är den intressanta frågan, herr talman, när det gäller diskussionen om mediekoncentration. Verktygen för att göra något åt det som man identifierar som möjliga problem, och som i vissa fall också kan vara rent påhittade problem, är i grunden rätt obehagliga. Det vi har i Sverige är ändå fria medier. Vi har fria medier som också kan ingå olika former av allianser och koalitioner och bilda nya bolag. Man kan ha synpunkter på det. Man kan inte i grunden behöva uppskatta allt. Men alternativet till att vi har fria medier, herr talman, är att vi har ofria medier, och det tycker jag i grunden är mycket sämre.

Jag tycker ändå att Helene Petersson, kulturministern och vi andra kan glädja oss åt att det finns mycket positivt att se i den svenska mediebranschen. Titta till exempel på tidningen Expressen som nu i samband med att folk köper lösnummer av tidningen, som man i och för sig kan ha synpunkter på, i alla fall bifogar klassiker. Svenska folket har i

dag en möjlighet att för 59 kronor per bok i veckan köpa några av världslitteraturens klassiker. Det, herr talman, är en bok för alla men utan statliga subventioner.

Låt oss titta på ett annat område. Låt oss titta på tv. Titta till exempel på Axess TV eller TV 8. Där har vi riktig public service som inte ingår i den statliga tv-koncernen. Det finns helt nya aktörer som inte fanns för 10–15 år sedan som tillverkar riktig public service, riktig kvalitets-tv, utan någon form av statlig subvention eller statligt understöd.

Det finns också andra frågor som jag tror är viktiga för att hantera medieutvecklingen. Jag tror till exempel att upphovsrätten är ett sådant område. Det är viktigt att vi har en stark upphovsrätt. Det är viktigt att vi garanterar skaparna möjligheten att skörda frukterna av sitt skapande. Därför är det viktigt att ha en stark upphovsrätt som gör det möjligt för författare, musiker, filmmakare och producenter att kunna leva på sitt skapande.

När det gäller filmen är det precis som Helene Petersson pekar på. Där är utvecklingen olycklig såtillvida att vi har Astorias konkurs bakom oss. Det gör att ungefär 80 procent av den svenska filmmarknaden i dag kontrolleras av en aktör, nämligen SF. Det kan man faktiskt ha synpunkter på. Det kan man fundera en del kring. Samtidigt är det också viktigt att man inte bara ser den negativa sidan utan också den positiva. SF är en av de stora aktörerna bakom filmavtalet, som möjliggör för oss att ha svensk film i Sverige i dag. Men där finns alla möjligheter, tycker jag, att se till att Svenska Filminstitutet, som är en bra statlig myndighet, kanske i samverkan med Konkurrensverket, skulle kunna undersöka just situationen i den svenska filmbranschen. Är det rimligt att samma bolag ska ägna sig åt såväl distribution och produktion som filmvisning?

Herr talman! Det är intressant att titta på den svenska mediebildens i dag jämfört med för 30 år sedan, då jag var barn. Då hade vi SVT i rutan som visade Vilse i pannkakan. Vi hade huvudsakligen Sveriges Radio, som sände i tre kanaler. Då fanns inte ens lokalradion i P 4. Vi hade fasta bokpriser.

Herr talman! Jag tycker att Sverige i dag, 2007, mediemässigt är ett mycket bättre och roligare land än 1977.

Anf. 54 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag tycker också att Sverige mediemässigt i dag är betydligt roligare att leva i än för 30 år sedan. Och jag vet ganska väl vad jag talar om, för jag är utbildad journalist. Jag gick på Journalisthögskolan för 30 år sedan. Det såg väldigt annorlunda ut, och det såg inte bättre ut, det får jag lov att jag säga.

Jag håller med Helene Petersson om något. Vi är oense om en hel del, och det ska vi ju också vara. Det vore konstigt annars. Men jag är helt överens med Helene Petersson när hon säger att medier är viktiga. Vi behöver många röster. Det stärker demokratin. Och det är ju det vi har i dag jämfört med för 30 år sedan. Sedan kan man alltid ha synpunkter på innehåll. Som journalist beklagar jag ofta att många tidningar inte har tillfälle att studera saker på djupet utan att de många gånger kanske jagar varandras nyheter i stället. Det är en journalistsynpunkt som jag kan ha.

Jag kan också säga att jag likt Hans Wallmark är lite bekymrad över den situation som råder på biomarknaden. Men samtidigt har vi ju också

ett fantastiskt inflöde. Det är inte alla filmer vi ser i Sverige som vi ser på biograferna. Tvärtom ser vi ju alltmer film hemma. Det är filmer som man laddar ned, förhoppningsvis legalt men också naturligtvis på andra sätt, eller beställer över nätet. Det finns ju hur många möjligheter som helst. Stockholms filmfestival som inleds i morgon väcker också större och större intresse för varje år, så jag tycker att det finns otroligt mycket som vi kan glädjas åt.

Men det kan inte vara politikernas uppgift att ha synpunkter här. Vi ska se till att det finns så goda möjligheter som över huvud taget är tänkbart för att många röster ska komma fram, vilket i dag också sker. Den oron delar jag alltså inte. Det kan nästan sägas att det var lite spöken på ljusa dagen.

Helene Petersson ville, tyckte jag det lät som, ha någon form av medieråd där man kan diskutera frågorna. Man kan väl säga att frågorna redan diskuteras på många sätt.

Vi har en public service-utredning som har till uppgift att se hur man kan stärka public service. Det är faktiskt ett av de uppdrag den har. Vi har den utredning som jag nämnde om den kommersiella radion, som också skulle öka mångfalden och ge flera röster i Sverige. Vi har en färsk rapport om närradion som precis har kommit, utgiven av Radio- och TV-verket. Den ska också snart ut på remiss. Närradion spelar också en stor roll, inte minst för föreningslivet och för många av de invandrarspråk vi har i Sverige i dag. Det kommer nya tv-kanaler. Vi har bloggen, som det ju också hänvisas till. Det är fler och fler röster, så det är inte bekymret. Ibland kan det till och med vara svårt att hitta. Så, nej, jag delar inte den oro som Helene Petersson känner.

Anf. 55 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Det kan vara så att det har skett mycket positiva förändringar. Vi har ju ett helt annat utbud nu. Jag kan tänka mig att det har hänt en del sedan den tid då kulturministern gick på Journalisthögskolan. Men det har också hänt jättemycket på ägarmarknaden. Det har blivit större och större bolag. Man klarar inte en liten tidning, säger man, utan man måste ha en större ägare. Och bekymret är att man lägger ihop produktion och distribution och att man äger tryckeriet. Man har andra som använder mitt tryckeri, men där kan jag ju också styra så att den tidningen får trycka i andra hand. Det har vi exempel på i Sverige. Det är också en konkurrensfaktor som man kanske inte tänker så mycket på. Min tidning kommer ut först, sedan får du låna mitt tryckeri. Men du får vänta tills vi är färdiga med vårt.

För journalister i dag kan man säga att många medier är en fri mediemarknad. Men nej, jag tycker inte att det alltid behöver vara så.

Det kan också vara så att med en väldigt stark ägarkoncentration som ligger på olika branscher inom mediemarknaden blir det tvärtom ofria medier. Vi har i dag konkurrens av tidningar där man inte har så mycket journalistik. Det ser jag också som en utveckling som inte är bra för det fria ordet. Vi har nyhetsbyråer som säljer sina inslag till gratistidningarna. Det blir inte riktig journalistik heller. Men du har en väldigt bred sfär där de här tidningarna distribueras.

Jag hoppas att ministern har läst arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar där man tittar på mediemångfalden i Europeiska union-

ens medlemsstater. Man funderar på ägandebiten. Man tittar på sättet att producera medier. Webben, bloggen och alltihop kan vara ett sätt att lura. Man ser inte vem det är som äger och ligger bakom. Det finns trots allt en ägare, och en ägare har ett intresse, ofta ett vinstintresse. Vi har i dag kvällstidningar som ägs av samma bolag som tv som har löpet som berättar om vad som hände i gårdagens avsnitt av tv-programmet just för att fånga tittare till dagens avsnitt. Vi måste vara medvetna om att det finns en väldigt stark ägarstruktur bakom detta.

Man säger från kommissionen att man ska titta på den geografiska delen av medieägandet, vilka samhällsgrupper som tjänar på eller missgynnas av det här, vilket utbud som finns och vilken koncentration som finns på företagsnivå. Europeiska kommissionen tycker att det här åtminstone är början till ett problem, så det förvånar mig att kulturministern så starkt betonar att man inte ser något problem.

Jag ska avsluta med en sista fråga. Man har också en tidsplan. 2007 ska det göras omfattande undersökningar av mediemångfalden i Europeiska unionens stater, och det ska vara en identifiering av indikatorerna. Pågår något sådant arbete inom departementet?

Anf. 56 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! I politiken brukar vi ibland beskriva varandra som spegelbilder. Så tror jag att det blir i den här diskussionen. Mycket av det Helene Petersson pekar på i sina inlägg ser i och för sig jag också, men jag försöker då peka på andra saker. Jag tror i och för sig att de andra sakerna är sådant som Helene Petersson ser men då väljer att peka på sina saker. Så blir det gärna i den politiska diskussionen. Men låt mig ändå peka på några saker.

Helene Petersson för från riksdagens talarstol ett resonemang om riktig journalistik. Vad är riktig journalistik? Det kan man möjligtvis göra. Det har jag gjort såsom verksam redaktör. Det kan man göra på Publicistklubben. Jag tror däremot att man, herr talman, borde visa en större ödmjukhet när det gäller att från riksdagens talarstol recensera vad som är riktig journalistik. Bakom finns det ju läsare som väljer att ha den här typen av publikationer och som tycker att den tidningen eller den tryckta pappersprodukten är bättre än någon annan och föredrar den. Man kan mycket väl föra en diskussion, men jag tror att man ska visa stor ödmjukhet från riksdagens talarstol när det gäller den så kallade riktiga journalistiken.

Den andra bilden som jag vill peka på var det som Helene Petersson tog upp om att Herenco nu köper Folkbladet nere i Mellansverige. Det är en del av sanningen. En annan är att det kanske är den typen av uppköp som leder till att de tidningarna blir kvar och inte likt Arbetet försvinner.

Jag kan peka på en annan tidningskoncern, nämligen Anderkoncernen uppe i Värmland som genom att köpa mindre tidningar har bevarat tidningar på orter som kanske inte skulle ha kvar dem annars: Kristinehamn, Filipstad, Arvika, Sunne. Man ska inte vara rädd för att tidningshus kan samarbeta med varandra.

Herr talman! Ett avslutande gott exempel på det är det som sker i Luleå där två tidningar som inte har presstöd, nämligen Norrländska Socialdemokraten och den moderata Norrbottenskuriren, nu har valt att inleda ett samarbete. Jag tror att man inleder samarbetet för att få behålla tidningarna, för att kunna behålla två tidningsröster utan presstöd.

Anf. 57 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Helene Petersson är bekymrad, har jag förstått, över att bolagen blir större. Då undrar jag: Vad är alternativet? Är det bättre att de blir mindre? Jag är inte så övertygad om det med tanke på hur mediemarknaden ändå utvecklar sig och hur allt fler medier går in i varandra. Det kan vi också se på SVT:s behov av att hitta nya plattformar, för att bara ta ett exempel.

Lösningen på det här kan knappast vara ökad statlig detaljstyrning. Det skulle se väldigt märkligt ut. Någon form av stopplag skulle vara ännu värre.

Men vi kan titta lite grann på den så kallade ägarkoncentrationen. Det har varit ett par fusioner under 2000-talet som man väl ändå i någon mening kan säga har bidragit till att det har blivit en bättre konkurrens och en jämnare ställning mellan dem som är starka på mediemarknaden. De största ägarna, Bonniers och Schibsted, har inte ökat sin andel av marknaden under de senaste 13 åren. Sedan har det kommit in andra: Stampen, Norrköpings Tidningar, Mittmedia, Anderkoncernen, Gota Media och flera andra. Men trots allt har de här blivit jämnstarka, vilket man ändå måste se som någonting positivt.

Det är förmodligen stora förändringar som väntar på mediemarknaden. Då måste det finnas en stark ägare och ett kapital för att klara av det.

Det blir allt fler som läser tidningen på nätet. Det är också en utveckling som man måste förhålla sig till. Förmodligen är den ofrånkomlig. Men min förhoppning, eftersom jag liksom Hans Wallmark är skolad i den gamla tiden, är att det inte kommer att innebära papperstidningens död. Men säker kan naturligtvis ingen vara, för nya generationer får nya medievänor.

När det gäller mediekoncentration gissar jag att det i Helene Peterssons fråga inte bara handlar om tidningar utan också om vad som händer på etermediesidan. Där vi kan konstatera att den förändring som skett har varit att många tittare, på gott och ont, har lämnat SVT, 1:an och 2:an, för att se på andra mer nischade kanaler. Det behöver inte vara fel. Det har kommit in fler aktörer, fler röster, fler åsikter, ett bredare utbud. Jag tycker att det är väldigt positivt.

Slutligen var det en EU-rapport som jag måste erkänna att jag inte har sett, men jag tar gärna del av den. Där talar man om maktkoncentrationen apropå medieområdet i Europa. Jag ska studera den, men jag kan ändå konstatera att Sverige skiljer sig i flera avseenden från andra delar av Europa, inte minst för att dagstidningen har en stark ställning. Det skiljer sig väldigt mycket inte minst från södra Europa. Vi har också ett radiolyssnande som är väldigt starkt i Sverige. Det är jag också glad över.

Anf. 58 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Det finns grannländer som har tittat på det här och som faktiskt har lagt begränsningar utan att det påverkar den enskilda tidningen. Man har en begränsning av hur stort ägande man får ha på tidningsmarknaden. Medie Norge hade tänkt äga de fyra största regionala tidningarna i landet. De hade sökt tillstånd, och de fick nej.

Vi har Konkurrensverket här. Sanktionsmöjligheterna tycker jag också att man ska titta på. Som jag nämnde köpte Bonniers upp hela TV 4, och det är sagt att TV 4 inte har levt upp till de krav som man har gått med på. Bland annat stod det om ägarförändringarna, och detta skedde våren 2007. Har ministern över huvud taget funderat, tittat, jämfört TV 4:s tillstånd med vad som hände när Bonniers köpte upp dem?

Granskningsnämnden har fällt TV 4 för att man hade för lite kultur. De levde inte heller upp till det. Vad har vi för sanktionsmöjligheter? Det här tycker jag att vi måste titta på. Medierådet, det som tidigare var Vårdsskildringsrådet, har en jätteviktig roll när det gäller barn och ungdomar. Men de borde också ha ett uppdrag att göra barn och ungdomar medvetna om sambanden och hur det ser ut på mediemarknaden – att det faktiskt är kanalens ägare som gör löpet på en kvällstidning och att något som hänt på tv kvällen innan inte är den största nyheten i Sverige.

Det finns många intressanta rapporter. Jag har läst Radio- och TV-verkets rapport nu och även kommissionens arbetsdokument. Två forskare har kommit ut med en bok – *Radio och TV efter monopolet*. Vi har presstöden och dagstidningens ekonomi. Allt pekar i samma riktning.

Anf. 59 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att jag håller med om att det är en politisk fråga att säkerställa mångfald i medierna genom att ge förutsättningar. Jag tycker också att jag under debatten väl har redogjort för det vi faktiskt gör, inte minst från regeringens men också från riksdagens sida. Det tycker jag alltså inte att jag behöver gå in på igen.

Men vi måste också säkerställa att det finns en god konkurrens, och man kan alltid diskutera vad det innebär. Jag tycker också att konkurrens alltid kan bli bättre. Det är någonting man hela tiden måste sträva mot.

Helene Petersson nämnde Konkurrensverket. De prövade bland annat frågan när Sandrews skulle sälja sitt innehav, och SF var intresserade. Konkurrensverket sade nej, och i stället gick Astoria in som en aktör. Tyvärr gick de i konkurs, och det finns fortfarande i efterdyningarna av detta en debatt om varför det skedde, om det hade behövt ske och i vad mån man hade tillgång exempelvis till storfilmerna. Den diskussionen lär pågå ett tag till. Jag har möte med Svenska Filminstitutet i morgon, och jag gissar att dessa frågor kommer upp.

Sedan är det väl alldeles utmärkt att vi får rapporter, bland annat Kent Asps rapport som jag förstår att Helene Petersson syftar på, när det handlar om sådant som även Granskningsnämnden ser på. Men jag har inte den konspiratoriska uppfattningen att jag ser någon form av samband mellan ägarna till exempelvis en tidning och ett tv-bolag och hur löpsedlarna utformas. Jag har betydligt högre tilltro till journalisternas integritet än vad Helene Petersson har.

Anf. 60 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Monica Green har frågat mig hur jag avser att se till att Västsverige får de viktiga infrastruktursatsningar som är nödvändiga för en långsiktig satsning på jobb och tillväxt.

Betydelsen av en väl fungerande infrastruktur för företagande och tillväxt kan inte nog understrykas. Transportkostnaderna blir lägre och transporttiderna kortare, och leveranssäkerheten ökar. En bättre fungerande infrastruktur innebär även utrymme för ökad konkurrens, mer välfungerande marknader, en utvidgad arbetsmarknad som stöder arbetskraftdeltagande och bättre matchning av arbetskraft mot företagets behov. Infrastrukturåtgärder ses därför som en viktig del i regeringens jobb- och företagspolitik.

Regeringen gav i november 2006 Vägverket och Banverket i uppdrag att revidera den nu gällande nationella väghållningsplanen respektive banhållningsplanen för perioden 2004–2015, eftersom det fanns brister i de planer som den tidigare regeringen fastställt. Bristerna gäller främst tidsplaner och kostnadsberäkningar för olika projekt. Remissbehandlade förslag överlämnades till regeringen under sommaren. Förslagen bereds för närvarande och regeringen har för avsikt att senare under 2007 fastställa reviderade väg- och banhållningsplaner för 2004–2015. Jag kan med hänsyn till det pågående arbetet för närvarande inte uttala mig om enskilda infrastrukturprojekts framtid.

Regeringen har även inlett arbetet med en ny planeringsomgång för transportinfrastrukturen som ska avse perioden 2010–2019. Som ett första steg har ett antal myndigheter haft i uppdrag ett utarbeta ett underlag för en kommande proposition om infrastruktur som regeringen planerar att lägga fram under mars 2008. Underlagen har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När riksdagen sedan beslutat med anledning av förslagen i propositionen kommer ett skede då en mer konkret diskussion om prioriteringar av olika åtgärder äger rum.

Regeringen är angelägen om att det regionala utvecklingsarbete som bedrivs i länen tas till vara. Den närhet och förankring som krävs för att identifiera det berörda näringslivets behov och följa dess ofta snabba utveckling har i stor utsträckning den regionala nivån. En aktiv dialog förs därför med länen eller i förekommande fall regionala självstyrelseorgan. Västra Götalandsregionen är också en av två regioner som erbjudits att bidra med ett sammanhållet regionalt underlag för infrastrukturen.

Regeringen ser avslutningsvis möjligheter att genom utvecklade upphandlings- och kontraktsformer skapa samhällsekonomiska och driftsekonomiska effektivitetsvinster och överväger därför såväl alternativa former för upphandling som nya metoder att organisera finansieringslösningar för infrastruktur, däribland så kallad OPS – offentlig-privat samverkan. Sådana alternativa former kan inkludera nya verktyg för att möjliggöra medfinansiering och ökad delaktighet från offentliga och privata intressenter, såsom till exempel kommuner, regioner, näringsliv och enskilda brukare, i form av exempelvis brukaravgifter och investerings-

*Svar på
interpellationer*

Anf. 61 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Infrastrukturministern har svarat mig och säger att man inte kan kommentera i dagsläget eftersom planering pågår. Mycket planering blir det, och ofta får man höra att i dagsläget kan vi inte kommentera. Sedan, när det väl är färdigplanerat, är det redan för sent. Därför tror jag att det egentligen är rätt tid att diskutera nu, eftersom infrastrukturpropositionen ska komma i vår. Jag tror alltså att det är alldeles utmärkt att debattera just Västsveriges infrastruktur nu.

Västsverige har ännu inte fått sin del av infrastruktursatsningarna. Det sprids en myt, och jag tror till och med att infrastrukturministern har bidragit till spridningen av denna myt, om att Västsverige har fått en för stor del av infrastrukturkakan. Det är helt fel. Västsverige har inte fått sin tilldelning av infrastruktursatsningarna tidigare, bland annat för att vi förr i tiden var osams. Skaraborgarna, boråsarna, göteborgarna och bohuslänningarna kunde inte komma överens om vilka satsningar som skulle göras först.

När vi fick en region samlade vi i Västsverige oss för första gången och har gjort gemensamma kraftansträngningar för att faktiskt vara sams om vilka satsningar som ska göras. Det var inte förrän regionen bildades och man kunde samla sina tankar och planera som vi fick en större del än vad vi tidigare fått. Det var bra så långt. Men vi har ännu inte fått den rättmätiga delen.

Dessutom blir man i Västsverige väldigt orolig nu. Näringslivet, fackförbunden och människor i gemen i Västsverige är mycket oroade, både över den urholkning av planerna som skedde i våras och över hur det ska gå framöver. Jag vet att infrastrukturministern brukar säga att de planer som sossarna hade var blå dunster och inte räckte till, att det var för lite pengar. Då undrar jag varför ni inte tillsatte de pengarna. I opposition hade ni ju betydligt mer pengar. Det var inte bara Centern utan även moderater. Nu har vi en moderat med i debatten. Hon kanske kan legitimera att de lovade betydligt mer pengar, vägar och järnvägar över hela Sverige i valrörelsen, sådant som skulle träda i kraft när de väl vann valet.

Nu fick vi en borgerlig regering, och det är klart att många väljare då förväntade sig att det som många politiker lovade i valrörelsen också skulle uppfyllas.

Men jag har stora förhoppningar. Det måste man ha. Det är nu den här regeringen. Då kan vi inte ha förhoppningar på dem som inte styr för närvarande. Jag har stora förhoppningar på att Åsa Torstensson ser till att Västsverige graderas upp ytterligare när det gäller satsningar på E 20, när det gäller satsningar på Västra stambanan, när det gäller satsningarna i Göteborg och när det gäller Trollhättepaketet. Många inom både facket och näringslivet är oerhört oroliga över att löftena inte ska hållas och att Trollhättepaketet inte ska verkställas. Även satsningar på väg 40 och järnvägssatsningar behövs i Västsverige.

Det är viktigt för Västsverige att vi får den här tillväxten, och det är viktigt att satsa nu. Det är nu när det går så här bra för Sverige som vi ska satsa på framtiden. Det är nu vi måste tänka på kommande händelser i eventuella lågkonjunkturer. Det är nu vi ska planera rätt för att vi ska ha jobben kvar även i en lågkonjunktur.

Anf. 62 CECILIA WIDEGREN (m):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten hänger väl samman med regeringens arbetslinje och jobbpolitik. Infrastrukturen är självklart en del av att få en ännu starkare tillväxt i en positiv konjunktur, som vi befinner oss i just nu, men också att människor i sin vardag känner att de är säkra när de färdas runt om i Sverige. Det är oerhört viktigt.

Jag kan väl känna mig lite förvånad över att vi nu helt plötsligt, 2007, ska lösa alla bekymmer. Tidigare talare har suttit vid makten och haft ansvaret i tolv år. Då antar jag att det inte var lika viktigt. Men just nu, 2007, ska vi lösa det här.

Jag skulle snarare säga: Äntligen har vi en regering som lite grann vill lyssna på att vi kanske inte kan sköta allting inifrån det här huset, utan vi ska vara med och lyssna på vad som sker i vår omvärld och vara väldigt glada över företagsledare som Leif Johansson och andra som öppnar för alternativa finansieringar och vill möjliggöra detta. Jag kan snarare säga: Äntligen finns det positiva skrivningar. Äntligen är regeringspartierna överens om det här. Äntligen kan vi komma framåt och konkretisera oss. Och det har ändå bara gått ett år. Vi har väl elva år kvar då, om vi ska jämföra oss med de tidigare regeringsinnehavarna. Det känns väldigt positivt, tycker jag, kopplat till finansieringsdiskussionen.

När det gäller de alternativa finansieringslösningarna tycker jag att det är bra att det kokas ute i buskarna nu, att man funderar på vilka olika sätt det finns för att komma framåt och att ministern, herr talman, inte känner något ansvar för att säga nej till olika former av finansiering utan snarare kan säga ja, jag lyssnar, jag är öppen, jag tar del av detta. Det tycker jag känns oerhört positivt.

Jag tycker inte att det finns några andelar i infrastrukturdebatten. Jag tror att det har hämmat Västsverige. Så är det. Man har kört racet ganska hårt från Västsveriges sida och sagt att bara vi blir eniga så får vi vår del. Jag tror att det har hämmat enormt. Jag tror inte att det finns en andel att få från ministern.

Däremot tycker jag att sakargument kan bära, och jag tror att de kan bära ända fram till ministern och kommande propositioner. Ett av de argument jag möter i min vardag är: Jag bor vid det som ska vara motorvägen mellan Sveriges första stad och Sveriges andra stad. Där har vi ingen motorväg i dag. Vi har 17 mil där vi efterfrågar att det ska bli lite mer väg för att det ska kallas motorväg. Det är ändå vägen från Sveriges huvudstad till Sveriges andra stad.

Argumenten bär också därför att det är en av de största godssträckorna vi har i landet. Vägen binder samman de största regionerna, inte bara i Sverige utan också i hela Nordkalotten. Det vet vi är allt från norra Finland och nedåt.

När jag talade med den tidigare infrastrukturministern visste hon inte att det var E 20 jag pratade om. Det visste inte heller före statsministern. Nu är jag mycket väl förtrogen med både statsministern och infrastrukturministern i den här regeringen och vet att de mycket väl känner till att det är E 20 jag pratar om. Det är utifrån min verklighet och min vardag, och investeringar där kommer att komma framöver. Det är jag helt övertygad om med tanke på att sakargumenten kommer att bära framöver i de här debatterna.

Nu är det viktigt att ha tillförsikt till den process som pågår, att vara idel öra och lyssna till förslag om finansieringsformer men också sakargumenten. Då kommer resten att landa i den vågskål som vi vill att det ska landa i.

Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Visst är det härligt att lyssna på socialdemokraten Monica Greens engagemang för infrastrukturen i Västsverige. Det är stimulerande. Vi har inte hört så mycket engagemang tidigare för infrastrukturen. Du är välkommen i gänget, Monica.

Sedan tror jag att det är bra om Monica Green slutar upp att prata om myter om Västra Götalandsregionen. Jag tror att det är citat från Monica Green själv som hon försöker sprida vidare.

Men mycket riktigt är det så att det finns en oro i näringslivet för den situation som har uppkommit med anledning av revideringen av befintlig plan. Jag har tydligt fått ett svar från Vägverket och Banverket att det varit ett stort luftslott. Det har varit mycket luft och lite verklighet. Naturligtvis blir det en oro för vad som händer med det stora hålet.

Därtill vet Monica Green att vi har ett oerhört stort behov av att komma i kapp på underhållssidan när det gäller vägarna, som Monica Green heller inte har pratat om eller engagerat sig i tidigare. Därför är det naturligtvis så, om Monica Green försöker engagera sig också i ett budgetarbete för att försöka lösa problemen med de svarta hål som Monica Green tidigare inte har engagerat sig i, att det krävs en del av den här planeringen.

Vi startade budgetarbetet för 2008 just för att återta fokus på behovet av nya pengar till underhållssidan så att vi inte raserar den vägstandard vi har. Då lägger vi ytterligare betalningskrav på kommande generation, dubbelkostnader, både för det gamla och för det nya. Därtill har vi lagt en del nya resurser på investeringssidan.

Men det är miljardbelopp vi pratar om, som Monica Green och Socialdemokraterna tidigare inte har sett till fanns i den plan som riksdagen antog och som också skulle hålla budgetmässigt. Det arbetet pågår, liksom arbetet med inriktning mot 2019 där regionerna har varit mycket delaktiga. Västra Götaland har från mig fått ett specialuppdrag att själva mycket tydligt ta det samlade ansvaret för inriktningen mot 2019 på ett sätt som de tidigare inte har fått. På så sätt kan de hitta en effektiv planering, en transportövergripande planering, just för att möta både miljökra-ven och ekonomisk effektivisering, behovet av logistik för både näringslivets behov att pendla mellan olika transportslag och människors möjlighet att hitta en smidig pendlingsregion. Allt detta har Västra Götalandsregionen arbetat med tillsammans med sina kommuner och överlämnat till regeringen. Och vi arbetar nu med detta.

Herr talman! Jag får nog be om ett förtydligande. Vad var det du kallade mina inlägg? Var det tjoHong, eller vad var det?

(Statsrådet Åsa Torstensson (c): Förlåt?)

Vad var det du kallade mina inlägg? Välkommen Monica Green, det är så roligt att höra hennes tjoHong. Jag vet inte om det var ett sätt att försöka nedvärdera mina inlägg eller vad det var. Vi får väl lyssna på inspelningen sedan.

Jag tycker att vi ska prata om sakfrågorna. Om du välkomnar mig till infrastrukturdebatten tackar jag för det. Men jag vill inte bli nedvärderad och att man försöker påskina att det jag säger inte skulle vara värt något. Jag tycker att den här debatten har en mycket viktigare ton och att vi ska hålla oss till den.

Jag vill ha bra vägar och järnvägar i hela Sverige, och förresten i hela EU. Jag tycker att det är viktigt att vi samlar oss och tar krafttag. Jag är förstås förvånad över det vi hörde Cecilia Widegren säga alldeles nyligen. Hon var nämligen ute och gav löften om E 20 i åtta år. Bara borgarna vann valet skulle det minsann byggas en motorväg. Flera väljare i Skaraborg trodde säkert på det. De blev förstås förvånade över att det första som händer är att planeringen ändras och att vi ska gå in i en ny planeringsperiod i stället.

Dessutom var jag med vid första spadtaget som togs på E 20 för att det skulle bli första delen av en motorväg. Det var under vår tid vid regeringsmakten som det blev av. Nu vill vi att det blir en fortsättning på det.

Jag blir väldigt oroad om det ska ta elva år till, som vi hörde i ett tidigare inlägg. Ska det ta elva år innan vi får nästa etapp på E 20? Det är beklämmande.

Västsverige har bra sakargument för att få vägar och järnvägar byggda. Det är oerhört viktigt för miljön att vi betonar både järnväg och väg. Där är jag också oroad över att den nuvarande regeringen tycker att det är viktigare med vägar än järnvägar. Vi socialdemokrater tycker att det är lika viktigt. Därför behövs lösningar för bland annat Västra stambanan. Där har vi en moderat som försöker hindra hela utbyggnaden. Åsa Torstensson och jag har debatterat frågan tidigare.

Åsa Torstensson påstår att jag far med osanning och ägnar mig åt rykesspridning om Västsverige. Men det är Åsa Torstensson själv som har sagt att resten av landet tappade sugen när Trollhättepaketet skulle genomföras. Dessutom har statsministern också sagt det från talarstolen. Det är nog bäst att hålla sig till sanningen, Åsa Torstensson.

När det gäller näringslivet i Västsverige har både Saab i Trollhättan och Volvos ledning i Göteborg visat en stor oro över att Trollhättepaketet inte ska bli av, att det inte kommer några besked från regeringen om hur det blir och planer på sänkta nivåer.

Det finns ett stort allvar i oron för tillväxten i Västsverige. Det gäller både vägarna, järnvägarna och lösningen för Göteborg. Göteborg behöver en lösning på lång sikt. Det behövs kraftfulla satsningar. Vi behöver utveckla både västra Sverige, resten av landet och EU. Vi behöver göra det nu. Vi behöver göra planeringen när det är högkonjunktur. Det kommer inte alltid att vara högkonjunktur i landet, och därför behöver vi

satsa nu. Om Åsa Torstensson behöver fler argument för att övertyga sina borgerliga kamrater, bland annat moderaten Anders Borg, kan hon gärna återkomma till mig så ska jag ge några tips.

Anf. 65 CECILIA WIDEGREN (m):

Herr talman! Angående kopplingen till vallöften kan vi notera att väljarna valde en allians framför de tidigare tolv åren. Man hade väl inte lyckats med sina tidigare vallöften, och nu fick några andra chansen att leva upp till sina vallöften. Vi ska väl också få tolv år på oss – om det här ska mätas enligt den skala som Monica Green tycker är utgångspunkten.

Jag kan konstatera att spadtaget på E 20 togs en månad innan valet. Det är fantastiskt tajmat. Jag räknar med att ett par dagar innan nästa val är det helt lugnt, infrastrukturministern.

Jag började fundera på vad interpellationen egentligen handlar om, herr talman. Här går man upp och talar om att man egentligen borde ha gjort detta. Man hade tolv år på sig. Sedan rabblar man upp en massa argument, och därefter önskar man regeringen och ministern lycka till med att genomföra detta. Infrastrukturministern är dessutom redan överens med sina regeringskamrater när hon ska titta på de olika finansieringsmöjligheterna. Det är bara att köra på.

Jag uppfattar det här som en positiv interpellation där man ger *carte blanche* – kör på. Interpellanten själv har inte någon samarbetspartner för de olika finansieringslösningar som hon själv frågar efter i interpellationen.

Jag kan ändå bejaka detta, och jag tycker att det är intressant att följa upp vilka kreativa lösningar som kan komma fram. Det är positivt. Jag vill ändå skicka med infrastrukturministern den oro jag kan känna inför den kostnadsexplosion som finns på infrastrukturområdet. Man får lära av tidigare upphandlingar och arbeten som har gjorts inom de olika statliga verken – banverk och vägverk – där man inte fullt ut har lyckats bromsa den kostnadsutveckling som faktiskt finns i dag på infrastrukturområdet.

Vi ska bejaka alla skattepengar. Vi skickar in ungefär 30 miljarder i dag till infrastrukturområdet. Vi ska kanske granska om pengarna används på bästa möjliga sätt så att skattebetalarna verkligen fullt ut får effekt för sina pengar.

Anf. 66 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag får säga som Cecilia Widegren, nämligen att jag verkligen hoppas att Monica Green och alla i näringslivet som i dag är oroliga för att planerna inte håller väljer att samtala med näringslivet. Det har talats om att vi lade fram planer utan tillräckliga resurser, och därför ska det få effekter på de planer som riksdagen en gång antog och trodde skulle genomföras. Det kanske hade varit på sin plats om Monica Green tog det samtalet och i ärlighetens namn förklarade bakgrunden till det luftslott till plan som många i landet har trott skulle genomföras.

Det är också intressant när Monica Green i sin interpellation lyfter upp vikten av att bejaka att andra finansieringsformer kan vara aktuella. Då kanske Monica Green själv kunde beskriva om Socialdemokraterna är intresserade av andra finansieringsformer. Det skulle vara intressant att höra Monica Green beskriva Socialdemokraternas syn på möjligheten att öppna för privata samverkansformer. Jag tror att det är en del av möjligheten att göra effektiva upphandlingar och på så sätt hantera våra samlade skattemedel på ett mer effektivt sätt. Låt oss höra vad Monica Green har för syn på detta.

Vad gäller Trollhättepaketet fortsätter Monica Green att sprida en obefogad oro. Järnvägen byggs, och vägen byggs. Jag har inte fått några frågor som skulle visa på en oro – de borde ha ställts direkt till mig – för att de inte skulle byggas i linje med det som tidigare har planerats.

Anf. 67 MONICA GREEN (s):

Herr talman! *Carte blanche* – javisst! Jag vill att det ska ske en satsning på infrastrukturen i Västsverige. Jag vill ge Åsa Torstensson argument. Jag kan förstå att Åsa Torstensson behöver argumenten för att stärka dem i planeringen och när hon sedan ska vända sig till finansminister Anders Borg. Då behöver infrastrukturministern argument om hur viktigt det är att satsa på vägar och järnvägar. Hon får gärna komma med förslag på hur samarbetet med regionala näringslivet för finansiering av investeringar och järnvägar ska gå till om det kan leda till snabbare genomförande och lägre kostnader. Det är jättespännande. Om det går att hitta de förslagen är det fantastiskt bra. Då är det bara att köra på.

Hittills har näringslivet sagt att man ska ha tillbaka det man har satsat. Vi vet att aktieägare ofta vill ha vinstutdelning på det de har satsat. Hittills har näringslivet sagt att man naturligtvis ska få vinst på det man satsar. Kanske är det billigare att låna från Riksgälden.

Jag är öppen för förslag. Om ni kommer fram med sådana idéer och förslag som är snabbare och ger lägre kostnader är det bara att köra. Det behövs för både Västsverige, E 20, Västra stambanan, lösningar i Göteborg och i Borås, E 6 och naturligtvis också Trollhättepaketet. Men också resten av landet behöver satsningarna. Nu hoppas vi på lösningar.

Beskedet från Åsa Torstensson om att planeringen för Trollhättepaketet ligger fast är välkommet. Saabs ledning, Volvos ledning och fackförbunden i Västsverige är mycket oroade. De har skrivit till Maud Olofsson och till andra om sin oro. När jag träffar dem kan jag lämna det här beskedet.

Anf. 68 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är intressant att Monica Green bejaktar offentlig-privat samverkan. I Socialdemokraternas motion står något annat, nämligen att Vägverket, Banverket och VTI av regeringen har fått i uppdrag att utreda förutsättningen för offentlig-privat samverkan, OPS, vid infrastrukturprojekt. Socialdemokraterna menar att det är fel väg att gå. Kanske Monica Green borde prata med sin gruppledning om detta stora intresse för att nu gå vidare med offentlig-privat samverkan.

Västra Götalandsregionen har, precis som jag inledde med att säga, haft ett speciellt uppdrag att göra den samlade inriktningen för 2019 tillsammans med Skåneregionen och har på djupet arbetat med detta med både organisationer och kommuner. Jag hoppas verkligen att även Monica Green har varit engagerad i det, för då finns också det engagemanget som underlag från Västra Götalandsregionen.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag upprepa att det inte finns någon som har vänt sig till mig med eventuell oro vad gäller väg- eller järnvägsbyggnationen i Trollhättepaketet.

Regeringen har ett mycket gediget arbete framför sig med anledning av planeringen gentemot 2019, och vi har ett mycket bra underlag från alla regioner runt omkring i landet. Västra Götalandsregionens arbete är, som jag sade, väldigt intressant att följa eftersom man här också har visat på möjligheten med en mycket horisontell planering och att då skapa förutsättningar för både miljösmarta lösningar och bra delaktighet av både människor och företag.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:91 om illegal rovdjursjakt med snöskoter

Anf. 69 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Helena Leander har frågat Eskil Erlandsson om han avser att verka för en obligatorisk märkning av snöskotrars drivmattor. Såsom arbetsfördelningen ser ut i regeringen är det jag som ansvarar för frågor som rör snöskotrar.

Jag delar Helena Leanders uppfattning att det är helt oacceptabelt att det bedrivs hetsjakt på djur, inte bara rovdjur, i Sverige. Jag är dock inte övertygad om att märkning av snöskotrars drivmattor får de effekter man önskar. Olovlig rovdjursjakt måste beivras på annat sätt.

Frågan om obligatorisk märkning av snöskotrars drivmattor har tidigare behandlats genom bland annat ett regeringsuppdrag till Statens naturvårdsverk år 1982. År 1993 diskuterades frågan i Snöskoterutredningen. Frågan har även behandlats i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU3. Under år 2005 fick Vägverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för obligatorisk märkning av snöskotrars drivmattor.

Samtliga utredningar har avstyrkt förslaget om att införa en obligatorisk märkning av snöskotrars drivmattor. Bland skälen för detta kan anges frågan om personlig integritet och tekniska problem. Det tillverkas så gott som inga snöskotrar i Sverige, utan dessa importeras främst från USA och Kanada. Handeln med snöskotrar omfattas av EU:s princip om varors fria rörlighet. Att Sverige skulle kräva obligatorisk märkning av importerade snöskotrars drivmattor skulle sannolikt bedömas som ett otillåtet handelshinder.

Mot denna bakgrund avser jag inte att verka för att införa obligatorisk märkning av snöskotrars drivmattor.

Prot. 2007/08:23
13 november

Anf. 70 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Jag får börja med att tacka ministern för att hon svarade på frågan även om den var ställd till fel person. Jag tänkte att jaktfrågor hade med jordbruksministern att göra. Det är inte så lätt.

Jag tycker att ministern är lite snabb med att avfärda förslaget. Till att börja med ifrågasätter ministern om det skulle ha någon effekt. Man måste ändå tänka att om de anonyma bödlar som i dag utan problem kan ha ihjäl rovdjur och andra djur från skoter plötsligt skulle veta att de kan identifieras och tvingas stå upp för sitt brott borde det ha någon form av avhållande effekt.

Sedan tar ministern upp frågetecken kring integritet och risken att märkning kan utgöra ett handelshinder. Integritetsfrågan är förstås en knepig fråga. Miljöpartiet är inga vänner av att staten ska hålla koll på en vart man än går, men som alltid får man göra en avvägning.

I normalfallet är det egentligen inte något problem för den som håller sig till skoterlederna, där olika spår blandas med varandra. Den som däremot avviker från skoterleden, vilket man kan göra av fullt legitima skäl men också för att det djur man jagar inte är väluppfostrat nog att hålla sig till skoterleden, kan identifieras.

Det ingrepp som det innebär måste vägas mot vad det betyder att slippa stå handfallen när man hittar ett dött djur i snön som har blivit hetsat och sedan dödat, kanske överkört på det mest brutala sätt, genom att man då kan identifiera den som har gjort det.

Det skulle dessutom vara till hjälp för identifieringen vid andra brott, till exempel stölder av snöskotrar, plus att det kan vara till hjälp för räddningstjänsten om man måste söka efter en försvunnen skoterförare.

När det gäller frågan om handelshinder är det lyckligtvis inte så att man måste ha den här märkningen redan från början, utan det går att prägla in i efterhand. I Sverige finns en teknik för det patenterad sedan 1992, och den har även prövats i mindre skala av polisen med lyckat resultat. Dessutom förekommer märkning, om än inte obligatorisk, i såväl Kanada som Finland.

Ministern tar upp olika instanser som ställer sig negativa till förslaget men säger ingenting om dem som ställer sig positiva. Ett flertal ideella organisationer, bland annat Svenska naturskyddsföreningen, Svenska rovdjursföreningen och Sveriges Veterinärförbund, har tillskrivit regeringen om att man vill ha en sådan här märkning. Även Rikspolisstyrelsen har ställt sig positiv till det i den översyn som de har gjort av skotertrafiken.

Jag tycker därför fortfarande att det finns starka skäl att införa en obligatorisk märkning av snöskotrars drivmattor och undrar vad ministern annars tycker att vi ska göra för att motverka illegal rovdjursjakt med snöskoter.

Svar på
interpellationer

Anf. 71 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att illegal rovdjursjakt måste beivras på annat sätt. Det kan låta både svårt och enkelt, men jag tror fortfarande att mer information till allmänheten och ökad tillsyn är en bättre väg att gå för att få bukt med illegal rovdjursjakt.

Från och med år 2000 krävs förarbevis för att få framföra snöskoter, och i förarbeviset ingår en utbildning med olika moment. Bland annat lär sig eleven att visa hänsyn både till människor och till djur och natur och att ha stor respekt för miljön. Det ingår som ett moment i förarbeviset.

Jag tror inte att märkning av drivmattor löser alla problem. De som verkligen vill bedriva olaglig rovdjursjakt eller köra vilt i våra svenska fjäll kan fortsätta att göra det trots märkning av drivmattor. Det är kanske snarare det som är problemet. Bara genom att helt enkelt sätta en granruska eller ett liknande föremål efter skotern undanröjer man de spår som skulle identifiera föraren.

Mot denna bakgrund anser jag inte att de positiva effekterna av att införa märkningskrav på alla snöskotrar i Sverige står i proportion till de effekter som vi skulle få ut av åtgärden.

Detta har också diskuterats med anledning av Finlands intresse för märkning av snöskotrars drivmattor. Jag kollade den finska utredningen, och man hänvisar rent tekniskt till att en märkning av snöskotrars drivmattor är genomförbar men att den inte påverkar användningen av snöskotrar. Det största problemet med märkningen är att märkena har en ganska svag läsbarhet.

För att drivmattorna ska kunna lämna avtryck krävs det optimal väderlek, och det kanske vi inte har så ofta i Sverige. De optimala förhållandena kräver att det är plus 2 grader, att det ligger 2 centimeter nysnö och att snöskotern körs i krypfart. Vi kan båda konstatera att det inte är så många tjuvjägare som kryper fram med snöskotern. De tillfällen då alla dessa villkor uppfylls är ganska få, och den som medvetet är ute på den här typen av rovdjursjakt undviker naturligtvis att lämna spår efter sig.

Finland valde att inte gå vidare med märkning av skotermattorna av den anledningen att det var så dåliga resultat för märkenas läsbarhet. Man valde även där, precis som jag sade inledningsvis, att gå vidare med betydligt bättre information, utbildning och vägledande tillsyn.

Anf. 72 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Visst finns det alltid människor som på olika sätt försöker kringgå lagar. Men det har inte inneburit att vi har avskaffat alla lagar utan snarare att vi försöker hålla jämna steg. Den som sätter en granruska därbak kan naturligtvis sopa igen spåren efter sig, men om man då åker runt med en granruska bakpå skotern blir det en väldigt tydlig signal om att man är ute på olagligheter.

Visst kan det vara så att de optimala förhållandena för spårning inte alltid förekommer när tjuvjägarna är ute och åker. Men det kanske inte alltid är nödvändigt med optimala förhållanden för att man ska kunna se åtminstone något. Ofta äger ju jakten rum över väldigt långa sträckor, och någonstans på den sträckan kanske det ändå kan vara bra förhållanden, så att man kan hitta spår.

Trots allt, även om vi kanske inte kommer att kunna lösa hela problemet, ser jag att detta skulle kunna vara en pusselbit som skulle kunna göra det betydligt svårare att bedriva tjuvjakt från skoter som man gör nu. Sedan är det klart att vi ska fortsätta med information och tillsyn och sådant, men det har uppenbarligen inte räckt hittills. Varför inte pröva den här metoden?

Anf. 73 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag vill bara bekräfta att jag har precis samma uppfattning som interpellanten Helena Leander om att det inte är acceptabelt med hetsjakt på djur på det sätt som interpellanten beskriver. Men att vidta åtgärder som inte når den effekt som interpellanten är ute efter leder ingenstans när det gäller att minska hetsjakten med snöskoter.

Förutom i de tidigare utredningar som jag hänvisade till har frågan diskuterats med Naturvårdsverket, och Naturvårdsverket tycker inte heller att det finns någon anledning att göra egna tester i Sverige för att se om man skulle kunna nå något annat resultat än man gjorde i Finland. Man hänvisar till att det finska resultatet uppfyller kraven på underlag i den här frågan på ett riktigt sätt.

Jag hänvisar återigen till utredningarna, som egentligen avstyrker att man går vidare med den här typen av märkning. Man ska ytterligare lägga fokus på information till allmänheten, hålla alla ögon och öron öppna och öka tillsynen så att vi på det sättet kan få bukt med den illegala rovdjursjakten.

Anf. 74 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Polisen har redan provat detta och har ett tjugotal skotrar som är märkta på det här sättet. Egentligen krävs ingen ny och omfattande teknikutprovning, utan den är i princip redan gjord. Det underlättar ju hanteringen av frågan. Och även om det inte kommer att lösa hela problemet har jag svårt att tro att det inte skulle vara en försvårande omständighet för dem som ger sig ut på illegal jakt att de måste leta upp dåliga snöförhållanden och ha en granruska därbak. Det är klart att det försvårar den illegala jakten om det inte bara är att åka ut och skjuta som man gör nu.

Visst behöver vi information och tillsyn. Man kan arbeta med det parallellt. Men jag skulle vilja veta: Vad kan vi se fram emot för åtgärder på det området, när det som vi diskuterar nu inte är aktuellt att pröva?

Anf. 75 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Tekniken är naturligtvis möjlig, men jag tycker inte att det är rimligt att införa en åtgärd som bara identifierar människor som sköter sig i sin snöskoterkörning och fullständigt missar de kriminella som Helena Leander är ute efter. Då skjuter vi över målet och missar det goda med förslaget om märkning av snöskotrarnas drivmattor. Det är därför jag återigen hänvisar till de tidigare utredningarna, som har visat att vi inte löser detta och kanske inte ens kommer att kunna identifiera de kriminella på det här sättet eftersom det är så lätt att avidentifiera de märken som blir kvar i snön. Därför kommer jag inte att verka för att införa obligatorisk märkning.

Men när vi nu har uppmärksammat detta oacceptabla är det en viktig del att vi också lär de personer som ska ta förarbevis för snöskoter att visa hänsyn till djur, människor och natur och att man har stor respekt för miljön där man far fram. I dagsläget är detta den tydligaste och viktigaste åtgärden.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:95 om infrastrukturinvesteringar

Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Irene Oskarsson har frågat mig vad jag ämnar göra för att möjliggöra att ombyggnaden av riksväg 31 kan fortskrida enligt de planer som finns för att vara slutförd 2009.

Som Irene Oskarsson mycket riktigt påpekar i sin interpellation pågår nu ett arbete med att revidera de nu gällande väg- och banhållningsplanerna för 2004–2015. Revideringen genomförs med anledning av att det fanns brister i de planer som den tidigare regeringen fastställt. Bristerna gäller främst tidsplaner och kostnadsberäkningar för olika projekt. Remissbehandlade förslag överlämnades till regeringen under sommaren. I det remissbehandlade förslaget till ny väghållningsplan har ingen förändring skett vad gäller riksväg 31 och 33 förbi Tenhult. Jag är dock medveten om att Vägverket i det sammanhang som du nämner fört fram som sin åsikt att det egentligen inte finns resurser för att finansiera det aktuella objektet.

På tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008 har regeringen föreslagit en ökning av Vägverkets verksamhetsanslag med 7 miljarder kronor för innevarande år, med syftet att amortera befintliga lån. Genom denna amortering frigörs medel inom anslaget som tidigare var avsedda för räntor och amorteringar. Regeringens bedömning är att anslagsposten Investeringar i nationell plan därmed kan tillföras 385 miljoner kronor från 2008. Från 2009 tillkommer ytterligare 50 miljoner för investeringar i nationell plan.

Mot bakgrund av bland annat regeringens förslag om extra medel till investeringar i vägar gav regeringen i oktober 2007 i uppdrag åt Banverket och Vägverket att komplettera de redovisningar som inkom till regeringen i juni 2007 av uppdraget att lämna förslag till reviderade nationella väg- och banhållningsplaner.

Denna komplettering inkom helt nyligen till regeringen. Vägverket föreslår i sin redovisning att tillskottet till investeringar bland annat används för att finansiera riksväg 31 och 33 förbi Tenhult, dock med några års eftersläpning i förhållande till nu gällande väghållningsplan.

Förslagen bereds för närvarande och regeringen har för avsikt att senare under 2007 fastställa reviderade väg- och banhållningsplaner för 2004–2015.

Anf. 77 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Tack, infrastrukturministern, för svaret!

Jag skulle vilja redogöra för lite historia. Det här kan synas vara en liten detalj i den stora infrastrukturen i Sverige, men det är något som jag har fått med mig, och det är inte så konstigt, för processen har pågått lika många år som jag är gammal. Den började i mitten av 1960-talet.

År 1993 hade processen äntligen kommit så långt – och detta ska inte vår nuvarande regering lastas för – att man fann en lokaliseringsplan. 1998 fastställdes och upprättades en arbetsplan och 2001 beslutade den dåvarande regeringen om att vägen skulle byggas. Men det faktiska arbetet skulle inte komma i gång 2001. 2006 upphandlade Vägverket, och vi var nog rätt många i Jönköpings län som sade: Äntligen!

Vi trodde att nu skulle en av de mest flaskhalsiga företeelserna i länet rättas till. Men Vägverkets upphandling överklagades i april i år, och länsrätten beslutade att upphandlingen var tvungen att göras om.

Väg 31 är en nationell stamväg. Den har en oerhörd betydelse för Jönköpings län, för regionen österut och inte minst när det gäller det arbete som nu pågår med Birgerssons utredning om kombiterminaler bland annat. Den ska vara vägen mellan noderna, skulle man kunna säga, Nässjö och Jönköping för att knyta samman väg och järnväg.

Genom den process som har pågått har Vägverket också konstaterat att man har kunnat göra två-plus-ett-lösningar och hantera det här på ett annat sätt och göra mer väg. Vi skulle äntligen bli klara i vår region med den felande länken.

Men nu när Vägverket självt inte har hanterat frågan på ett korrekt sätt utan måste göra om sin upphandling har man kommit fram till att det inte blir någon väg nu. Det är den oerhörda oro som vi känner. Då blir frågan: Blir vår region lidande igen – så kan man säga, om man vill använda det begreppet – därför att Vägverket självt inte har hanterat frågan på ett korrekt sätt? Hur ser infrastrukturministern på detta? Och hur ser ministern på det förhållande att Vägverket egentligen skulle ha gått på högvarv i fråga om denna väg och varit i full gång med den i dag? Därmed hade de inte kunnat säga: Nej, nu gör vi den inte.

Anf. 78 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Jag anmälde mig till den här debatten, där Irene Oskars-son har ställt en interpellation, för att det är en otroligt viktig sträcka väg. Jag blev lite snopen när jag såg att ministern i sitt svar säger att Vägverket liksom inte har några pengar.

Nu har Irene Oskarsson redogjort för historiken. Det är faktiskt den här upphandlingen, som har överklagats, som har gjort att det har skjutits upp. Och det gjordes i sista stund. Kommunalrådet i Nässjö hade till och med fått en förfrågan om att hjälpa till och sätta spaden i jorden, så det var i absolut sista stund det här stoppades.

Det är resurser som ökar, skriver ministern här. Att betala av och amortera av på lån frigör resurser. Det här är väl ändå inte så mycket pengar att de ens täcker den kostnadsökning som sker inom vägområdet. Finns det verkligen en möjlighet att göra några extra satsningar eller att komma ifatt med de satsningar som behöver göras med de pengarna, 385 miljoner plus 50 miljoner 2009?

Amortera av lån är ett sätt. Vi har i vår budgetmotion föreslagit ett annat, och det är att man lyfter ut Norra länken. Genom att lyfta ut den får Vägverket betydligt bättre möjligheter att åtgärda såväl vägunderhåll som nyinvesteringar i hela landet, i enlighet med den nationella vägplanen. Lånet för Norra länken ska inte upphöra att komma till stånd, utan det lånet tas genom Riksgälden.

Det har diskuterats andra lån och andra privata investeringar i vägar. Jag tycker att det är otroligt olyckligt om vi ska börja lägga ut gemensam infrastruktur på privat ägande. Däremot kan man låta Norra länken lyftas ut ur vägplanen, låta Riksgälden ordna ett lån till detta och på så sätt få mer pengar och kunna fullfölja de här planerna.

Jag tycker också, som Irene Oskarsson har sagt, att det är mycket olyckligt om denna väg inte kommer till stånd, efter så mycket diskutering och eftersom den har ingått i planerna.

Jag vill höra om ministrarnas syn på det här. Kan detta vara en möjlighet för att få fram dessa vägbyggen och komma ifatt med vägplaneringen som ändå behövs?

Anf. 79 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Herr talman! Det kändes angeläget att gå upp när jag hörde Helene Petersson beklaga situationen.

Den redovisning som statsrådet gjorde här är intressant. Men jag blir frustrerad när man står inför fullbordat faktum. Delvis var det upphandlingen när det gäller den här saken som gjorde att det blev ett snabbt stopp. Men samtidigt kämpade vi otroligt mycket med de planer från den socialdemokratiska regeringen som låg till grund för detta och som innehöll så mycket luft.

Jag hoppas verkligen att statsrådet tillsammans med oss i trafikutskottet – jag vet att vi har en jättebra dialog – försöker finna alla möjliga medel så att vi ska kunna återta det förtroende som en svensk infrastruktur förtjänar. Den behandling som den har haft genom åren är inte värdig, enligt mitt sätt att se.

Då kommer man i opposition, som nu socialdemokrater och Helene Petersson befinner sig i, och agerar helt plötsligt som att det nu måste vidtas åtgärder. Det handlar om många års försyndelser, som vi står inför. Det var anledningen till att jag gick upp i den här debatten.

Jag vill ändå uttrycka från trafikutskottets sida att vi gör det vi kan för att återupprätta förtroendet. Den tidigare regeringen har sänkt infrastrukturens betydelse och förtroendet för den i landet. Jag skulle ändå vilja vända mig till statsrådet och ställa frågan: På vilket sätt tror statsrådet att vi kan återuppbygga ett missbrukat förtroende som har varit genom många år på infrastrukturens område?

Anf. 80 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Tack för frågorna som har med infrastruktur att göra. Vi har haft en debatt tidigare, och det är naturligtvis här och nu vi ska ha en livfull debatt om infrastruktur och infrastruktursatsningar eftersom vi har ett pågående arbete vad gäller inriktningen fram till 2019.

Jag förstår också den frustration som Irene Oskarsson och även Helene Petersson uttrycker vad det gäller väg 31 och 33 som ni har levt med under så många år. Jag har motsvarande erfarenheter. Men till saken hör ju att upphandlingen överklagades av en annan entreprenör. Det är av den anledningen som den uppkomna situationen får effekter. Det sker en förskjutning när det gäller planen för just de här två vägarna, eftersom en ny upphandling tar tid. Här ligger alltså en förklaring i den uppkomna situationen. Det är av den anledningen som det blir några års eftersläpning i fråga om den här investeringen som jag förstår att ni alla väntar på.

Sedan gäller det Helene Peterssons och kanske också Jan-Evert Rådströms funderingar om att upprätta förtroende och hållbara planer. Det är naturligtvis, tror jag, avgörande. Något som alla regioner angav i den hearing som Näringsdepartementet hade för tre veckor sedan med anledning av inriktningsmålen fram till 2019 var: Vi måste kunna lita på staten och statens åtaganden. Eftersom man utifrån ett kommunalt perspektiv ofta har andra planeringar som berör samhällsplanering och bostadsområden måste det garanteras att också statens planering faktiskt går enligt de planer som är lagda. Det är naturligtvis en del av det arbete som vi håller på med nu just för att skapa ett bättre förtroende så att staten blir en samverkanspart på ett tydligare sätt i de här planerna.

Och en del av uppdraget, som vi också gör, är att titta på alternativa finansieringar och finansieringsformer.

Precis som jag har beskrivit är det ganska många svarta hål som kräver miljarder samtidigt som det är tryck på nyinvesteringar på både väg- och järnvägssidan i vissa områden. Vi har också utmaningar från framför allt Sårbarhetsutredningen när det gäller att göra bättre riskanalyser på både underhålls- och nyinvesteringssidan så att vi minimerar eventuella problem med framtida investeringar på grund av ändrad karaktär på klimatet och tryck på infrastrukturen.

Anf. 81 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Jag väljer att välvilligt tolka det ministern säger och konstaterar att när upphandlingen väl är gjord sätter Vägverket i gång med det som har vållat så mycket sorger och bekymmer.

Det är viktigt att stämma in i det som infrastrukturministern nu säger, nämligen: Bevara oss från för många sådana här resor framöver. Det är bättre med tydlighet och en konklusion av vilka resurser vi har att använda, och var de gör bäst nytta. Ingen av oss som vill driva de här frågorna är betjänta av att vi inte blir mycket tydligare än den tidigare regeringen med vilka resurser som finns och hur de ska användas.

Att vi får se andra aktörer på banan är något som kan börja gälla även i våra sammanhang i Jönköpings län. Där tror jag att det finns rätt mycket engagemang för de här frågorna från de företag i region och land som är betjänta av att vi har en god infrastruktur och en god kommunikation mellan väg och järnväg.

Jag hoppas att vi kan få se en fortsättning på det. Då är den här vägen borta från agendan eftersom den har kommit i gång och kan vara en del i processen.

Jag hoppas också att det blir som infrastrukturministern säger och att vi kan få realismen att fungera så att vi slipper se det vi har sett under senare år, nämligen att siffrorna finns där men de blir mer och mer ihålliga eftersom de inte har räknats upp eller eftersom man inte har visat vad de räcker till. Det är glädjande att höra att vi nu har en regering som kommer att jobba på ett annat sätt, nämligen i realismens tecken.

Anf. 82 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Infrastrukturen är ju otroligt viktig. Det är viktigt att vi får loss pengar till de flaskhalsar som behöver underhållas men också till nya byggen.

Ministern säger att man ska titta på nya finansieringssätt. Här har vi ett tydligt alternativ till finansiering där man kan lyfta ut Norra länken.

En annan sak när det gäller väg 31 är att upphandlingen blev uppskjuten. Om den saken är löst nu och det ska till en ny upphandling är det viktigt att den inte förskjuts. Då finns det ju risk för att det blir en ny miljöprövning. Jag tycker att infrastrukturministern ska ta med sig det när man tittar på planerna i diskussionerna med Vägverket. Det är ju onödigt att dra i gång ytterligare en process när det hade kommit så långt att det just var dags att sätta spaden i jorden.

Infrastruktur är viktigt, som sagt. Jag tror att vi är överens om att mycket pengar behövs till detta. Man behöver satsa på olika saker. Finansiering finns det, som sagt, olika alternativ för. Ta med vårt förslag och fundera över det.

Anf. 83 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Herr talman! Det känns märkligt att höra en socialdemokrat säga att man har finansieringsförslag för olika infrastrukturprojekt. Det är ju precis det som vår infrastrukturminister har redovisat tidigare. På grund av luft i systemet måste man revidera de planer som gäller. Det fanns inte ekonomisk täckning.

Oppositionspolitiken är väl enkel. Det är bara att gå tillbaka i historien och konstatera att förtroendet för socialdemokratisk infrastruktur är allt annat än gott.

Infrastrukturministern säger att man måste kunna lita på staten. Jag är glad att ministern säger det. Jag hoppas verkligen att det i alla lägen kommer att vara ledstjärnan att man har förtroende för att den politik som förs och de förslag som läggs fram är det som har ekonomisk bäring så att vi inte än en gång får uppleva en planeringsperiod som inte håller vad den säger. Jag ser verkligen fram emot det.

Men det handlar inte bara om förtroendet för staten och förtroendet för att vi har medel utan också om det som statsrådet säger, nämligen att vi ska se till att infrastrukturen klarar framtida klimatförändringar och att vi har med den riskbedömning som det kräver. Jag ser med tillförsikt fram emot den framtida infrastrukturpropositionen och på detta projekt med en ansvarsfull politik.

Anf. 84 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag börjar där Jan-Evert Rådström slutade. Jag anser att det avgörande för alla parter som är i starkt behov av effektiv och säker infrastruktur är att det är realistiska planer och att vi har tilltro till

varandra på olika nivåer. Annars kan vi inte möta de snabba förändringarna i den globala konkurrens som framför allt våra arbetsplatser befinner sig i. Jag tror att vi måste ha realistiska planer så att var och en vet vilket ansvar man har.

När det gäller riksväg 31 och 33 skickade jag ett uppdrag till Vägverket och Banverket om en revidering av befintliga planer. I det svar som Vägverket skickade in i det första skedet lyfte man inte ut objektet ur den reviderade planen. Upphandlingen var avslutad och kontrakt hade skrivits. Detta överklagades av en annan entreprenör.

I budgetförslaget för 2008 läggs det nya resurser. I den revidering som vi då får tillbaka är det en förskjutning i tidsplanen för riksväg 31 och 33. Det ligger i revideringen. Jag kan inte tolka tidsförskjutningen på något annat sätt än att den har samband med att en ny upphandling alltid tar tid. Därav den eftersläpning som gör att interpellanten har uttryckt frustration över att det inte byggs enligt tidigare plan.

Anf. 85 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! Tack än en gång, infrastrukturministern, för svaret. Att upphandling tar tid och skjuter tid framför sig var vad jag ville höra, så att det inte är totalt borta som det var tidigare.

Det är oerhört intressant att höra Helene Petersson nu hitta resurser till både denna och andra vägar och till annan infrastruktur. Vi har inte sett dem i Jönköpings län tidigare i alla fall.

Jag önskar att jag får vara med och jobba för att det som vi härifrån säger framgent också ska vara realiserbart. Med det som infrastrukturministern har sagt i dag känner jag en stor tillförsikt när det gäller att få vara med i det arbetet.

Anf. 86 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Debatten om infrastruktur och de olika vägarna och frustrationen kring att vägar och järnvägar inte byggs enligt angiven plan tar jag också till intäkt för att vi nu har infrastrukturdebatten på högkant. Vi visar också på ett stort engagemang runt omkring i landet och på vikten av att vi har en bra infrastruktur för att skapa både förutsättningar för nya jobb och för ett bra företagarklimat i alla delar av landet. Inte desto mindre tänker jag upprepa att när det gäller den revidering som vi i dag diskuterar har jag fått svar från Vägverket, men även från Banverket, om stora svarta hål och att det inte finns resurser att fullfölja de planer som många i andra delar av landet har haft tilltro till skulle kunna ske enligt de planer som riksdagen tidigare har angett. Så är icke fallet.

Därför tycker jag att den diskussion som Jan-Evert Rådström tog upp är så viktig, nämligen om vikten av att vi har realistiska planer och att det också finns resurser med i de planer som riksdagen fastställer så att man kan genomföra dem i linje med vad som är fastställt så att andra parter och aktörer i fråga om insatserna kring infrastruktur också vet att staten står fast vid sina åtaganden. Det tror jag är avgörande för att vi ska säkra både jobben och företagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2007/08:108 om regelverket för så kallade fyrhjulingar

Anf. 87 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Katarina Köhler har frågat mig vad jag avser att göra för att göra regelverket för terrängfordon tydligare.

I år har tio personer omkommit i olyckor med fyrhjulingar. Fem av dessa har skett på väg och fem på annan plats, och i fyra av fallen var fyrhjulingen registrerad som motorcykel. Det stämmer som Katarina Köhler framhåller att det i Vägverkets olycksstatistik i dag inte helt går att urskilja fyrhjulingar. Någon uppskattning av det totala antalet olyckor med fyrhjulingar kan därför inte presenteras.

En fyrhjuling kan vara klassificerad som terrängskoter, traktor, motorcykel eller moped beroende på dess motorstyrka och användningsområde. Alla dessa typer av fyrhjulingar ska vara registrerade och ha en registreringsskylt. Undantaget är om fordonet uteslutande används inom inhägnat område. Vägverket planerar att tillsammans med berörda aktörer kartlägga problematiken och ta fram tänkbara åtgärder för att motverka olycksutvecklingen. Verket avser också att försöka urskilja fyrhjulingarna i de olika fordonskategorierna för att i framtiden enklare kunna följa förändringar.

I den pågående körkortsutredningen bereds också vissa klargöranden vad gäller förarbehörigheterna enligt det körkortsdirektiv som EU-parlamentet och rådet antog i december förra året. Där hanteras dagens fyrhjulinga motorcyklar ur körkortssynpunkt som lätta personbilar, B 1 eller som personbilar, B. Fyrhjulinga mopeder behandlas däremot som mopeder i övrigt.

Slutligen avser jag som ett led i nollvisionsöversynen att vidta åtgärder för att förtydliga och skärpa reglerna runt fyrhjulingar, bland annat genom att dela upp fordonsslaget terrängskoter i fordonskategorierna snöskoter och terränghjuling och att separera förarbehörigheterna för dessa två fordonsslag men även se över behörighetskraven avseende mopeder, inklusive fyrhjulinga sådana.

Anf. 88 KATARINA KÖHLER (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret som jag har fått. Det gläder mig att ministern också ser problemen och är orolig. Men jag skulle ändå vilja ha ett lite utförligare svar, även om jag förstår att det inte är alldeles enkelt.

Som ministern också lyfte fram kan fyrhjulingar vara fyra olika fordon med fyra olika regelverk. En fyrhjuling kan till exempel vara en terrängskoter som får köras på enskild väg men som får köras i högst 20 kilometer i timmen. Föraren ska ha körkort för bil eller traktor som är utfärdat före år 2000, eller också ska föraren ha fyllt 16 år och ha förarbevis för terrängskoter. Man rekommenderar hjälm vid körning av terrängskoter. Detta är enligt Vägverkets regelverk.

Men en fyrhjuling kan också vara en maskin som är registrerad som motorcykel. Vi vet att man som motorcykelförare ska ha ett så kallat B-körkort eller ett speciellt körkort för mc. Det är också lag på att använda hjälm. Denna fyrhjuling får köras på väg.

En fyrhjuling kan också vara en traktor. Då får den köras på väg endast av den som har körkort eller traktorkort, om inte körningen avser kortare sträckor mellan två arbetsplatser.

Till sist kan en fyrhjuling vara en moped klass 1. Föraren ska vara 15 år och ha förarbevis, traktorkort eller körkort.

Detta är en hel del. Eller hur, ministern? Jag har nu lärt mig och förstått att dessa fordon är rätt lika varandra, utom den skogsmaskin som ofta används för småbruk i skogen.

Det är bara fordon som är klassade som mc som kräver kontrollbesiktning. I övrigt ska de vara registrerade, som ministern också talade om. Detta är naturligtvis en röra, och det är jätteviktigt att vi bringar reda i detta eftersom det inte känns bra att människoliv ska gå till spillo kanske därför att regelverket är för rörigt och att det är för enkelt att använda dessa maskiner.

Jag vet också att man kan importera sådana fordon i paket och montera ihop dem själv. Eftersom de kanske inte behöver kontrollbesiktigas måste risken finnas att man sätter ihop dem fel, att de blir trafikfarliga och kanske rentav är orsaken till olyckor.

Jag skulle vilja att ministern lite mer detaljerat redogör för vad hon ska göra för att antalet olyckor ska minska i framtiden. Vilka utbildningsinsatser och informationsinsatser måste till för att stävja det användande som kanske inte alltid sker enligt reglerna? Detta vill jag gärna veta.

Anf. 89 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag håller med om den beskrivning som interpellanten har gjort av framför allt den allvarliga situationen med en ökning av antalet omkomna. Framför allt under sommaren och hösten har det kommit upp en diskussion som jag tycker är bra.

Interpellanten efterfrågade ytterligare saker än det som jag har sagt och kom in på behovet av utbildning. Det är av den anledningen som jag talar om vikten av att separera förarbehörigheterna. Men i efterdyningarna av de olyckor som har skett med terrängskotrar på grund av att förarna inte har utbildning för dem eller inte har förstått vidden av att det är ett annat fordon än traktor eller bil som de för fram, avser man att särskilja skoter och terränghjuling och dela upp dem i två olika fordonskategorier men också separera förarbehörigheten för dessa fordonslag så att det blir tydligare att det handlar om två olika fordonskategorier.

Redan nu har Vägverket, som jag också sagt, initierat ett antal åtgärder för att även samla branschföreträdare och andra som har ett engagemang kring fyrhjulingar. Det som Vägverket kallar för OLA – objektiva fakta, lösningar och avsikter – tänker man arrangera tillsammans med olika aktörer för att då också kunna kartlägga problematiken och ta fram åtgärder i syfte att motverka den här olycksutvecklingen.

När det gäller att kartlägga problematiken och att ha som ambition att motverka olycksutvecklingen räknar jag med att man i det underlaget kommer med förslag om ändringar i regelverket – detta som en del i det arbete som Vägverket tagit initiativ till.

Från registreringssynpunkt försöker Vägverket nu hitta sätt att urskilja fyrhjulingarna från de olika fordonskategorierna så att man enklare kan följa förändringarna och om förändringarna får någon effekt.

Anf. 90 KATARINA KÖHLER (s):

Fru talman! Ja, detta är inte alldeles enkelt. Jag ska bara ta ytterligare ett par exempel på vad som händer kring de här terrängfordonen, de här fyrhjulingarna, och återkomma till ministern med min fråga.

Jag kommer från Västerbotten. Där har vi haft flera olyckor med sådana här fordon. Vi vet nu att fyrhjulingar har varit inblandade. Men i tidningen kan det stå att det varit en mc-olycka, en olycka med en bil och en mc inblandade. Eller också kan det stå att en motorcykel varit inblandad i en olycka. Men i själva verket har det handlat om fyrhjulingar.

Jag har läst hundratals annonser om fyrhjulingen. Bland annat står det att den kan vara en perfekt och bra hjälpreda i skogen, vid röjning – alltså för jord- och skogsbruk i liten skala.

När reglerna är så konstiga är det inte lätt att veta vad det är för ett fordon man sätter sig på ute i skogen. Därför har flera av de här olyckorna, efter vad jag förstår, handlat om att maskinen välvt och att man fått den över sig därför att den lastats för mycket eller lastats felaktigt. Eller också har kanske en kärra hängt på som varit felaktig i förhållande till fordonets vikt etcetera. Det är det ena.

Det andra är att det i annons- och reklamvärlden finns väldigt många annonser där man riktar sig till familjen. Man hänvisar till det fantastiska friluftslivet. Det står att man kan ta med sig barnen och komma ut i terrängen och i skogen med hjälp av de här maskinerna.

Men det skrämmer när man ser hur olyckorna hittills varit och vilka fordon som varit inblandade. Det är av yttersta vikt att vi får ordning på detta och att det finns ett regelverk som det går att tolka just för att människor inte ska behöva fara illa.

Om skadesiffrorna vet vi ännu mindre; det är som det är i det avseendet.

Det handlar alltså även om turismen och om upplevelsesektorn liksom om jord- och skogsbruket där dessa maskiner säkert är jättebra om de används rätt. Dessutom gäller det att ha rätt maskin. Men det är alldeles för många som i dag kan använda de här fordonen och som dessutom kan för lite om dem. Därför är det jätteviktigt att vi får ordning på detta.

Jag vill veta om ministern kan säga vilka de berörda parter är som Vägverket pratar om och vad ministern menar med att man avser att försöka urskilja de här olika fordonskategorierna.

Anf. 91 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Naturligtvis är utbildning A och O. Jag tror att jag har svarat på frågan om de ambitioner som fortsatt och ständigt måste finnas med i arbetet med förarutbildning med tanke på föraren och förarens attityder – detta för att ha en relation till vad det är för fordon som man använder sig av.

Sedan är det också så att jag som förare naturligtvis måste ha med mig väldigt mycket av det traditionella förhållningssättet: att köra nykter, att ha hastigheten under kontroll och att i det här sammanhanget använda hjälm. Det måste också påpekas eftersom sådant är en del av olycksstatistiken, liksom andra faktorer är.

Som ett komplement till det jag sade om Vägverkets aktiviteter för att samla olika aktörer kan jag nämna en annan aktör som tar sig an utbildningsfrågan. I tidningen Land förra veckan tog man upp just problematiken med fyrhjulingar. Från LRF:s sida tänker man anordna ett seminarium med fyrhjulingsbranschen, polisen, Vägverket och skolor – utbildare – just för att samlat ta tag i den situation som man från den sidan upplever. Det tycker jag är ett tydligt initiativ från en av aktörerna som alltså tar situationen på allvar parallellt med att staten, Vägverket, har ett motsvarande arbete på gång.

Anf. 92 KATARINA KÖHLER (s):

Fru talman! Jag har inte så mycket mer att säga utöver att jag hoppas att vi snabbt kan få bukt med problemet, att vi kan få ned olycksfallssiffrorna när det gäller de här maskinerna och att vi så snart som möjligt har ett regelverk som det är enkelt att tolka, tyda, och som gör det säkrare att använda de här fordonen.

Anf. 93 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Avslutningsvis vill jag tacka Katarina Köhler för interpellationen. Jag tror att det är viktigt vi också är en av aktörerna när det gäller att föra en diskussion och att ha en debatt om den här problematiken. Det handlar faktiskt också om människors attityder när vi talar om fyrhjulingar liksom det gör när det gäller andra fordon. Bara det faktum att vår debatt lyfter fram situationen tror jag är viktigt. Men jag tror inte att jag kan säga att det sker några snabba förändringar.

Återigen: Det handlar i grunden också om förändringar av det mänskliga beteendet. Vi ska även ha med oss att det i dagsläget är kanske 5 000 nyregistrerade fyrhjulingar varje år, så det blir 5 000 nya fordonsägare som varje år är ute i trafiken och i terrängen. Också dessa gäller det att nå med kunskap och utbildning.

Jag tror alltså att det är viktigt att det fortsatt förs en diskussion och att olika aktörer, precis som LRF visat, tar sin del av ansvaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2007/08:72 om samhällets krishanteringsförmåga

Anf. 94 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att behålla den viktiga kompetensen i Sverige att hantera farliga ämnen i krissituationer.

Regeringen avser att i en proposition till riksdagen under våren 2008 lämna en närmare redovisning av åtgärder inom politikområdet samhällets krisberedskap. Detta gäller bland annat åtgärder som syftar till att stärka den tvärssektoriella samordningen på CBRN-området. I detta förslag inkluderas även en förstärkt och ändamålsenlig samordning av utbildning och övning för farliga ämnen.

En fungerande utbildnings- och övningsverksamhet är en förutsättning för att upprätthålla en god förmåga och en hög kvalitet i den operativa krishanteringen. Staten bör därmed ta ett ansvar för att säkerställa tillgänglighet, kvalitet och kostnadseffektivitet för den utbildningsverksamhet som behövs inom politikområdet samhällets krisberedskap. Kompetensen och förmågan att hantera händelser med farliga ämnen är i dag god. Förmågan kan dock utvecklas och bli ännu bättre, kanske främst avseende avsiktliga händelser.

Utredningsbetänkandet *Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser* (SOU 2007:31), på vilket interpellanten har kritiska synpunkter, har remitterats. Under remissen, som avslutades den 8 september, har drygt 200 olika instanser inkommit med synpunkter. Beredningen av dessa remissvar pågår nu i Regeringskansliet. När beredningen är avslutad kommer regeringen – på grundval av utredarens överväganden och remissinstansernas synpunkter – att ta ställning till förslagen.

Anf. 95 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack så mycket för svaret! Alltid redo – jag hoppas att försvarsministern inte är redo att lägga ned räddningsskolorna i Sverige. Vi behöver mer kunskap, inte mindre, i framtiden. Och vi behöver möta framtiden med flera chanser. Vi behöver lära oss hela livet. Vi behöver utvecklas och vi behöver vidareutveckla oss i våra yrken.

Vi socialdemokrater förutsätter att utredningen *Alltid redo!* läggs åt sidan och att alla fyra räddningsskolorna kommer att få finnas kvar med sina unika kompetenser. Dessutom finns det politisk enighet om det. Eftersom andra har anmält sig till debatten får vi det säkert vidimerat. Också från Västsverige finns det politisk enighet om att räddningskåren i Skövde måste finnas kvar.

Vi tycker att det är tråkigt att den är nedläggningshotad. Jag hoppas att ministern har möjlighet att komma till Skövde. Jag skulle gärna välkomna försvarsministern till att få se den unika skola som finns i Skövde.

Skövdes övningsfält är det största och mest utvecklade i Europa. Skövdes räddningsskola har ett mycket gott samarbete med kemiindustrin på västkusten men också med kemiindustrin i Europa och har på det sättet ett stort internationellt engagemang.

Företagen på västkusten har gjort investeringar i övningsanläggningar på skolan i Skövde. Och Räddningsverkets sakavdelning är mycket noga med att se till att kompetensen bevaras och utvecklas i Skövde.

Skolan har stor kapacitet och bra metodik, och man samarbetar med övriga högskolor, till exempel högskolan i Skövde men också i Jönköping och med Chalmers och KTH. Skolan samarbetar i Skövde med garnisonen, med markstridsskolan, med polisen och med ambulans och andra aktörer i närheten av Skövde. Dessutom har lärare på Skövde skola författat alla läroböcker som finns om farliga ämnen.

Skolan är miljöcertifierad och har varit det i sju år. Man ser till att ammoniak tvättas ren och kan återanvändas. Skövde har utvecklat en mycket bra kompetens när det gäller att minska miljöpåverkan. Dessutom finns det förstås ett starkt engagemang både bland lärare och hos teknisk personal.

Skolan har också ett brandlaboratorium och en kemisal där man praktiskt kan utföra övningsmomenten. Det finns ett särskilt industriområde, där man praktiskt i full skala kan pröva kemikalier och få den rätta känslan för hur man hanterar farliga ämnen, rökdykarsimulator finns än så länge endast i Skövde och så vidare. Jag skulle kunna göra listan om hur fantastiskt bra Skövdes räddningsskola är hur lång som helst.

Därför är man i dag både förvånad och lite orolig när en utredning har kommit fram till att räddningsskolan i Skövde ska läggas ned, särskilt med tanke på att utredaren inte ens har besökt den. Jag välkomnar försvarsministern dit.

Anf. 96 CECILIA WIDEGREN (m):

Fru talman! Tack, interpellanten, för interpellationen!

Anledningen till att vi står här är att vi alla bejakar den utveckling som måste ske för att stärka samhället vid katastrofer och krissituationer. Jag skulle vilja understryka att anledningen till att jag står här är att jag tycker att det finns brister i vad den statliga utredaren har kommit fram till. Jag tycker inte att han har varit sjyst i upplägget eftersom han inte talat om alla de fördelar som finns med olika enheter. Jag tycker däremot att man ska använda utredningen och gå vidare utifrån den. Men jag vill ändå påtala de fördelar som finns med den enhet som finns i närheten av där jag bor och verkar och där jag hör brandmän lokalt berömma den skola som finns i Västsverige.

Jag hoppas att försvarsministern väljer att ta del av fördelarna som har kommit fram i de olika remissvar som har kommit in. Eftersom ett 50-tal fler än det totala antalet remissinstanser säger att man har funnit en del brister i utredningsmaterialet, skickar jag med det som en liten läsnotering för försvarsministern.

Monica Green har på ett excellent sätt beskrivit hur skolan utvecklas och vad som händer där. Det är fascinerande. Alla vi lokalpolitiker och även riksdagspolitiker och landshövdingen har redan sedan i juni månad i år agerat för att se till att alla fördelar beskrivs till fullo på olika forum runt om i landet.

Polis, räddningstjänst, ambulans, högskolor, universitet – väldigt många tar i dag del av den kompetens som utvecklas i Skövde och Skövdeområdet.

En av de stora och avgörande fördelarna som Skövde har är att mitt i city, ganska nära det E 20-stopp som finns mellan Stockholm och Göteborg, finns norra Europas största övningsfält – 112 hektar. Det är ett enormt övningsfält för alltifrån kemindustri till lokala brandmän. Även försvarsutskottets ledamöter har varit där och provat rökdykarsimulatoren. Det finns alltså väldigt många olika kompetenser mitt inne i stan.

Jag är också medveten om att man har bedrivit ett enormt internationellt arbete vid skolan. Man kan sälja sin utbildning till andra intresserade. Jag vet att man därför bejakar de förslag som finns i utredningen om att kunna fortsätta att sälja utbildningen på en kanske ännu mer aktiv arena. Detta kan vara intressant att belysa speciellt, eftersom det är något som bär redan i dag utifrån ett Skövdeperspektiv.

Jag ser fram emot att ärendet får en positiv beredning och att man kan lyfta fram olika fördelar från olika delar av landet och sedan självklart väga dem mot varandra. Men är det som så att en skola mer eller mindre bär sina egna kostnader, är det i alla fall något att ha i beaktande.

Anf. 97 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Det är väldigt trevligt att få träffa försvarsministern för första gången så här öga mot öga. Det ska bli en intressant debatt här i kväll.

Räddningsskolorna är jag väldigt intresserad av, och jag ska erkänna att jag har besökt de flesta flera gånger, särskilt den i Skövde. Men eftersom tidigare debattörer har talat så gott om den behöver jag inte uppehålla mig så särskilt mycket vid den.

I stället vill jag prata om de andra räddningsskolorna, som också är väldigt speciella som vi har hört. Revinge, med all sin internationella verksamhet, är den största av dem, vad jag förstår, och tar emot många även från andra länder. Rosersberg med sin skorstensfejarutbildning är också mycket speciell och ligger bra till. Mitt skötebarn just nu är Sandön, beroende på att jag ser att den utvecklas enormt mycket.

Dessa skolor har ett stort antal sökande på den tvååriga SMO-utbildningen som finns där. Jag har träffat elever från alla fyra skolorna, och de är mycket nöjda med sin utbildning. Det är många kvinnor som söker, inte bara killar, och tjejerna är mycket entusiastiska.

Vi har talat om att det kommer folk från andra länder. De är också mycket nöjda och känner att de får en stor lärdom från de fyra skolorna. Vi har tagit emot många människor från alla världsdelar. Någon av er talade om intäkter. Men, fru talman, det handlar också om kostnader. Jag skickar med att man kan titta på både kostnader och intäkter för att ta emot människor från andra länder. Det kostar faktiskt också. Men jag tror ändå att man tjänar på det i längden.

De flesta av skolorna har ett samarbete med näringslivet. Jag har varit i Skövde och också på Sandön och tittat på skärsläckaren som är mycket speciell i framskjuten enhet. Den släcker elden på ett effektivt sätt, även långt ut i bygden. Här kan man snabbt och enkelt komma ut. Man behöver kanske inte vara fem plus två, som vi annars alltid tänker i Sverige, utan man kan vara två personer, varav en har den hemma på gården. Det är något för oss i Norrland att satsa på men också i övrig glesbygd i Sverige. Detta har tagits fram tillsammans med näringslivet, så forskningen är oerhört viktig.

Jag måste komma tillbaka till den tvååriga utbildningen innan min talartid är slut. Vi fyller alla platser som finns på skolorna. Men fyller vi alla tjänster som är lediga ute i landet? Nej, det gör vi inte. Vi ser redan i dag att försäkringsbolag och näringsliv tar eleverna – de som skulle bli framtidens brandmän där ute. Dessa verksamheter ser att denna tvååriga utbildning är så värdefull, och det med de platser som vi har i dag. Jag tror inte på förslaget att skära ned till hälften. Vi kommer inte att kunna få utbildade brandmän i resten av landet, utan man stannar på sin utbildningsort. Som förslaget är nu betyder det Norrland och Skåne, men vi har andra delar av Sverige som också behöver brandmän skulle jag tippa.

Resorna till skolorna bekostas av kommunerna. Jag skulle önska att det inte var så långt. Kommunerna ute i landet är fattiga och behöver alla pengar de har.

Jag vill fråga ministern om man kan tänka sig att gå vidare i utredningen och se över skolornas framtid och inte bara ta ett beslut att förändra dem.

Svar på
interpellationer

Anf. 98 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Tack till alla som deltar i denna interpellationsdebatt! Jag är alltid redo att tala med Monica Green men även att besöka Skövde. Jag såg att Cecilia Widegren, som är politiskt sakkunnig, nyss smet i väg för att, tror jag, försöka hitta en dag för detta.

Just nu ser vi över de remissvar som har inkommit. Vi går igenom dem, och vi kommer att ta ställning först därefter. Det är utmärkt om jag kan ges möjlighet att besöka bland annat Skövde innan ställning tas. Låt mig dock säga att den sammantagna slutsatsen av de inlägg som här har gjorts av Socialdemokraterna är att ingen förändring ska ske. Man kan notera att det var en socialdemokratisk regering som tillsatte den utredning som nu kritiserats så hårt.

Det är viktigt att vi ägnar någon tankediskussion åt vad syftet med krisberedskapen är. Det handlar om att kunna skydda våra medborgare och vårt samhälle på bästa möjliga sätt. Därför är det behovet som måste vara det avgörande för strukturen, för antalet skolor och för var de ska ligga. Det ligger nämligen i uppdraget att analysera hur vi får bästa möjliga utbildning för dem som väljer yrken inom krisberedskapen.

Från regeringens sida menar vi att dagens krishantering inte är helt ändamålsenlig. Därför föreslår vi i budgetpropositionen att inrätta en ny myndighet som ska arbeta med säkerhet och beredskap i samhället. En samlad myndighet kan ge ett sammanhållet stöd och skapa en effektivare verksamhet. Det är viktigt att ta till vara de möjliga synergier som kan finnas inom krisberedskapen och undvika dubblering av uppgifter. Dessutom kan man bedöma att en ny myndighet skulle kunna ge kostnadsbesparingar. Det gjorde i alla fall utredningen. Vi återkommer till riksdagen under våren med en proposition om en ny samlad krisberedskap.

På samma sätt finns det sannolikt positiva effekter med att ha ett mer samlat förhållningssätt till utbildningsställen. Utbildningen avseende CBRN sker i dag i olika former, målgruppsanpassat, ämnesspecifikt och tvärsektorielt. Utbildningen genomförs av olika huvudmän såsom Räddningsverket, Försvarsmakten och andra statliga myndigheter, var och en inom sitt expertområde. Räddningsverket förfogar över fyra olika skolor – allt för att kunna tillgodose kommuners behov av utbildning inom området skydd mot olyckor.

Dagens struktur för utbildning har betydande problem. Det finns en överkapacitet, bristande flexibilitet och utvecklings- och investeringsbehov. Forskning och utveckling behöver öka och ges en starkare koppling till utbildningen.

Den verksamhet som Skövde erbjuder ska fortsättningsvis kunna erbjudas i samma utsträckning och till samma målgrupper. Den särskilda kompetens som byggs upp på Skövdeenheten är mycket värdefull. Målet är att den fortsatt ska kunna användas på bästa tänkbara sätt. Dock noterar jag att man på Räddningsverket anser att två utbildningsplattformar är

tillräckligt för det nya utbildningsuppdraget. De anser alltså att det inte är nödvändigt att ha kvar alla fyra skolor – detta i kontrast till dem som deltar i interpellationsdebatten.

Jag är givetvis medveten om att det finns en allmän oro för den framtida utbildningen, hur den ska se ut och var den ska bedrivas. Det är också naturligt att det finns farhågor om kompetensens bibehållande och lokala konsekvenser.

Med detta noterat vill jag bara konstatera att vi inte får tappa fokus på vad den huvudsakliga uppgiften är, nämligen att skapa den bästa tänkbara krisberedskapen för våra medborgare och vårt samhälle. Det är för att nå det målet och stärka det framöver som vi kommer att ta fram en proposition.

Regeringen kommer nu att gå igenom det underlag som remissinstanserna har inkommit med. Det kommer att vara med i beredningen innan vi tar ställning till hur den framtida organisationen kommer att se ut.

Anf. 99 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för alla inlägg! Om jag var otydlig förut så ska jag rätta till det. Jag menar inte att man ska lägga allt i utredningen åt sidan. Jag måste tillrättalägga det om jag var otydlig. Vi socialdemokrater har sagt att vi bejakar att det ska bli en myndighet. Det tycker vi är bra. I övrigt finns det säkert godbitar i utredningen som man kan plocka upp.

Vad jag menade med att lägga åt sidan var detta med att lägga ned skolor. Vi behöver mer utbildning, forskning och fortbildning i framtiden, inte mindre. Försvarsministern säger att Socialdemokraterna inte vill att det ska ske någon utveckling alls. Det vill vi. Men jag trodde inte att den borgerliga regeringen menade att utveckling betyder nedläggning. Vi menar att vi ska ha en utveckling av dessa skolor och att man ska kunna satsa på sina unika kompetenser.

På andra politikområden har regeringen visserligen gjort så. Man har skurit ned på komvux, arbetsmarknadsutbildning och bristyrkesutbildningar. Det är bara att beklaga, men jag trodde inte att vi skulle se det även på försvarsområdet. Det behövs krisberedskap, men det behövs också en jobblinje. Vi behöver människor ute i kommunerna som kan detta och som jobbar med räddningsinsatser, som är brandmän, som kan hantera farliga ämnen och som kan göra andra saker när det gäller krisberedskap.

Det är oerhört viktigt att vi fortsätter med den inriktningen att vi utvecklar den kompetensen. Vi kanske till och med ska utveckla de fyra skolorna så att man kan forska där i framtiden. Det vore en bra utveckling till skillnad från den nedläggning som utredningen har föreslagit. Det är viktigt att alla skolorna finns kvar. Det är också viktigt att försvarsministern vill komma till Skövde, vilket jag är glad för. Som Skövdebo hälsar jag försvarsministern välkommen dit. Det skulle vara kul att ihop med ledningen för skolan få visa den unika kompetens som Skövde har, när det gäller att hantera farliga ämnen men också när det gäller fortbildning av personal.

Det är ju så, som vi hörde tidigare här i ett inlägg, att de tvååriga utbildningarna utbildar eftersom det fortfarande är arbetskraftbrist när det gäller räddningspersonal. Men det är också viktigt att vi får utveckla de kortare utbildningarna och fortbildningarna så att personal inom kommu-

Anf. 100 CECILIA WIDEGREN (m):

Fru talman! Jag tackar försvarsministern så mycket för glädjen över att se att det kanske också krävs en förändring inför de nya krissituationer och katastrofer som vi närmar oss. Det får man väl ändå tro var en av utgångspunkterna för att den tidigare, socialdemokratiska, regeringen tog fram den här utredningen. Man såg att det krävs en hel del förändringar framöver. Jag är villig att bejaka dessa förändringar, se den verklighet vi lever i och tala för de fördelar som jag ser hos den skola som befinner sig i min närhet och som har beskrivit fördelarna på ett väldigt exemplariskt sätt. Med den utgångspunkten är jag också villig att bejaka förändringarna. Därför tror jag inte att allt var bra som det var förut, utan det behövs en hel del förändringar.

Nya former kan också vara värda att diskutera. Går det att sälja en del utbildningar tycker jag att vi ska vara lite mer öppna för det. Vi kan göra det i dag inom Räddningsverkets verksamhet. Vi skulle också kunna göra det i andra former i framtiden. Det är viktigt att bejaka det. Det kommer sannolikt att vara fler som i framtiden efterfrågar den här typen av tjänster. Vi vet att näringslivet i dag är väldigt aktivt i vissa delar men att det också utvecklas i allt större kretsar. Det är bra att ta med sig det.

Avslutningsvis: Välkommen till Västsverige och till Skövde! Det är många som ser fram emot det besöket, som du nu har förstått med tanke på de schangtila inbjudningar som du får härifrån talarstolen och brevledes, mejlledes och telefonledes till departementet. Jag känner ingen större oro beträffande att vi är överens om målet. Nu handlar det om att alla ska få se de olika fördelar som vi är några stycken som har sett i Västsverige.

Anf. 101 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att utredningen som tillsattes var okej. Det är bra att vi utreder saker och ting. Det är helt riktigt. Den utredning som är gjord, utredarens utredning, måste vi däremot absolut kunna kritisera och titta på efteråt. Det är här vi är kritiska till vissa av förslagen. Jag tror att det är så att eftersom pengarna inte räcker till fyra skolor måste Räddningsverket självklart säga att det måste till färre skolor. Då kommer förslaget om att man är villig att ta bort någon. Men om man tittar på det livslånga lärandet, som man behöver inom räddningstjänsten, behöver man skolorna också på de här kortare utbildningarna som vi har hört talas om. Sedan handlar det också väldigt mycket om förebyggande arbete som man lär sig om i den här SMO-utbildningen, som är tvåårig. Vi behöver bara tänka på våra kommuner, med de bränder som är i dag, och det förebyggande arbete som skulle kunna utföras där. Då finns det väldigt mycket som vi kan ta tag i och där den här utbildningen verkligen ger en del på fötterna.

En samlad myndighet är vi absolut för. I stort är vi socialdemokrater för utredningen. Men om detaljerna, till exempel om skolor, tycker vi lite annorlunda. Där finns det en skillnad jämfört med vad ministern anser. Vi ser fram emot propositionen till våren. Det ska bli spännande att se

Svar på
interpellationer

vad vi kommer fram till. Men glöm inte det livslånga lärandet! Det är jättenödvändigt även för den här kåren. Annars försvinner det.

Anf. 102 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag kan försäkra att jag känner mig väl uppvaktad om Västra Götaland och Skövde. Med detta kan väljarna där känna sig trygga om att deras ledamöter gör ett mycket bra jobb. Om jag kan sammanfatta den socialdemokratiska inställningen så förmodar jag att deras uppdrag till utredningen utformades för att man kände ett behov av förändring. Utredningen var alltså okej – men resultatet blev tydligen fel. Nu är man i opposition.

Vi behöver stärka krisberedskapen. Det var ingången i hela mitt tidigare inlägg. Det handlar om att utveckla, om ökad samordning och om effektivisering. När det gäller förmågan att hantera exempelvis olyckor med farliga kemikalier, djur- eller människosjukdomar, kärnenergiolyckor och så vidare är beredskapen god, men den kan och bör förbättras. När det gäller terroristattacker med farliga ämnen kan beredskapen utvecklas och förstärkas ytterligare. Arbetet med att förbättra förmågan att hantera avsiktliga och icke avsiktliga händelser med farliga ämnen pågår för fullt hos en rad expertmyndigheter, på regional nivå och på lokal nivå. I utredningen, som nu kritiseras och som jag ännu inte har förhållit mig till, vill jag understryka, föreslås att två av utbildningsplattformarna, i Rosersberg och Skövde, ska avvecklas. Det ska i stället finnas en utbildningsplattform i Revinge och en mindre verksamhet i Sandö.

Räddningsverket anser att endast två utbildningsplattformar behövs för det nya utbildningsuppdraget och att valet av platser för utbildning är riktigt utifrån den inriktning och förutsättning som utredaren redovisat. Jag noterade att Monica Green sade att vi behöver mer, inte mindre. Men det är inte fullt så enkelt om man följer det som vissa remissinstanser säger eller det Räddningsverket säger.

I betänkandet föreslås att staten även i fortsättningen ska tillhandhålla och finansiera studiemedelsfinansierad utbildning på området. Dessutom föreslår utredaren att staten ska tillhandhålla och finansiera sådan utbildning där det finns reglerade utbildningskrav. Övrig utbildning, inom områden som skydd mot olyckor och krisberedskap, ska i princip tillhandahållas av andra utbildningsleverantörer. Beställningen av utbildning ska göras av den nya myndigheten enligt det som utredningen föreslår. Utredningen menar också att det finns behov av att ta till vara synergier mellan det stora antal aktörer som finns på området dels för att stärka förmågan totalt sett, dels för att undvika onödiga dubbleringar i kapacitet. Det är här effektiviseringsdiskussionen kommer in.

Utredningen går vidare och menar att den nya myndigheten ska få ansvar för att samordna och planera förberedelser för oönskade händelser med farliga ämnen. Myndigheten ska även svara för expertstöd och materiella förstärkningsresurser vid olyckor med farliga ämnen. Man föreslår också att det ska inrättas ett råd under den nya myndigheten i stället för, som det nu finns, flera olika, som samlar berörda aktörer när det gäller hantering av farliga ämnen. Man påpekar också att det finns en väl fungerande förmåga att hantera utsläpp av farliga ämnen. Däremot finns behov av samordning och samverkan, till exempel i den operativa verk-

samheten, och av mer långsiktiga utvecklingsåtgärder som gäller investeringar, forskning, utbildning, som jag nämnde tidigare, och övning.

För att få en bra bild av synen på de här åtgärderna går vi nu igenom drygt 200 remissvar, och de är inte riktigt enstämmiga, kan jag säga. Flertalet remissinstanser ser det förändringsbehov som finns inom området utbildning och övning. Andra är bekymrade över tillgänglighet, kvalitet, ökade kostnader och framför allt, som jag tror att någon nämnde tidigare, den kommunala räddningstjänstens utbildningsbehov. Flera anser att frågan behöver analyseras ytterligare med större fokus på effektivitet och tillgänglighet. Jag vill också återigen påpeka att Räddningsverket själva anser att utredningen gör en viktig bedömning gällande antalet utbildningsställen. Det är precis detta som vi nu kommer att ägna oss åt att väga samman för att komma vidare i frågan.

Anf. 103 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det är jättebra att regeringen nu ska väga samman de olika remissinstanserna och att man ska ta del av dem. Jag hoppas också att man får ha synpunkter på en utredning även om man är i opposition. Jag tyckte att jag hörde ett uns av att nej, man får inte tycka annorlunda än en utredning bara för att man har tillsatt den. Det får man faktiskt. Vi får ha de synpunkter som vi tycker är viktiga att lyfta fram för vår del.

Jag beklagar ju också att det finns egoistiska inslag i debatten om att vi gärna kan lägga ned skolor men inte just hos mig. Det är lite trist att det finns den typen av debattinlägg, tycker jag. Jag vill gärna lyfta fram att alla fyra skolor kommer att behövas i framtiden, och jag vill gärna att försvarsministern tar även de synpunkterna i beaktande nu när man ska fundera på hur propositionen ska utformas eftersom de fyra skolorna kommer att behövas i framtiden och eftersom de fyra skolorna är unika var och en för sig. Jag pläderar för Skövde, och jag vet att jag har kamrater från resten av landet som pläderar för sina skolor. Jag tycker att det är rätt. Jag tycker inte att man ska se det för egoistiskt och bara tänka på just sin egen skola och sedan kan alla andra lägga ned. Det är ganska kortsiktigt.

Vi ska satsa på forskning och utveckling i det här landet.

Vi ska ha mer utbildning, inte mindre. Vi ska se till så att vi både har långa utbildningar, korta utbildningar, fortbildningar och tillgänglighet i hela landet. Vi ska se till så att den unika kompetensen bland annat när det gäller kemikalier och farliga ämnen som Skövde har byggt upp och som nu finns i Västsverige finns kvar framöver. Därför vill jag naturligtvis att Skövdes räddningsskola finns kvar i framtiden.

Anf. 104 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag tycker att det är självklart. Det är inte bara en rättighet för ledamöter att ha synpunkter på framtiden för sin lokala verksamhet, det kanske till och med är en skyldighet som folkvald företrädare. Nu är det upp till oss att väga samman alla dessa synpunkter plus ca 200 andra som har inkommit från formella remissinstanser.

Vår uppfattning är att det behövs en ny samlad myndighet mot olyckor och kriser och att den bör tillkomma från den 1 januari 2009. Det finns stora problem med dagens struktur för utbildning inom det här verksamhetsområdet som handlar om skydd mot olyckor. Vi tror att flexibiliteten

behöver öka och att det finns både ett utvecklings- och ett investeringsbehov.

Den bedömning vi gör och har fått är att det i dagens struktur även finns en viss överkapacitet. Vi ser också ett behov av att öka forskning och utveckling och att koppla det bättre än i dag till utbildningen.

Som sagt har nu detta betänkande som diskuterats remitterats. 200 olika instanser har kommit med synpunkter, och nu pågår beredning av dem. När den har avslutats kommer vi i regeringen på grundval av utredningens överväganden och också remissinstansernas synpunkter att ta ställning. Den fråga vi då kommer att besvara är: Hur kommer vi på bästa sätt att kunna skydda våra medborgare och vårt samhälle i framtida kriser?

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2007/08:77 om Sveriges engagemang för europeisk flygskola i Söderhamn

Anf. 105 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Åsa Lindestam har frågat mig på vilket sätt jag driver frågan om europeisk flygskola för Sveriges och Söderhamns räkning och hur jag avser att driva frågan om kompensation så att flygfältet inte stängs i förtid.

För Sverige är det viktigt att Försvarsmaktens framtida utbildningsbehov av piloter säkerställs även efter 2015, eftersom nuvarande skol-flygplan SK 60 då inte längre kommer att kunna användas. Ett arbete har pågått i Europa under flera år för att finna en multilateral utbildningslösning. En gemensam lösning skulle kunna ge samordningsvinster och kostnadseffektivitet för flera mindre nationer. För mig som försvarsminister är de försvarspolitiska skälen och Försvarsmaktens operativa behov av stridspiloter styrande. Det är viktigt att vi säkerställer en effektiv och rationell utbildning vad gäller både kvalitet och kostnader.

Av dessa skäl är vi positiva till en gemensam europeisk lösning vad gäller den framtida militära flygutbildningen.

Jag vill också påpeka att regeringen har bemyndigat Försvarsmakten att företräda Sverige i detta europeiska samarbete.

Arbetet på den europeiska nivån har tyvärr dock försenats av flera skäl. Det gäller också frågan om lokalisering. Förseningarna beror bland annat på att staterna har olika intressen. En annan orsak är frågan om vilka språk avtal ska översättas till. Till detta kommer att några stater har avbrutit sitt deltagande i arbetet. Andra stater, däribland Sverige, har försökt driva arbetet framåt. Från svensk sida anser vi att arbetet på den europeiska nivån går för långsamt. Det borde kunna gå snabbare.

Om förseningarna fortsätter och inga konkreta lösningar nås kommer vi i Sverige att behöva nå andra lösningar, till exempel bilateralt samarbete. På informell basis diskuterar Försvarsmakten därför lösningar, vid sidan om den gemensamt europeiska, med andra staters försvarsmakter, exempelvis med det finska flygvapnet. Jag vill understryka att det är Försvarsmakten som måste redovisa när det finns ett behov av att nå

andra lösningar än den gemensamt europeiska. Myndighetens bedömningar i detta avseende ska grunda sig på det framtida operativa behovet.

Som Åsa Lindestam anger i sin interpellation bereds i Regeringskansliet en begäran från Söderhamns kommun om ett klargörande vad gäller eventuell ytterligare ersättning för nedlagt arbete. Som underlag för behandlingen av det ärendet har Regeringskansliet efterfrågat från kommunen vilka specifika kostnader det är fråga om. Eftersom kommunen ännu inte har redovisat detta underlag är det svårt för mig att uttala mig i frågan om ersättning till kommunen.

Anf. 106 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Det är jättetrevligt att få prata om den här frågan som ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Jag skulle vilja passa på att ge en liten bakgrund till Söderhamn nu när vi äntligen har kommit på *speaking terms* om det.

När jag började min politiska bana hade Söderhamn 34 000 invånare. Hur det än ser ut så är det inte så länge sedan. Nu har vi 26 000. Vi har alltså tappat 8 000 invånare på några år. I dag stod det om sysselsättningen i Söderhamnskuriren. Söderhamn är en av elva kommuner i landet där mer än 8 procent kommer att vara arbetslösa 2010. Det var Statistiska centralbyrån som hade tagit fram de uppgifterna.

Det är en vacker kommun. Den ligger havsnära, och jag trivs jättebra där. Men i morse när jag för hit träffade jag en ung kvinna på stationen. Hon hade små barn som inte hade börjat skolan än. Hon berättade att hon måste sälja sitt hus nu i december–januari. Familjen måste flytta till Gävle, för det fanns inget jobb. Hon ville bo kvar i Söderhamn, född och uppväxt där. Men det går inte, för det är jobbet det gäller.

I Gävleborg har vi just nu en högre arbetslöshet än för ett år sedan. Vi har 174 personer fler arbetslösa just nu. Vad gäller ungdomsarbetslösheten ligger vi högst i landet, tyvärr.

Regeringen har lovat att delta och att verka aktivt i den här frågan. Det gjorde man 2005 när man beslutade att flygskolan skulle ligga i Söderhamn. Att man valde just detta alternativ berodde på att det inte var ett militärt flygfält, utan det fanns goda flygmöjligheter.

Undertecknandet av det här borde ske nu 2007, och beslutet skulle sedan tas 2008. Därefter skulle det vara ett litet prov 2009. Första elevomgången skulle komma 2010. Så ser det ut.

I dagligt tal kallar vi det här Advanced European Jet Pilot Training, AEJPT – det har jag tränat på att säga. Det är vad vi använder i Söderhamn.

Vi hoppas på den här flygskolan. När jag kommer ut och träffar folk på arbetsplatser eller var det än är säger man: Hur går det? Kommer vi snart? Ska vi börja? Jag vet att det kommer att dröja till 2015. Det är jag fullt medveten om. Men folk frågar.

Jag vill bara ge en bakgrundsbild till. Jag jobbade som rektor innan jag hamnade här. Då var jag bland annat rektor för skolan som låg närmast flygfältet. Vi hade lektioner, och rätt vad det var kom det ett flygplan. Då tystnade ungarna och läraren också. Det blev alldeles tyst under de minuter som det tog när planet landade eller startade. Och så fortsatte man lektionen.

Det finns en så positiv stämning i Söderhamn runt flyg. Vi har alltid haft flyg. Därför tror jag också att det är fullt nödvändigt i dag att det är här det ligger och att det händer något nu. Det handlar om att driva frågorna. Vi måste ta itu med dem. Då får man inte sitta och vänta. Det är nog det värsta jag vet i alla frågor överlag. Det gäller pang på rödbetan och att köra hårt för att man ska kunna få något av det här. För jag vet att de andra länderna gör det. Jag träffar de andra cheferna för de här sakerna, och jag hör hur de driver det i andra länder. Så vi måste faktiskt skynda oss lite.

I dagsläget är det två länder som inte har skrivit på. Jag tror att det är Grekland och Italien. De borde ha gjort det. När jag frågade försvarsmministern sist – det var i juni och en annan försvarsminister – fick jag svaret att det var fler. Men nu är det bara två kvar. Alldeles snart är det ett ÖB-möte, ett CHOD-möte, och då skulle vår ÖB kunna ställa frågan: Ska vi skriva på nu alla? Nu kan vi köra.

Anf. 107 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag tänkte använda det här till att försöka ge en något utförligare bakgrund än vanligt kanske i den här sakfrågan.

Sverige har ett av världens mest avancerade stridsflyg. Både de nationella behoven och de internationella utmaningar som vi står inför gör att vi behöver säkerställa den framtida militära pilotutbildningen. Dagens utbildning med SK 60 har 2015 som utgångsdatum. Det är Försvarsmaktens operativa behov, det vill säga myndighetens behov av att utbilda stridspiloter, som är det styrande. Regeringen är positivt inställd, som jag sade redan tidigare, till en gemensam europeisk lösning för detta.

Militär flygutbildning kräver mycket dyr materiel och hög kompetens vilket i sin tur ger höga kostnader. Det handlar om att kunna dela kostnader och samtidigt få förbättrad kvalitet i utbildningen. Detta kräver i sin tur gemensamma mål och krav för utbildningen samtidigt som vi får ett gemensamt nyttjande av materiel och utbildningsverktyg. Inte minst det senare kostar faktiskt väldigt mycket pengar.

Sverige anser, och har så gjort både under den tidigare regeringen och under alliansregeringen, att ett europeiskt samarbete kan ge fördelar, både vad gäller utbildningskvalitet och kostnader. Regeringen är alltså engagerad i frågan, men det europeiska samarbetet har inte nått hela vägen fram eller ens kommit så långt som Sverige hade velat i arbetet med att säkerställa en framtida europeisk flygskola.

På Försvarsmaktens rekommendation beslutade regeringen i februari att Sverige skulle skriva under ett förberedande europeiskt avtal. Jag tror att det är det interpellanten nyss talade om. Det är inte finansiellt bindande, men det ger ramen för de fortsatta förhandlingarna och pekar på sakfrågor som kommer att behöva hanteras. Avtalet kan komma att sträcka sig över fyra år. Under dessa år behöver en rad knäckfrågor lösas innan ett skarpt ekonomiskt och juridiskt förpliktande samarbetsavtal kan slutas.

Åtta länder har skrivit på avtalet. I dagarna kom en framställan från Försvarsmakten att ingå det förberedande samarbetsavtalet även med Spanien. Detta kommer att innebära att nio länder är med. Spanien har tidigare hållit sig vid sidan av på grund av synen på vilket språk det nya samarbetsavtalet skulle översättas till, och detta har försenat arbetet.

Länderna som är med har så klart olika intressen. Några länder har hoppat av. Andra, däribland Sverige, försöker driva på arbetet. Budskapet från Försvarsdepartementet till kommunen har varit att vi skulle återkomma till Söderhamns kommun så snart underskriftsprocesserna för det nya samarbetsavtalet var klara och arbetet de facto i gång. Det har alltså dessvärre inte skett ännu. Jag välkomnar det engagemang som både kommunen, länsstyrelsen och andra i regionen lägger ned på detta projekt.

När det gäller ersättningsfrågan, det vill säga ersättning till kommunen för nedlagt arbete, som också berördes i interpellationen vill jag nämna att den frågan hanteras i Näringsdepartementet. Det är naturligt att det pågår en dialog och ett kontinuerligt informationsutbyte mellan Regeringskansliet, i det här fallet med Näringsdepartementet, och Söderhamns kommun i ersättningsfrågan.

Anf. 108 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Jag vet att Näringsdepartementet är inblandat i ersättningsfrågan. Jag vet också att det har förts ett antal samtal om siffror och pengar i detta, så jag är trygg i att det kommer att bli något.

Det Söderhamn har gjort så här långt är att ta fram en paraplyverksamhet, ett paraplybolag, som håller i många av de delar som är nödvändiga. Från min horisont handlar det om tre delar. Den första är Försvarsmakten med den kompetens som de besitter. Det är också de som har uppdraget. Med den kvalitet som de kan erbjuda och till rätt pris tror jag på detta. Jag har varit i Luleå och tittat på Nordic Battle Group och där suttit bredvid höga officerare från Irland, Estland och Finland. De var alla väldigt imponerade av Sverige och det vi hade gjort. Jag tror att vi kommer att fortsätta i den delen.

Det andra benet är fastighetsägarna som har gått ihop och är beredda att lämna området om det visar sig att flygskolan kommer. De har också löst infrastrukturen på ett väldigt bra sätt.

Det tredje är flygindustrin som ministern också nämnde i förbigående. Saab är intresserade, men de behöver också få ett besked om hur det blir om de nu ska vara med på tåget.

Fru talman! Det bilaterala som ministern pratar om är jag också väldigt intresserad av. Det låter jättespännande med Finland och kanske också Kanada. Jag tror att Söderhamn redan har både underlag, kalkyl och en sammanfattning för detta, så det finns nog att få. Finessen med detta är alltså att våra SK 60 ska ersättas. Vi kan inte använda det planet längre, utan det kommer att bli något annat i framtiden, precis som ministern säger. Och då gäller det att ligga på i tid, för vi vet ju hur lång tid det har tagit att få fram ett nytt flygplan.

Jag tror också att Försvarsmakten under 2008 måste ha en projektgrupp som håller i detta väldigt hårt för att driva än mer. Uppbyggnaden av försvarsskolan kommer att ta lite tid, men man kanske också skulle kunna ha hjälp av militärattachéerna i de andra länderna och, som ministern sade, även av andra intressenter för att driva detta.

Men vad är det som gör att det inte händer någonting? Vi hade ett väldigt intressant möte i dag i försvarsutskottet där vi skulle ha träffat ÖB. Det kom dock en annan representant i stället som berättade om CHOD-mötet där överbefälhavare från olika länder ska träffas. Jag frågade om denna fråga fanns på dagordningen till veckan, men det gjorde

den alltså inte. Jag undrar varför. Detta borde vara den fråga som Sverige, om man nu ska vara drivande, ändå på något sätt lyfter fram varje gång för att visa att den har stor betydelse, inte bara för oss utan även för andra länder.

Det här kostar multum. Det är miljoner som rullar i detta företag, och det gäller att snabbt komma fram till någonting. Tid är pengar! Men ÖB vill inte ta upp det, och jag undrar fortfarande varför det är så svårt att säga något om det här. De andra är ju också intresserade av frågan. Vi vet att man pratar om det på sidan om. Därför skulle man just på det här mötet kunna markera att frågan är viktig för Sverige. Försvarsministern kanske kan skicka med det. Just för att Söderhamn inte är en militär enhet finns det stora förutsättningar att de andra skulle kunna köpa konceptet.

Anf. 109 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Ska man skoja lite är de vackra vyer som Åsa Lindestam beskriver för en försvarsminister ett lämpligt övningsområde. Skämt åsido är det så att detta är en av de saker som faktiskt talar till Söderhamns fördel – tillgången till nära liggande, betydande övningsområden.

Det vore en fördel med en lokalisering till Sverige förutsatt att finansiering, huvudmannaskap och alla de andra sakfrågorna kan lösa ut sig. Det är precis som Åsa Lindestam påpekar oerhörda belopp vi talar om här. Bara simulatorer kanske kostar någon miljard. Sedan är det plan och andra sådana saker.

Söderhamn är Sveriges kandidat om staten väljer. Men hur det ska gå till är faktiskt inte heller utstakat på europeisk nivå ännu. Vi menar att detta koncept skulle uppfylla Sveriges behov av att kunna utbilda framtidens Gripenpiloter med god kvalitet. En av grundtankarna med den gemensamma utbildningen är att den anpassas så att utbildningstiden för respektive nationellt system kan kortas vilket också sänker kostnader. Det krävs inga materielinvesteringar från respektive nation, utan tanken är att man köper elevplatser i en gemensam utbildning. Kvaliteten bedöms då kunna öka, framför allt på den tekniska sidan. Men hur ett slutligt koncept kommer att se ut och vilka kostnader det för med sig vet vi först efter att man har valt affärsmodell, i den kommande upphandlingsprocessen när ett färdigt avtal med en leverantör har undertecknats. Där är vi inte nu.

Jag vet att Söderhamn och Flygstaden AB har gjort förberedelser för att kunna vara en attraktiv kandidatort. Utmaningen är nu, om jag har förstått saken rätt, att finnas kvar som ett alternativ och ha uthållighet tills dess att lokaliseringsfrågan så småningom blir specifikt aktuell och faktiskt behandlas på europeisk nivå. Jag vet att kommunen i våras vid ett besök i Gävle av den dåvarande statssekreteraren lyfte fram problemen med att på lång sikt kunna avgöra hur länge man kan hålla liv i frågan från sin horisont. Frågor som berör hur länge resurser och kompetens ska tillhandahållas, hur länge banan ska hållas öppen, vet jag att man tänker på där.

Eftersom signeringen av det nya samarbetsavtalet som vi båda två har talat om här inte är klar har heller inte arbetet med det kommersiellt strategiska upplägget ens börjat ännu. Det arbetet kommer att avgöra om lokaliseringsorter ska bestämmas av anbudsgivare, av leverantör, av indu-

strin eller av länder. När detta är klart ska en anbudsinfordran utarbetas som följer detta strategiska upplägg.

Sverige har tillsammans med övriga nationer inom detta initiativ tagit fram ett kravdokument för utbildningen. Dokumentet har undertecknats av alla nu deltagande nationer och utgör ländernas gemensamma utbildningsmålsättningar samt de operationella och funktionella kraven för en multinationell europeisk flygskola. Kravdokumentet kommer i det fortsatta arbetet med anbudsinfordran att vara en av de hörnstenar som arbetet bygger vidare på.

Sverige kan behöva söka andra lösningar, till exempel bilateralt samarbete, som jag nämnde, om förseningarna fortsätter och inga konkreta lösningar nås. Det är på det viset, som både Åsa och jag har talat om här, att 2015 tillkommer nödvändigheten för Sverige att lösa de framtida utbildningsbehoven för Försvarsmakten.

Vi ser det nu så att det är upp till Försvarsmakten att understryka när det finns ett behov av att gå vidare och söka andra lösningar än den gemensamt europeiska. Jag har fortfarande förhoppningar. Men ett generellt svar på de frågor som Åsa ställer är att det är för lite som är klart från europeisk nivå. Man har inte nått fram. Vi har inte ens fått klart det förberedande avtalet än som ska ligga till grund för alla de konkreta sakfrågor som vi diskuterar här sedan.

Anf. 110 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Det känns i alla fall skönt att försvarsministern och jag är väldigt eniga om nödvändigheten av den här utbildningen. Jag skulle ändå önska att söderhamnarna som är så positiva till det här och som har utbildningar i teknisk strategi runt det som rör ett flygfält och flygplan kunde få den här möjligheten. Jag tror att det skulle betyda oerhört mycket för bygden.

Låt oss använda allt det positiva som Nordic Battle Group ändå har gett oss när andra nationer ser hur bra vi kan jobba, hur bra strategier vi kan utforma och hur bra personer vi har i detta. Just nu är det fokus på Sverige, för vi har lyckats med någonting som andra kanske inte har kommit lika långt i. Låt oss använda det!

Men sedan är det flera frågor som måste lösas. Jag tänker på försäkringsfrågan gentemot tredje part. Den borde det också funderas på, liksom på koncessionen för det här området och även säkerhetspolitiken, självklart. Fast vi vet ju att andra länder är här och tränar ibland. Men det är absolut sådant här det handlar om.

Med tanke på förra interpellationsdebatten kan jag ta tillfället i akt och bjuda in till Söderhamn. Jag skulle gärna visa försvarsministern och kanske också talmannen runt, för jag vet att även talmannen är intresserad av de här frågorna, och berätta lite om området och hur planerna är. Man blir väldigt imponerad.

Till slut ska jag också presentera lösningen till varför överbefälhavaren inte tar upp det här på CHOD-mötet. Det fick vi faktiskt i dag lite snopet berättat. Den föredragande sade att det inte var några tvingande talepunkter på det här mötet. Det betyder att man inte behöver ta upp några frågor. Man kan få åka dit ned, var de nu träffas, i Bryssel eller var det är, och sitta och vänta på att någon annan tar upp frågor. Det ställer

inte jag upp på. Jag hoppas på försvarsministern och att de här sakerna kommer på tapeten så att det blir en fråga för Sverige.

Anf. 111 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Låt mig först säga att jag gläds särskilt åt det interpellanten sade om NBG. Jag tycker att det har förts många debatter här i kammaren som har varit väldigt dystra, obefogat dystra. Jag gläds mycket åt att höra det Åsa säger. Jag delar hennes uppfattning där. Det behöver verkligen framföras.

Det finns en lång rad sakfrågor som återstår att lösa. Jag hoppas att de kan och kommer att lösas. Det kommer att ta tid. Det ställer krav på uthållighet från oss alla. När de är på plats kan vi gå vidare.

För svensk del skulle den gemensamma europeiska lösningen ge betydande samordningsvinster. Som jag nämnde har Försvarsmakten regeringens uppdrag att företräda Sverige i det europeiska samarbetet. Det är också de som har den största kompetensen att bedöma vilka behov Sverige har på området. De har också kontakter för diskussioner på informell basis med andra länder utöver det gemensamma spåret.

Regeringen anser att det gemensamma arbetet på europeisk nivå går för långsamt, som jag nämnde tidigare. Söderhamns kommun, Försvarsmakten och regeringen är starkt intresserade av att arbetet snabbas på. Det jag kan säga till Åsa är att jag naturligtvis kommer att ta upp frågan med mina motparter i andra länder för att betona vikten av att arbetet kommer framåt. Sedan får vi arbeta gemensamt för att sakfrågorna kommer på plats och får sin lösning. Första steget är att det förberedande avtalet undertecknas av alla så att möjligheten finns att gå vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2007/08:59 om försäljning av JAS Gripen till Thailand

Anf. 112 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Hans Linde har frågat mig vilka krav jag avser att ställa på Thailand vad gäller demokratiska och mänskliga rättigheter i samband med försäljningen av JAS 39 Gripen. Vidare har han frågat om jag avser att införa någon form av reglering för svensk vapenexport till länder vars regeringar har avsatts i kupper samt vilka initiativ jag ämnar vidta för att tydliggöra det svenska regelverket avseende demokrati och mänskliga rättigheter inför kommande avtal om vapenexport.

Ansträngningar att exportera JAS 39 Gripen till Thailand inleddes redan i mitten av 1990-talet. Affärer av denna karaktär tar vanligtvis lång tid. FMV fick 2004 den dåvarande regeringens uppdrag att ta fram en offert och försöka förhandla fram ett kontrakt. En försäljning av stridsflygplan innebär ett åtagande som sträcker sig 30–40 år framåt.

Militärkuppen i Thailand i september förra året var ett allvarligt avsteg från landets konstitutionella och demokratiska väg. Två veckor efter kuppen tillsattes en civil interimregering. Samtidigt trädde en temporär konstitution i kraft. Denna har under året reviderats, och en ny konstitut-

ion godkändes i augusti i en folkomröstning. I enlighet med bestämmelser i denna har den thailändske kungen undertecknat nödvändiga bestämmelser för att allmänna val ska kunna hållas den 23 december 2007. Detta valdatum bekräftades vid det thailändska regeringssammanträdet den 16 oktober 2007. Valen är det avgörande steget för en återgång till fullt konstitutionellt styre. Processen för de fortsatta förhandlingarna är sådan att ett avtal kan komma att undertecknas först efter de allmänna valen. Ett avtal kommer att kräva regeringens godkännande.

Vad beträffar frågan om en eventuell försäljning av JAS 39 Gripen till Thailand vill jag framhålla att de kontakter som förekommit hittills har varit i ett inledande skede av processen. Inspektionen för strategiska produkter, ISP, tar ställning till en uppgörelse först när ett kontraktsförslag väl föreligger. Ett sådant beslut kommer att fattas utifrån gällande regelverk för den här typen av affärer. Samtliga relevanta aspekter kommer då att beaktas.

Jag noterar i detta sammanhang att Vänsterpartiet inte drar sig för att sprida ogrundade rykten. Uppgiften att valet av JAS 39 Gripen skulle ha gjorts på grund av att regelverket i USA inte tillåter vapenexport till Thailand är inte korrekt. Jag har fått bekräftat att USA inte har något vapenembargo mot Thailand.

I samma anda drar Hans Linde en felaktig slutsats när det gäller utvecklingen av den svenska vapenexporten sedan 2001. Hans Linde påstår att det är USA:s militära operation i Irak som är orsaken till ökad svensk vapenexport. Jag förutsätter att Hans Linde känner till att EU:s medlemskrets under denna tid utökats från 15 till 27 länder. Därmed har kretsen av naturliga mottagarländer närmast fördubblats, vilket också är en viktig anledning till ökningen av krigsmaterielexporten på senare tid.

När det gäller Sverige föreligger ännu inget beslut om utförsel av Gripen systemet till Thailand. En eventuell export av ett större system som JAS 39 Gripen skiljer sig i ärendegången inte från andra utförselärenden som gäller krigsmateriel:

- Den ansvariga myndigheten, ISP, hanterar ärenden inom ramen för gällande lagstiftning och riktlinjer.
- Marknadsföring kräver inte något tillstånd från svenska myndigheter.
- Beslut i viktigare ärenden fattas efter hörande av Exportkontrollrådet, bestående av representanter från samtliga riksdagspartier.
- Om ett enskilt ärende bedöms vara av principiell betydelse eller annars av särskild vikt, ska ISP överlämna ärendet till regeringen för beslut. Så har inte skett i detta fall, och jag är därför inte beredd att gå närmare in på detta enskilda ärende.

Beträffande Hans Lindes frågor om förtydligande av det svenska regelverket för krigsmaterielexport vill jag säga att det inom Regeringskansliet för närvarande pågår en översyn av förslaget till krigsmateriellag som lades fram i betänkandet SOU 2005:9. Först efter att beredningsprocessen är avslutad avser regeringen att återkomma till riksdagen med närmare besked och eventuella förslag.

Anf. 113 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Det är förhoppningsvis den första av många debatter med handelsministern i kammaren.

Jag måste erkänna att det svar jag har fått är både tunt och inte på något sätt tillfredsställande. Med tanke på statsrådets något raljanta ton tror jag att även statsrådet inser att argumenten i dag inte riktigt håller.

Vi har att diskutera ett eventuellt avtal om försäljning av JAS 39 Gripen-plan till Thailand. Det är högteknologisk krigsmateriel i mångmiljardklassen som säljs till ett land som i dag är en diktatur. Framtidsprognoserna för demokrati, mänskliga rättigheter och fred är på inget sätt rosaskimrande. Den centrala frågan är om det är rimligt att Sverige förhandlar om vapenexport med en diktatur där det förekommer omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna och en intern väpnad konflikt.

För den som väljer att lyssna till andra källor än den thailändska diktaturen är det tydligt att det Thailand vi ser i dag på område efter område inte är ett land vi borde förhandla med om vapenaffärer, än mindre ingå avtal med.

För det första: Thailand är i dag en diktatur. Den regim som sitter i Bangkok är inte demokratiskt vald utan tillsatt genom en militärkupp. Grundläggande mänskliga rättigheter, till exempel mötes- och yttrandefrihet, är begränsade. Jag observerar att statsrådet och regeringen avhåller sig från att använda begreppet diktatur om denna regim, men det kanske säger mer om den här regeringens näringspolitik än om situationen i Thailand.

För det andra: Thailand är i dag ett land där det förekommer omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Amnesty rapporterar om drygt 900 dödsdömda fångar, och nya dödsstraff utfärdas. Det finns rapporter om utomrättsliga avrättningar, systematisk diskriminering av etniska minoriteter och tortyr. Human Rights Watch rapporterar om omfattande självcensur inom medierna och trakasserier mot oppositionella webbsidor. I UD:s egen rapport talar man om uppgifter om summariska avrättningar, försvinnanden, tortyr och misshandel.

Men statsrådet valde att inte nämna ordet mänskliga rättigheter i sitt svar, trots att två av tre frågor i interpellationen faktiskt handlar om mänskliga rättigheter. Avsaknaden av svar från statsrådet på min fråga om man kommer att kräva förbättringar rörande mänskliga rättigheter kan inte tolkas på något annat sätt än att några sådana krav inte kommer att ställas.

För det tredje: Thailand är i dag ett land där det förekommer intern väpnad konflikt. 2 300 människor har dött i stridigheter sedan 2004. I konfliktens spår har omfattande övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter skett. I 35 provinser råder krigslagar. Sedan militärkuppen förra året har anslaget till militären ökat med 66 procent. Enligt Thailands flygvapenchef kommer eventuella JAS Gripen-plan att sättas in för uppgifter i södra Thailand – med andra ord det område där konflikten pågår i dag.

Det är i dag svårt att beskriva Thailand som något annat än ett land där det pågår inre väpnad konflikt. Det skulle vara intressant att höra från statsrådet i dag om statsrådet på något sätt kan garantera att JAS Gripen-plan inte kommer att sättas in i den väpnade konflikten i södra Thailand.

Det är tre stora och tunga frågor som hänger obesvarade över statsrådet. Är det rimligt att förhandla om vapenexport med en diktatur? Är det rimligt att exportera vapen till ett land där det förekommer omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna? Är det rimligt att exportera vapen till ett land där det pågår en inre väpnad konflikt?

Anf. 114 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Jag får tacka interpellanten Hans Linde för interpellationen. Jag tycker att den sätter fokus på Sverige som ett av världens ledande vapenexportländer.

Tidigare har JAS Gripen sålts endast till demokratiska stater. Den 17 oktober bekräftade militärdiktaturen Thailand ett köp av tolv JAS-plan för 7 miljarder kronor. Handelsministern säger att regeringen – och även utrikesministern har sagt det – inte har haft några formella kontakter med den thailändska regeringen vad gäller JAS-affären. Men den glädje som den svenska regeringen gav uttryck för när den thailändska regeringen sade ja till att köpa tolv JAS-plan från Sverige skickar fel signal till militärdiktaturen.

Det kändes överkligt när jag hörde utrikesminister Carl Bildt presentera JAS-affären på en presskonferens för ett tag sedan. Han fördömde inte militärdiktaturen med ett enda ord. Han nämnde heller inte med ett enda ord de brister på mänskliga rättigheter som finns i landet. Han sade heller inte med ett enda ord något om den konflikt som finns i södra Thailand som har krävt mer än 2 300 liv sedan januari 2004. Det är en konflikt där separatisterna i de muslimskt dominerade områdena nära Malaysia kämpar för en frigörelse från centralstyret i Bangkok. Det han lyfte upp var att Sverige var världsledande på att göra attackplan, att vi fick JAS-ordern i hård internationell kamp mellan Sverige, USA och Ryssland och att affären kommer att gynna den svenska sysselsättningen.

Handelsminister Ewa Björling nämnde heller inte med ett enda ord i sitt svar till Hans Linde det problem som Thailand står inför. Hon redovisade kliniskt att det är ISP som ansvarar för försäljningen, och hon skjuter därmed frågan ifrån sig.

Det känns lika överkligt att ta del av den beskrivningen av JAS-affären som Carl Bildts beskrivning. Det är helt uppenbart att JAS-affären strider mot de svenska reglerna om vapenexport. Det enda rimliga i en sådan situation är att man fryser alla tankar på vapenaffär så länge det råder konflikt i landet och så länge Thailand är en militärdiktatur. Att hänvisa till att det ska bli ett demokratiskt val den 23 december räcker inte.

När började den svenska regeringen att lyssna och lita på en militärdiktatur? Även om det hålls val den 23 december kvarstår konflikten i södra Thailand och de brott mot de mänskliga rättigheterna som sker över i stort sett hela landet.

Jag ser det som helt uteslutet att den här affären genomförs. Den svenska regeringen måste skicka en signal till Thailand och frysa alla tankar på JAS-affär så länge brotten mot de mänskliga rättigheterna och konflikten i södra Thailand fortsätter.

Jag vill att handelsministern utvecklar regeringens tankar om att sälja krigsvapen – i det här fallet JAS-plan – till Thailand när det råder osäkerhet om valet den 23 december, bristen på mänskliga rättigheter, som

UD självt tar upp på sin hemsida, samt konflikten i södra Thailand. Jag hoppas att vi kan få svar på frågan.

Anf. 115 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag vill börja med att säga följande till Hans Linde. Hans Linde tyckte att mitt svar var otydligt. Där skiljer vi oss åt. Jag tycker att det var tydligt. Det var baserat på det regelverk som gäller i dag.

Låt oss först börja tala lite mer allmänt om mänskliga rättigheter. Det anges i riktlinjerna att tillstånd till utförsel av krigsmateriel eller annan utlandssamverkan som avser krigsmateriel inte bör lämnas om det avser en stat där omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter förekommer. I den praxis som utvecklats i dag tolkas omfattande och grova kränkningar som sådana kränkningar som är systematiskt förekommande och är sanktionerade av statsmakten. Ovillkorliga hinder såsom FN- och EU-embargon omöjliggör export, inklusive följdleveranser till tidigare med vederbörliga tillstånd från ISP exporterad materiel.

Peter Rådberg talar om demokratikrav. I dag finns inte något demokratikriterium. Jag är inte beredd att föregripa den beredningsprocess som pågår i Regeringskansliet om en översyn av hela svenska regelverket för krigsmaterielexport. Däremot kan vi konstatera att något demokratikriterium inte förekommer i dag vare sig i den svenska lagstiftningen eller i EU:s uppförandekod till vapenexport.

ISP svarar för kontrollen, och FMV säljer. Det är viktigt att göra skillnad på det. Jag är minister för vapenexportkontroll, men jag främjar inte. Just detta att gå in på främjandefrågorna tillhör inte mitt område.

När det gäller Thailand generellt kan man säga att Sveriges relationer med Thailand genom åren har varit väldigt goda. Svenskt Näringsliv är sedan länge etablerat i Thailand, och samarbete har utvecklats på en rad andra områden. Vi ser också ett ökande antal svenskar som reser till Thailand på semester. Flera högnivåbesök har ägt rum under första hälften av 2000-talet. Olika former av kulturutbyte har också ägt rum. En gemensam aktionsplan antogs 2004 för att främja relationerna inom en rad olika sektorer.

Däremot avstår Sverige och EU sedan september 2006 från kontakter på ministernivå i avvaktan på återgång till demokrati. Det är också viktigt att förtydliga just detta om MR-situationen i Thailand: Regeringen följer noga utvecklingen för de mänskliga rättigheterna i Thailand och har tillsammans med övriga EU-medlemsstater tydligt markerat vår hållning vad beträffar nödvändigheten av en snar återgång till demokrati och full respekt för mänskliga rättigheter.

Vidare ser vi med stor oro på situationen i södra Thailand i dag och de våldsamheter som pågått sedan flera år i de södra provinserna. Men vi noterar också att nuvarande regering söker dialog för att en fredlig och långsiktig lösning ska komma till stånd.

Jag tror att vi alla tre kan vara överens om en sak, nämligen att vi alla hoppas att det blir val den 23 december 2007. Det är ett väldigt viktigt steg i rätt riktning för en återgång till demokrati.

Anf. 116 HANS LINDE (v):

Fru talman! Statsrådet Ewa Björling företräder en regering som brukar prata om att man ska vara en röst för fred, frihet och försoning.

Mänskliga rättigheter trodde inte jag var en frizon, utan jag trodde att även handelspolitiken var ett av de politikområden som skulle genomsyras av just arbetet för mänskliga rättigheter och rättighetsperspektivet.

Då kvarstår frågan. Ewa Björling lyfter upp just det: Vi kan inte exportera vapen till länder där det förekommer omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter. Hur ser Ewa Björling på situationen i Thailand? Skulle Ewa Björling och den svenska regeringen i dagsläget beteckna Thailand som ett land där det förekommer omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter?

Utifrån de omfattande rapporter vi kan få från Amnesty International, Human Rights Watch och andra oberoende MR-organisationer tror jag att svaret skulle vara ganska uppenbart och tydligt, nämligen att det i dagsläget inte är möjligt att exportera vapen till just Thailand.

Regeringen har ett stort ansvar. Det kan inte Ewa Björling avsäga sig. Det är trots allt den svenska regeringen som offererat planen och följdleveranserna till den thailändska militären.

Jag märker i svaret att statsrådet hänvisar till utfästelser från diktaturen i Thailand. Det är klart att man får en väldigt positiv bild av läget om man bara väljer att lyssna på militärens hantlangare. Men om vi ska lära någonting av historien är det väl att vi inte alltid ska lita på just asiatiska militärdiktaturer. Det kommer nu ytterst oroväckande signaler från Thailand som gör att vi kanske inte ska sätta alltför stort hopp till diktaturen. Human Rights Watch beskriver till exempel Thailands valkommission som ett verktyg för militären, vilket sätter stora frågetecken runt hur fritt det planerade valet kommer att vara.

Frågorna till statsrådet kvarstår. Vad händer om valet inte genomförs den 23 december? Kommer man då att lägga den här affären i malpåse? Och vad händer om man genomför ett val men det inte uppfyller kraven på att vara ett fritt och rättvist val? Kommer affären då att avblåsas?

Det är visserligen helt sant, som statsrådet lyfter fram, att det i dag saknas ett demokratikriterium i svensk lagstiftning runt krigsmaterielexport. Det är någonting som bland annat vi från Vänsterpartiet eftersträvat och krävt i denna kammare, att vi skulle få ett tydligt demokratikriterium. Det skulle vara önskvärt att statsrådet kunde deklarerat något slags viljeriktning inför framtiden, om statsrådet och regeringen är beredda att stärka svensk vapenlagstiftning just när det gäller krav på demokrati och mänskliga rättigheter.

Som Peter Rådberg lyfte fram tidigare är det så när det gäller Thailand att även om demokratiska val skulle hållas den 23 december skulle flera av de omfattande fundamentala problemen kvarstå i Thailand. Val innebär inte per automatik att brotten mot de mänskliga rättigheterna upphör. Val innebär inte att oroligheterna i södra Thailand upphör. Val innebär inte att militärens starka grepp om det thailändska samhället kommer att minska.

Human Rights Watch menar att militären redan nu har försäkrat sig om att ha en stark ställning i Thailand även i framtiden och att den nya konstitution som har röstats igenom i Thailand kommer att innebära en betydligt svagare civil kontroll av armén. Med en så stark militärmakt, som tydligt visar sig brista i respekt för just mänskliga rättigheter och demokrati, finns det ju all anledning att oro sig inför framtiden. Risken

att militären även i framtiden blandar sig i Thailands politiska utveckling är mycket stor.

Trots de stora problem som finns i Thailand och som kommer att kvarstå efter ett val är den här regeringen beredd att gå in och sluta ett avtal om högteknologisk krigsmaterielexport i mångmiljardklassen under 30–40 år i framtiden. Är detta att vara en röst för fred, frihet och försörjning?

Anf. 117 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Handelsministern säger att ”vi baserar det på vårt regelverk”. Med andra ord: Jag tycker ingenting, utan jag följer bara regelverket. Det finns inget demokratikrav, säger handelsministern – underförstått att det här är helt okej.

Men tycker inte Ewa Björling någonting själv? Det är ju omfattande brott just mot de mänskliga rättigheterna. UD presenterar detta självt – det finns en hel rad med brott som begås i Thailand. Men du nämner inte detta med ett enda ord. Inte ett enda ord säger du om de brott mot mänskliga rättigheter som begås i Thailand.

Du kommer aldrig runt detta. Regeringen har i slutändan sitt huvudansvar. Du har huvudansvaret som handelsminister. Det är du som får sätta ned foten och säga åt vilket håll vi ska gå. Men du säger ingenting. Du lutar dig mot ISP och det regelverk som finns.

Du säger ändå på slutet: Jag hoppas att det blir val den 23 december. Men om det inte blir val, vad händer då? Som jag sade i mitt anförande: Även om det blir val kvarstår brotten mot de mänskliga rättigheterna. Problemen i södra Thailand finns kvar.

Kan du ge någon signal om åt vilket håll du skulle luta om det inte blir något val den 23 december? Men även om det blir ett val och de här oroligheterna finns kvar, vad tänker handelsministern göra då? Du kan väl ge en signal.

Anf. 118 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill erinra Peter Rådberg om att vi talar genom talmannen.

Anf. 119 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag uttryckte mig tydligt, tycker jag, vad gäller MR-situationen i Thailand. Jag kan bara upprepa det jag tidigare sade, att vi noga följer utvecklingen för mänskliga rättigheter i Thailand. Vi har tydligt markerat vår hållning vad beträffar nödvändigheten av en snar återgång till demokrati och full respekt för mänskliga rättigheter. Där tror jag att vi alla kan vara överens.

Det handlade också om att spekulera i om detta val inte sker, om det inte går framåt vad gäller mänskliga rättigheter, om inte valet i Thailand leder till ett civilt styre. Jag tycker inte att man ska gå ut och spekulera om det i dagsläget. Som jag sade i mitt interpellationssvar finns inte frågan för närvarande på regeringens bord. Regeringen kommer att ta ställning till ärendet då det överlämnas till regeringen för ett avgörande.

Samma sak gäller diskussionen om demokratikriterium. Ja, jag följer de regler som riksdagen har beslutat. Jag är inte beredd att föregripa den beredningsprocessen och diskutera om ett demokratikriterium ska ingå eller inte. I dag konstaterar vi att det inte ingår i svensk lagstiftning och

inte ingår i EU:s uppförandekod för vapenexport. Innan vi har gjort färdigt den översynen i regeringen är jag inte beredd att stå här i talarstolen och diskutera den aspekten ytterligare.

Ja, jag har naturligtvis huvudansvaret, och jag kommer att ta ställning till frågan när den hamnar på mitt bord. Men vi är inte i det läget ännu.

Både Peter Rådberg och Hans Linde är inne på frågan hur vi skulle kunna förhandla med en militärdiktatur då det skulle vara en signal om att legitimera att man slipper undan mänskliga rättigheter.

Som jag sade i mitt svar innebär en försäljning av stridsflygplan ett åtagande som sträcker sig 30–40 år framåt i tiden. Det måste överleva många regeringsombildningar både i Sverige och i Thailand. Förhandlingen kommer att ta sin tid. Det är först när kontrakt föreligger som det blir aktuellt att ta ställning till exporttillstånd.

En bedömning av destinationslandets lämplighet som mottagare av krigsmateriel ska göras i anslutning till leveransdatum, det vill säga då materielen avses att tas i bruk. Det kan tidigast ske år 2010 eller 2011.

Anf. 120 HANS LINDE (v):

Fru talman! I den här debatten är det intressantaste egentligen inte det som sägs utan det som inte sägs. Vi får inga tydliga löften i dag om villkor på förbättring när det gäller mänskliga rättigheter. Vi får inga löften om att man från Sveriges sida kommer att ställa villkor om att de inre oroligheterna i södra Thailand får en fredlig lösning. Vi får inga löften om villkor om att demokratiska val ska genomföras.

Jag blir lite förvånad när statsrådet säger att vi inte ska spekulera om framtiden. Varför inte avvakta? Det är inte mer än lite drygt en månad till dess man säger att man ska genomföra demokratiska val i Thailand. Låt oss då avvakta den processen. Lagg avtalet på is och upphör med förhandlingarna! Vänta en månad, och om vi sedan får ett demokratiskt fritt val återupptar vi förhandlingarna. Jag tycker inte att det är ett märkligt krav att ställa. Jag förstår inte stressen från regeringen, att man måste skynda på med förhandlingarna och att man inte kan avvakta detta val som man sätter så stora förhoppningar till.

Jag förstår att statsrådet inte kan gå in och diskutera framtida eventuell lagtext. Det är utanför statsrådets kompetens. Men vi står ändå inför ett vägskäl när det gäller vapenexporten. Det visar den här frågan så tydligt. Är det näringspolitiken eller demokratin som ska vara vägledande när det gäller svensk vapenexport? Vi i Vänsterpartiet är tydliga. Vi vill ha tydliga krav på mänskliga rättigheter och ett tydligt kriterium för demokrati. I det avgörande vägskäl som vi står inför borde väl ändå statsrådet ha något slags åsikt. Det måste väl finnas någon övergripande viljeinriktning från regeringen.

Anf. 121 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag är ledsen om jag gör Hans Linde besviken när jag inte kan stå och lova några nya saker här i talarstolen. Men jag är inte beredd att gå i förväg när vi har en beredningsprocess som pågår i Regeringskansliet. Den dagen vi presenterar detta hoppas jag att vi kan stå här och debattera igen. Men i det här skedet kan jag inte göra det.

En del av de frågor som Hans Linde ställer riktar han till fel minister. Jag ansvarar för kontrollen, inte främjandet. FMV:s avtalsförhandlingar

befinner sig i ett inledande skede, och processen är sådan att ett avtal, såsom jag har förstått det hela, kan komma att undertecknas först efter att man har hållit allmänna val.

Slutligen: I början tog Hans Linde upp sysselsättningsaspekten och frågan om sådana aspekter har betydelse när man vill få igenom den här typen av affärer. Generellt kan man säga att framgångar för svensk exportindustri är viktiga för Sveriges ekonomi, och de påverkar i sin tur sysselsättningen. I min ministerportfölj ligger ansvaret för kontrollen över försvarsmaterielexport. Enligt riktlinjerna för krigsmaterielexport i dag utgör sysselsättningen inget kriterium vid bedömning av utförselärenden.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2007/08:66 om försäljning av klusterbomber till USA

Anf. 122 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Peter Rådberg har frågat mig om jag avser att ta några initiativ till att stoppa försäljningen av flechetteammunition till USA. Vidare frågar han om jag kan förklara varför det är legitimt att sälja detta vapen samtidigt som Försvarsmakten påstås anse att vapnet är för inhumant för att användas.

Vad gäller frågan om försäljningen av flechetteammunition framgår som bekant av gällande lagstiftning att det är Inspektionen för strategiska produkter, ISP, som fattar beslut om utförseltillstånd i enskilda krigsmaterielärenden. ISP grundar sina beslut på krigsmateriellagen, praxis och de riktlinjer som regeringen lagt fast och redovisat i riksdagen. Riktlinjerna anger bland annat att en balans måste finnas vid varje exporttillfälle mellan våra säkerhets-, försvars- och utrikespolitiska intressen. En totalbedömning av alla för ärendet betydelsefulla omständigheter ska göras vid varje prövning av ett tillståndsärende.

Det är dock viktigt att klargöra att riktlinjerna kan tillåta export även av produkter som Försvarsmakten *inte* har köpt.

Ett enskilt ärende kan av ISP överlämnas till regeringen för beslut, vilket sker om det bedöms vara av principiell betydelse eller annars av särskild vikt. Så har inte skett i detta fall.

Enligt Peter Rådberg skulle Försvarsmakten anse att flechetteammunition är för inhuman. Försvarsmakten uppger dock att myndigheten inte uttalat sig i denna fråga.

Flechetteammunition är i sig inte förbjuden enligt folkrätten. Det finns heller inget internationellt förbud mot försäljning av flechetteammunition. Vid användning av denna ammunitionstyp, liksom för andra ammunitionstyper och vapen, gäller dock de krav som följer av internationell humanitär rätt – inte minst de humanitärrettsliga principerna om distinktion, proportionalitet och onödigt lidande.

Mot denna bakgrund ser jag ingen anledning att ta några initiativ för att stoppa försäljning av flechetteammunition.

Anf. 123 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Utrikesutskottet beslutade i maj månad att verka för ett globalt förbud mot alla sorter av klusterbomber. Svensk krigsmateriel får exporteras bara om det krävs för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller om det finns säkerhetspolitiska skäl till exporten. Det är en paragraf som ger ISP stora möjligheter att tolka regelverket lite som man vill, vilket får till följd att vi godkänner de flesta ärenden av just säkerhetspolitiska skäl.

Jag anser att det inte finns några säkerhetspolitiska skäl att sälja den här typen av klusterbomber, flechettegranater, till USA. Försäljningen av den här typen av klusterbomber strider mot riksdagens riktlinjer.

Denna klusterbomb är anpassad till så kallade mjuka mål, det vill säga människor. 98 procent av dem som dödas eller skadas av den här typen av vapen är civila, och 40 procent av de drabbade är barn. Vilka är de militära skälen, Ewa Björling, för att sälja denna typ av klusterbomb när vi vet att det är civilbefolkningen som drabbas till 98 procent?

När den detonerar slungas en skur med över 1 000 små sylvassa pilar ut och sliter sönder allt i sin väg. Denna granat är primärt utvecklad för amerikanska armén. Man vill ha en effektiv ammunition mot en fiende som dyker upp plötsligt i djungeln eller i urban miljö. Det svenska försvaret har inte köpt någon flechetteammunition till sin Carl Gustaf, och jag vill påstå att anledningen till det är att man anser att den är för inhuman.

Handelsministern säger gång på gång att det är ISP som avgör frågan. Det är riktigt att regeringen har delegerat frågan till ISP, som fattar beslut om utförseltillstånd i enskilda krigsmaterielärenden. Men regeringen och du som handelsminister har, precis som i det förra ärendet vi debatterade, huvudansvaret för all försäljning av krigsmateriel. Därför är min fråga till dig: Har du själv någon åsikt i frågan, förutom att du hänvisar till ISP?

Fru talman! Ewa Björling ger dock ett svar. Du säger att det ska råda en balans vid varje exporttillfälle mellan våra säkerhets-, försvars- och utrikespolitiska intressen. Med anledning av det du själv skriver vill jag att du redovisar vilka säkerhets-, försvars- och utrikespolitiska skäl som ligger bakom den här försäljningen av flechettegranater just till USA.

Anf. 124 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Först måste jag tydligt få klargöra en sak. Jag har inte huvudansvar för försäljning av vapen. Det är precis tvärtom. Jag ansvarar för kontrollen. Det är väldigt noga att göra den distinktionen.

Sedan hade Peter Rådberg flera frågor till mig, exempelvis: Varför exporteras flechetter till andra länder när inte svenska Försvarsmakten har anskaffat vapnet? Som jag sade redan i mitt interpellationssvar hindrar inte riktlinjerna export av produkter som Försvarsmakten inte har köpt. Det är inte heller min sak att kommentera Försvarsmaktens materielskaffning. Den frågan faller utanför mitt ansvarsområde.

Det handlade också om frågan: Är vapnet för inhumant för att användas? Jag har kontaktat Försvarsdepartementet i den frågan. De har i sin tur kontaktat Försvarsmakten. Varken Försvarsdepartementet eller Försvarsmakten känner till att myndigheten har uttalat sig i den här frågan.

Vidare, rent generellt, är inte flechettegranaten ett inhumant vapen. De är inte förbjudna enligt folkrätten. De måste dock användas i enlighet med humanitärrettsliga regler. Då har vi de humanitärrettsliga principerna om distinktion, proportionalitet och onödigt lidande som särskilt bör uppmärksammas.

Det innebär att en skillnad ska göras mellan militära mål respektive civilbefolkning och dess egendom och att anfall endast får riktas mot militära mål. Det är förbjudet att genomföra attacker mot militära mål som medför skador på civilbefolkning som är oproportionerligt stora i jämförelse med det militära värdet av attacken, och det är förbjudet att använda vapen som orsakar överflödiga skador och onödiga lidanden för soldater som blir utsatta för dem.

Verkan mot fiendesoldater ska begränsas till att försätta dem ur strid, och förbudet mot onödigt lidande skulle överskridas om vapnet används på ett sätt som onödigtvis förvärrar lidandet eller innebär att soldaten oundvikligen kommer att dö. Däremot kan användning av sådana typer av flechetteammunition, liksom all annan ammunition, som strider mot dessa regler utgöra krigsförbrytelser.

Peter Rådberg talar också om klusterbomb. Han talar om klusterbomb och flechetteammunition. Där ska vi också vara tydliga. Flechetteammunition är en granatkartesch som är utvecklad som närstridsvapen. Över tusen flechetter eller pilar av stål sprids i en formation med en diameter på 10–12 meter. Enligt uppgift är det en effektiv vapenverkan 50–75 meter mot oskyddad trupp. På avstånd över 100 meter är verkan begränsad.

Anf. 125 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Ja, vi lever i olika världar, handelsministern och jag. Det är helt uppenbart. Men jag ska citera det som du skriver och som du nyss läste upp.

Handelsministern skriver att det vapen som vi pratar om inte är förbjudet enligt folkrätten. Du håller dig väldigt formellt till de här regelverken. Du säger sedan att det inte finns något förbud mot försäljning av den här bomben. Sedan avslutar du med att säga att när man använder den ammunitionstypen gäller ”de krav som följer av internationell humanitär rätt – inte minst de humanitärrettsliga principerna om distinktion, proportionalitet och onödigt lidande”.

Men – ursäkta – vilken värld lever Ewa Björling i? Tror du att de här krigförande länderna följer dessa riktlinjer? Jag försökte redovisa väldigt försiktigt att av de människor som drabbas av den här typen av bomber är 98 procent civila, varav 40 procent är barn. Detta sker i Irak i dag, dagligdags, när amerikanerna använder det här.

Sverige är väl det enda landet som säljer den här typen av vapen just till USA för att de ska ha just det här vapnet i Irak. Då pratar handelsministern om att vi ska följa regelverket och att det inte ska vara något onödigt lidande och så vidare. Vi står på helt olika planhalvor och diskuterar.

Det är klart att de här reglerna inte följs. Det finns hur mycket bevis som helst runt om i världen. Jag tänker på Afghanistan, Irak, Pakistan och så vidare.

Jag vill fortfarande att du ska svara på den fråga som jag nyss ställde till dig: Vilka är de säkerhets-, försvars- och utrikespolitiska skälen till att du vill fortsätta sälja den här typen av granater till USA? Du använder just de orden själv som argument för att detta gäller. Men vilka är dessa skäl? Jag vore tacksam för det svaret.

Anf. 126 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Först gäller det frågan om att tillverka och sälja flechet-tegranaten till USA. Det är korrekt att den här ammunitionen är utvecklad för den amerikanska försvarsmakten, men leveranser har skett till ytterligare länder. Angående att USA använder ammunitionen i Irak vill jag säga att när ett utförelsetillstånd väl är beviljat och leverans har skett från Sverige till mottagarlandet är det upp till mottagaren att bedöma hur materielen används.

Sedan handlade det om utrikespolitiska och olika skäl. Peter Rådberg tog upp mitt svar där jag sade att en balans måste finnas vid varje exporttillfälle mellan våra säkerhets-, försvars- och utrikespolitiska intressen. I den här balansen har nationens eget intresse förtur. Ytterst måste det ju handla om att slå vakt om Sveriges långsiktiga säkerhet. Och en leveranssäkerhet byggd på långsiktighet är av vitalt säkerhetspolitiskt intresse för Sverige. Vårt internationella samarbete bygger på ömsesidighet och Sveriges trovärdighet som partner. Det här gäller inte bara på exportsidan. Det är också så att vi i Sverige är beroende av import för att säkra våra försvarsbehov. Därför har vi byggt upp en långsiktig samverkan på det försvarsindustriella området med en rad länder, inte minst med USA och Storbritannien.

Anf. 127 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Ewa Björling pratar om långsiktig säkerhet, men vad är det? Jag förstår inte detta. Vad är den långsiktiga säkerheten med att sälja den här typen av vapen till USA? Vilken säkerhet pratar du om? Du pratar bara i allmänna termer. Det ska vara säkerhet för Sverige. Jag förstår inte. På vilket sätt skulle Sverige vara mindre säkert om vi inte sålde detta?

Jag väger naturligtvis in de humanitära tragedierna i ett sådant här vapen. Som jag sade finns det hur mycket fakta som helst när det gäller det. Det kanske finns andra länder, men vi säljer de här vapnen speciellt till USA för att de vill använda dem i Irak. Du säger själv att mottagaren avgör hur de ska användas. Det är precis det jag säger. 98 procent av dem som drabbas är civila människor i det irakiska folket, varav ungefär 40 procent är barn. Då pratar du om långsiktig säkerhet. Jag vore tacksam om du avslutningsvis kunde förklara den här långsiktiga säkerheten lite kort.

Anf. 128 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag och regeringen fortfarande anser att Sverige behöver ett starkt försvar trots att vi faktiskt är med i EU och i stora delar också arbetar gemensamt inom EU. Men det är viktigt för vår säkerhet, för vår långsiktiga säkerhet och också för utvecklingen av vårt försvar att vi har ett högteknologiskt utbyte med andra länder. I detta ingår också industriella samarbeten för att vi ska

kunna utbyta kunskaper med varandra. Då är USA och Storbritannien två utmärkta samarbetspartner. Detta samarbete innebär också att man har export eller import av vapen.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträden

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 19 oktober och fredagen den 26 oktober inkommit.

20 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitiekommitténs betänkanden 2007/08:JuU9, JuU3 och JuU8
Socialförsäkringskommitténs betänkande 2007/08:SfU3
Finanskommitténs betänkanden 2007/08:FiU6 och FiU11
Civilkommitténs betänkande 2007/08:CU2
Socialkommitténs betänkande och utlåtande 2007/08:SoU4 och SoU3

21 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2007/08:28 till utbildningskommittén
2007/08:35 till finanskommittén
2007/08:36 till näringskommittén

Motioner
2007/08:U3–U5 till försvarskommittén
2007/08:So6 och So7 till socialkommittén
2007/08:MJ3 till miljö- och jordbrukskommittén
2007/08:N3–N6 till näringskommittén

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Utbildningskommitténs utlåtande
2007/08:UbU3 Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya ut-sikter

Kulturkommitténs utlåtande
2007/08:KrU3 EG-kommissionens meddelande om att främja unga män-niskors fulla deltagande i utbildning, arbetsliv och samhälle

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 november

2007/08:147 Staten, fordonsindustrin och framtiden

av *Lars Johansson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:148 Konsekvenser för kvinnor av kriser och katastrofer

av *Magdalena Andersson* (m)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:149 Belastningsskador

av *Torbjörn Björklund* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:150 Registrering av flygpassagerardata inom EU

av *Alice Åström* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:151 Haparandabanan

av *Kristina Zakrisson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:152 Nedläggningen av Barnombudsmannen

av *Veronica Palm* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 november

2007/08:253 Klimatvarning på flygbiljetter

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:254 Stöd till det oberoende rättsväsendet i Colombia

av *Luciano Astudillo* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:255 Stöd till offren för den väpnade konflikten i Colombia

av *Luciano Astudillo* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:256 Nordiskt konsulärt samarbete

av *Hans Wallmark* (m)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 november

2007/08:214 Språk- och solresor och alkohol till minderåriga
av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:242 Särskilt boende för äldre och kommunernas ansvar

av *Finn Bengtsson* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

26 § Kammaren åtskildes kl. 22.00.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 15.57,

av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 84 (delvis) och av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Avsägelse.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Svar på interpellation 2007/08:81 om begränsningar i avtalsförsäkringarna.....	2
Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	2
Anf. 2 TOMAS ENEROTH (s).....	3
Anf. 3 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	4
Anf. 4 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	5
Anf. 5 TOMAS ENEROTH (s).....	6
Anf. 6 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	8
Anf. 7 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	8
Anf. 8 TOMAS ENEROTH (s).....	9
Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	10
5 § Svar på interpellation 2007/08:103 om förutsättningar för utveckling av den finansiella samordningen.....	11
Anf. 10 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	11
Anf. 11 KURT KVARNSTRÖM (s).....	12
Anf. 12 JASENKO OMANOVIC (s).....	13
Anf. 13 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	13
Anf. 14 KURT KVARNSTRÖM (s).....	15
Anf. 15 JASENKO OMANOVIC (s).....	16
Anf. 16 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	16
Anf. 17 KURT KVARNSTRÖM (s).....	17
Anf. 18 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	18
6 § Svar på interpellation 2007/08:79 om hälsokontrollen av EU:s jordbrukspolitik.....	19
Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	19
Anf. 20 JACOB JOHNSON (v).....	20
Anf. 21 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	21
Anf. 22 JACOB JOHNSON (v).....	22
Anf. 23 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	23
Anf. 24 JACOB JOHNSON (v).....	23
Anf. 25 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	24
7 § Svar på interpellation 2007/08:80 om ekologisk produktion av livsmedel.....	24
Anf. 26 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	24

Anf. 27 JACOB JOHNSON (v).....	25
Anf. 28 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	26
Anf. 29 JACOB JOHNSON (v).....	27
Anf. 30 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	28
Anf. 31 JACOB JOHNSON (v).....	28
Anf. 32 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	29
8 § Svar på interpellation 2007/08:30 om svenskt kärnbränsle till Sellafield.....	29
Anf. 33 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	29
Anf. 34 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	30
Anf. 35 PER BOLUND (mp).....	31
Anf. 36 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	33
Anf. 37 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	34
Anf. 38 PER BOLUND (mp).....	34
Anf. 39 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	35
Anf. 40 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	36
Anf. 41 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	36
9 § Svar på interpellation 2007/08:54 om presstödet.....	37
Anf. 42 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m).....	37
Anf. 43 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	38
(forts.).....	39
Ajournering.....	39
Återupptagna förhandlingar.....	39
9 § (forts.) Svar på interpellation 2007/08:54 om presstödet.....	39
Anf. 44 HANS WALLMARK (m).....	39
Anf. 45 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m).....	41
Anf. 46 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	41
Anf. 47 HANS WALLMARK (m).....	42
Anf. 48 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m).....	43
Anf. 49 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	44
Anf. 50 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m).....	44
10 § Svar på interpellation 2007/08:92 om problem med mediekoncentration.....	45
Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m).....	45
Anf. 52 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	46
Anf. 53 HANS WALLMARK (m).....	47
Anf. 54 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m).....	48
Anf. 55 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	49
Anf. 56 HANS WALLMARK (m).....	50
Anf. 57 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m).....	51
Anf. 58 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	52

11 § Svar på interpellation 2007/08:78 om god infrastruktur och ett växande näringsliv	53
Anf. 60 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	53
Anf. 61 MONICA GREEN (s).....	54
Anf. 62 CECILIA WIDEGREN (m).....	55
Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	56
Anf. 64 MONICA GREEN (s).....	57
Anf. 65 CECILIA WIDEGREN (m).....	58
Anf. 66 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	58
Anf. 67 MONICA GREEN (s).....	59
Anf. 68 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	59
12 § Svar på interpellation 2007/08:91 om illegal rovdjursjakt med snöskoter	60
Anf. 69 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	60
Anf. 70 HELENA LEANDER (mp).....	61
Anf. 71 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	62
Anf. 72 HELENA LEANDER (mp).....	62
Anf. 73 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	63
Anf. 74 HELENA LEANDER (mp).....	63
Anf. 75 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	63
13 § Svar på interpellation 2007/08:95 om infrastrukturinvesteringar	64
Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	64
Anf. 77 IRENE OSKARSSON (kd).....	65
Anf. 78 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	65
Anf. 79 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m).....	66
Anf. 80 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	66
Anf. 81 IRENE OSKARSSON (kd).....	67
Anf. 82 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	68
Anf. 83 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m).....	68
Anf. 84 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	68
Anf. 85 IRENE OSKARSSON (kd).....	69
Anf. 86 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	69
14 § Svar på interpellation 2007/08:108 om regelverket för så kallade fyrhjulingar	70
Anf. 87 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	70
Anf. 88 KATARINA KÖHLER (s).....	70
Anf. 89 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	71
Anf. 90 KATARINA KÖHLER (s).....	72
Anf. 91 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	72
Anf. 92 KATARINA KÖHLER (s).....	73
Anf. 93 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	73
15 § Svar på interpellation 2007/08:72 om samhällets krishanteringsförmåga	73
Anf. 94 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	73
Anf. 95 MONICA GREEN (s).....	74

Anf. 96 CECILIA WIDEGREN (m).....	75
Anf. 97 ÅSA LINDESTAM (s)	76
Anf. 98 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	77
Anf. 99 MONICA GREEN (s).....	78
Anf. 100 CECILIA WIDEGREN (m).....	79
Anf. 101 ÅSA LINDESTAM (s)	79
Anf. 102 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	80
Anf. 103 MONICA GREEN (s).....	81
Anf. 104 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	81
16 § Svar på interpellation 2007/08:77 om Sveriges engagemang för europeisk flygskola i Söderhamn	82
Anf. 105 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	82
Anf. 106 ÅSA LINDESTAM (s)	83
Anf. 107 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	84
Anf. 108 ÅSA LINDESTAM (s)	85
Anf. 109 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	86
Anf. 110 ÅSA LINDESTAM (s)	87
Anf. 111 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	88
17 § Svar på interpellation 2007/08:59 om försäljning av JAS Gripen till Thailand.....	88
Anf. 112 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	88
Anf. 113 HANS LINDE (v)	90
Anf. 114 PETER RÅDBERG (mp).....	91
Anf. 115 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	92
Anf. 116 HANS LINDE (v)	92
Anf. 117 PETER RÅDBERG (mp).....	94
Anf. 118 ANDRE VICE TALMANNEN	94
Anf. 119 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	94
Anf. 120 HANS LINDE (v)	95
Anf. 121 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	95
18 § Svar på interpellation 2007/08:66 om försäljning av klusterbomber till USA	96
Anf. 122 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	96
Anf. 123 PETER RÅDBERG (mp).....	97
Anf. 124 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	97
Anf. 125 PETER RÅDBERG (mp).....	98
Anf. 126 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	99
Anf. 127 PETER RÅDBERG (mp).....	99
Anf. 128 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	99
19 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträden	100
20 § Förnyad bordläggning.....	100
21 § Hänvisning av ärenden till utskott	100
22 § Bordläggning.....	100
23 § Anmälan om interpellationer	101
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	101
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	102
26 § Kammaren åtskildes kl. 22.00.	102

Tryck: Elanders, Vällingby 2007